

ȚĂRĂNISMUL - I -

1. Petre P. Suciu "Țărănismul și doctrinele de import",

P.N.Ț., Biblioteca de educație cetățenească *, nr.4,
(Conf. la Cerc studii tineret, 6 febr.'36, pag 1-3.

* Apăreau câte 2 numere lunar. În aceeași colecție mai apăruseră:

- I. Mihalache: "Adâncind brazda"
 - C. Radulescu- Motru: "Ideologia statului român"
 - I. Mihalache: "Țărănism și naționalism"
- PPSuciu/'36

▣ Naționalism - Țărănism

/ În viața socială, **importarea** din afară a **doctrinelor și metodelor** de acțiune este **"o profundă greșeală"**.

Acest lucru poate fi demonstrat cu "asa-zisa doctrină și acțiune naționalistă".

(face o analiză comparativă a democrației și a naționalismului...

vezi **fișier Naționalism**)

Naționalismul nu trebuie confundat cu ordinea economico-socială a unei țări (spre ex., cu soc. burgeză). Ar fi o confuzie între două forme de viață care, la un moment dat, pot trăi împreună, dar nu se unesc organic.

/ De unde rezultă că, **într-o țară, care se întemeiază pe munca țăranilor, ideea națională** trebuie să fie legată

de existența **unui regim al burgheziei capitaliste?**

(asta este valabil pentru țările industriale...)

Dar în România? Ar fi o asociere forțată, o confuzie voită, fără rost și de-a dreptul periculoasă. Acest lucru îl face **naționalismul ultrașovin.**

P. Suciu / '36

▣ Democrație-Țărănism

/ În câmpul politic, naționalismul ultrașovin are o înfățișare antidemocratică, tăgăduind democrației orice merit.

Dar ce este **regimul democratic parlamentar**, decât **modalitatea ca masele populare să se poată manifesta și influența viața Statului, a națiunii?**

Iar în România, aceste mase sunt, în majoritate, țărănești.

Este adevărat că democrația se adresează, în primul rând, elementului OM, cerînd pentru el drepturi fundamentale, ca niște drepturi naturale.

Pentru ca individul să se poată manifesta "național"... el trebuie să traiască ca om.

"Democrația nu numai că nu contrazice ființa națională, dar este

o condiție prealabilă fără de care viața națională nu este cu putință "

Cum se va manifesta, ca român, țăranul nostru secătuit de foame, secerat de

tuberculoză, de sifilis și de pelagră? " Trebuie să spunem fără încetare și fără răgaz:

numai prin democrație se poate ajunge la națiune "

PPSuciu/'36

▣ Țăranul = proprietar + muncitor + român

"Din orice parte ar fi privită **țărănimea**, fuziunea **socialului cu naționalul** apare în fața ochilor ca un **bloc unic și indestructibil.**

După cum **țărănimea a contopit pe proprietar și pe muncitor în aceeași ființă**

umană, dînd astfel ocazia de manifestare unei **categorii sociale specifice**,

care **nu intra în clasificările consacrate ale economiei politice**,

tot astfel ea este creatura unui **tip special**

În care **socialul se împletește cu naționalul**"

Suciu / '36

▣ **Doctrina țărănistă.**

/ "Dacă **doctrina țărănistă** a reușit să îmbine în corpul ei aceste două elemente este numai pentru că ea **a oglindit în mod fidel structura și mentalitatea aceasta a țărănimii.**"

/Ce mai rămâne atunci din **ieftinele învinuiri de internaționalism**, pe care atât de des le aduc adversarii noștri?"

"Țărănimea, cea mai **autentică realitate socială autohtonă**, se oglindește în mod fidel în **doctrina țărănistă** care trăește pe temelii ei proprii, nu pe baza vreunei imitații străine."

Țărănismul nu imită nici doctrinele proletariene ,de clasa, nici naționalismul din restul Europei.

Suciu / '36

2) **Nicolaie Penescu , "Marxism și Țărănism ",1932**

(conf. ținută la cercul de studii PNȚ)

Penescu / '32

▣ **Marxism -Țărănism (doctrine)**

/ Marxismul este o doctrină soc. și economică de sine stătătoare , cu o construcție unitară.

/ "Nu se poate spune ,de sigur,că **"Țărănismul "** este azi o **doctrină social economică recunoscută ca atare în știință.**

Fenomenele sociale si economice cari au apărut după război , în unele părți ale lumii ,și cu deosebire **lupta surdă care se dă în Rusia** între voința de **colectivizare a regimului bolșevic și țărănime** , au făcut să se pună din ce în ce mai hotărît **problema țărănească."**

/ Urmează **țărănimea** în chip natural evoluțiunea formelor de azi , integrându-se în societatea capitalistă ,sau această **țărănime rămîne independentă**,evoluția ei făcîndu-se pe **linii proprii?**

Dacă nu se poate vorbi,încă ,de o **doctrină țărănistă** ,cu aplicațiune generală, această **"nou-venită" încearcă să se elibereze**

din "cercul de fier " al marxismului

și manifestă **veleități de independență față de capitalism.** (Intoducere pag. 3-4)

Penescu/ '32

▣ **Raționalismul - materialismul istoric**

/ Origina filozofică a materialismului economic

Burghezia a avut nevoie de o ideologie în numele căreia să justifice noua așezare economică și politică.

Această ideologie este **raționalismul.**

Veacul al XVIII -lea este veacul raționalismului. (s.a.m.d.)

/ **Marx răstoarnă filozofia lui Hegel...**formulînd **principiile materialismului istoric...**

Capitalismul a produs **clasa proletară...**din victoria proletariatului

va ieși **socialismul** ...s.a.m.d. (pag.5-9)

Penescu / '32

▣ **Previziunile marxiste , neaplicabile la proprietatea țărănească.**

Proprietatea : pămînt si capital .

"Această reamintire a datelor fundamentale ale **marxismului** a fost necesară pentru a putea cerceta **aplicarea lor la pămînt și țărănime .**

[...] pentru el **orice proprietar de pămînt era capitalist ,**

și **desființarea proprietății private burgheze ,**

trebuia să însemneze **desființarea proprietății rurale ,**

oricare ar fi fost ea. [...]

Nici o deosebire nu făcea Marx între **proprietatea privată burgheză [...]**

și **proprietatea țărănească."**

-Noțiunea de valoare[plusvaloare] ,stabilită de Marx ,
 nu este aplicabilă proprietății rurale ,care nu întrebunțează salariați .
Proprietatea rurală nu s-a concentrat , potrivit prevederilor lui Marx. (pag.13-16)
 Penescu / '32

▣ **Neviabilitatea materialismului istoric , privind țărănimea**

/ "**Țărănimea datorește capitalismului emanciparea ei politică și liberarea ei de toate seviturile regimului feudal.**"(explică fenomenul)

Revoluția franceză nu a făcut decât să desăvârșescă victoria capitalismului ,dându-i o bază juridică.

Libertatea individuală a fost ridicată la înălțimea unei dogme .

S-a creat,aproape violent,o massă de proletari ;industria domestică autarhică, și-a pierdut din importanță ;marea industrie separă definitiv agricultura de industria domestică,răpindu-i țesăturile și filaturile.

/ **Marx** considera că aceasta va avea drept consecință "proletarizarea " țărănimii si era convins de superioritatea tehnică a marelui culturi, față de cultura mică .

Marx nu a aprofundat problema țărănimii. Întreg sistemul **materialismului istoric** îi comanda să **ajungă la această concluzie.**

Suprimarea claselor sociale ,prin **exproprierea** mijloacelor de producție, nu putea să lase în ființă **proprietatea privată** pentru

o clasă așa de numeroasă ca țărănimea.

/ "**Timpul** s-a însărcinat însă să **desmintă fără nici o îndoială pe Marx** în ceea ce privește **evoluțiunea țărănimii în regimul capitalist.**[...]

Departa ca proprietatea mijlocie și mică să dispară în favoarea proprietății mari ,aceasta a pierdut teren în favoarea celor dinții."

/ " În același timp ,**dezvoltarea socialismului întîmpină din ce în ce mai multă rezistență la sate .**" (trece în revistă evoluția ideilor socialiste privind agricultura : Kautzki,Jaures,etc)

/ "**Neo-marxiștii** asistară surprinși și contrariați la **aparitiunea și dezvoltarea unor fenomene noi în agricultură** ,cari ruinau orice speranțe de îndeplinire a prevederilor maestrului."

" Nu numai că **proprietatea mijlocie și mică nu dispăru** , dar prin **asociaționism ea căuta să remedieze unele din defectele ei economice** ,pe care teoreticienii marxiști le exploataseră cu atîta îndîrjire."

Sombart spunea (1898) că " a face din socializarea agriculturii, un deziderat etic,înseamnă a renunța la socialismul științific .

De aceea el se întrebă dacă nu trebuie mai bine să se formuleze antiteza **socialism** sau **democrație ?**"

Sombart conchide că **sistemul lui Marx** ,nu este clar decât pentru industrie,**nu și pentru agricultură.** (pag.16-22)

Penescu/'32

▣ **Bolșevismul țărănist rusesc.**

/ Sunt unele **țări de structură aproape exclusiv agrară** ,care n-au putut ajunge încă la **dezvoltarea capitalistă.**

/ **Rusia** a fost cea dinții care **a respins marxismul**, dar a fost **prima care i-a încercat aplicarea .**

(referiri la narodnicism,populism ,marxismul rus,Plehanov,Lenin,)

/ **Lenin și bolșevicii** au pus în aplicare marxismul , prin **negațiunea marxismului** ,

instituind "**cea mai primitivă și barbară dictatură** , decretînd în același timp **comunizarea proprietății de orice natură.**"

(Prima grevă a țărănilor ; N.E.P.-ul)

/ **Stalin** ,urmașul lui Lenin "începu **războiul împotriva kulacilor .**

Acest război luă două forme ,dintre care una brutală , caracteristică regimului bolșevic ,**a suprimării fizice** , și cealaltă **a reinființării proprietății comune sub forma kolhozurilor** [...]**adevărate colonii de muncă forțată.**"(pag 22-29)

Penescu / '32

▣ **România: curente "țărăniste",partid țărănist .**

/ România ,țară aproape exclusiv agrară , a avut și ea **o mișcare poporanistă** , în jurul rev. "**Viața Românească**"(Stere), care " a avut înfruntare mai mult în literatură,înainte de război, dar **nu a provocat o mișcare social-politică în masele populare ."**
 / **Războiul și exproprierea** au creat **condiții prielnice încheșării acestei conștiințe .**
 Ea s-a manifestat ,pe plan politic, prin apariția **Part. Țărănesc**, în Regat și în Basarabia.În Ardeal,a predominat elementul național .
 / După unire, **interesele economice specifice țăranimii** au cuprins masele.
Vechea credință poporanistă este coborâtă din sferele ei ,mai degrabă romantice, refăcută și pusă în armonie cu vremea.
 Penescu / '32

▣ **Madgearu - Zeletin**

/ **Primele încercări** au avut o **primire destul de neprietenească din partea teoreticienilor burgheziei .**
 Această neînțelegere apare în **polemica Madgearu-Zeletin**
 / **Madgearu căuta o bază doctrinară pentru Țărănism .**
Era natural să nu o găsească în marxism .
 Curios,teoreticienii burghezi **fac apel la marxism , ca să combată țărănismul.**
Zeletin consideră că țărănimea este incapabilă să aibă o evoluție proprie (trimitere la "Marxism și țărănism", citate, etc.)
 Penescu/'32

▣ **Lupta de calsă în accepțiunea țărănismului.**

/ "**Teoreticienii socialiști și burghezi neagă țărănirii independența ei socială,economică,și politică [...]**
țărănimea este deci incomodă ,atât pentru burghezie cât și pentru socialism."
 (Trece în revistă mișcarea agrariană din Franța,Germania,etc..)
 / "**Țărănimea trebuie să fie conducătoare în stat,ea fiind imensa majoritate .**
 Aceasta însemnează că **țărănimea ,avînd conștiința de clasă, este nevoită să cucerească puterea politică ,împotriva burgheziei , după cum ea trebuie să păstreze această putere politică împotriva tentativelor de colectivizare" .**
 / **În acest sens se poate vorbi de lupta de casă in doctrina țărănistă,** ceea ce **diferă de lupta de clasă marxistă.**
 / "**Țărănismul nu poate urmări desființarea celorlalte clase ,lucru imposibil, ci predominarea clasei țărănești ,** cea mai importantă economiceste și numeric într-o țară agrară.
Statul ,într-o țară agrară nu poate fi decît statul țărănesc." (pag.31-34)
 N.Penescu / 1932

3.) Mitiță Constantinescu,"Naționalismul economic și doctrina partidelor politice din România ", Cercul de studii PNL,1930

Capit. VI. "**Metodele economice ale celorlalte partide [...]**" (pag.64-80)
 (Bilanțul pozitiv al PNL,la guvernare și în opoziție ;)
 Constantinescu / '30

▣ **Doctrina țărănistă.**

/ PNȚ,atît in opoziție(10 ani)cît și la guvernarea intermitentă(din 1928) a dat dovadă că constituie "sau un **organism în perioada infantilă și de formație,** cînd încă **structura anatomică a doctrinei sale este în plină prefacere ,**sau , avînd pretențiunea maturității ,**lipsa de unitate a doctrinei sale** este atît de **izbitoare** încît,nu se pot califica **salurile surprinzătoare** pe care acest partid le face , **de la un sistem economic la altul.**
 / **Partizană a luptei de clasă** ,în 1921 ,politica Part.Țărănesc (azi PNȚ) afirma cu perseverență și orgoliu necesitatea transformării **României în "stat țărănesc"** (dă citate din **Programul PȚ** din nov.1921)
 Constantinescu / 30

▣ **Contradicțiile,echivocul, conglomeratul doctrinar al PNȚ.**

/ "Această **concepție demagogică** părea să uite că **PNL** , la **1921**, când **înfririparea țărănistă își închipuia că monopolizase solicitudinea pentru săteni-înregistra peste o jumătate de veac de străduință și de înfăptuiri în folosul țărănimii** ,printre care cităm numai **împroprietărirea din 1864 și reforma agrară din 1918**. La aceeași dată ,**el ținea un limbaj " înfrățit cu literatura proletariană a socialiștilor" despre burghezie și capital** .

(dă citate din Progr. PȚ), adăugînd fără teamă de ridicol, că "deși partidul țărănesc primește **ideea luptei de clasă** ,el slujește ideea națională."

/ "**Echivocul** însă ,și **contradicția doctrinală ,oportunismul formulelor și lipsa de conduită politică definită și cu răspundere** ,apar însă mai izbitoare ,dacă lîngă **programul neo-socialist al țărănismului** ,alăturăm ,comparativ ,**programul conglomeratului polimorf ce se cheamă PNȚ** ,cu **cel național ardelean ,la 10 octombrie 1926"**.

În **Programul PNȚ ("România" 12 oct. 1926)** nu se face nici o vorbire despre "**statul țărănesc**".

Apelurile mîntuitoare la **Internaționala roșie sau verde ,lupta de clasă, răsturnarea ordinii burgheze,,desființarea capitalismului hrăpăreț**, toate au dispărut ca prin farmec în programul nou.

Acesta devine,printr-o scamatorie doctrinală,**apărătorul capitalismului ,chiar al celui străin [...]"Astfel socialismul agrarian al țărăniștilor de la 1921 , s-a contopit într-un filo-capitalism burghez** în programul PNȚ din 1926 ."

"**Tiradele și zvîcnirile socialiste de la '21**,sunt înlocuite cu asemenea declarațiuni ,încît rar s-ar putea citi ,în istoria part. polit. ,**formule mai echivoce**, mai **vagi,mai hipocrite și mai fără sens** ,ca beția de cuvinte înșelătoare din acel program " Constantinescu / '30

▣ "**Statul țărănesc**"

/**"Statul Țărănesc" făgăduit** ,restrîns la "**revizuirea reformei agrare** ", se întruchipează în **epistolele dlui Mihalache** ,la votarea **Creditului Agricol** (prin care se proiectează atotputernicia capitalismului străin asupra ogorului românesc) și

Legea circulației bunurilor ,prin care se desființează reforma agrară

Cîtă depărtare ,dela demagogia din 1921 ,de la cea din 1926...

prin care se asmuțea țărănimea împotriva capitalismului.

Mitiță Constantinescu / 1930

4.) **Dim.Drăghicescu,"Evoluția ideilor liberale " și "Apel " către tineri...1921**

[**L.D.Atenție !Tratat la Fișier Sistemul Partidelor politice**

Apel către tinerii intelectuali (pag.VI-X)

- **P.Ț.este un part.paradoxal,inutil,ipocrit ,apărut după ce problemele agrare și politice ale țărănimii au fost rezolvate de PNL.**

/ Un autentic **part.țărănist nu ar putea governa** deoarece :

/ **Țărănimea** din România este "**rămasă prea îndărăt ca instrucție și conștiință politică** ",nu are "capacitatea elementară " pentru aceasta.

/ **Țăranii**,prin firea lor,"sunt **apatici,pasivi și inerți** " ,niciodată nu s-a realizat vreun progres cu concursul exclusiv al țărănimii.

/ **Țăranii**,cînd se manifestă liber și spontan, "**fac ca în 1907" sau votează la întîmplare ,ca în 1919-20.**

/ **O guvernare a PȚ ar fi ,deci,un paradox și o imposibilitate .**

Tineretul intelectual de la sate [în care se include și el]

trebuie să vie la **PNL,partid al tuturor claselor.**

Drăghicescu / ' 21

5.) **Simion Mehedinți,"Partidele politice și statul corporatist ",1931**

/Al doilea mare păcat al epocii postbelice a fost **reforma agrară**,care a luat proporțiile unei **mari erori economice.**

Într-o vreme de **concentrare orizontală și verticală** a agriculturii

(ex Canada,SUA),"singură România a avut originalitatea să-și fărâmițeze ogoareleși să-și risipească inventarul"

/ "Nu zice nimeni,Doamne ferește,că nu trebuia dat pământ țăranilor .

Dar trebuia să fi fost dat întreg,iar unde moșiile nu erau destul de mari trebuiau comasate

[...] Ce minunată plugărie se făcea de țăranii pe moșiile Academiei Române și pe alte moșii de mînă moartă. Și chiar moșiile proprietarilor de cine erau lucrate ?

Tot de țăranii [...] Dar în loc să facem **o reformă în sensul economiei moderne,** adică **să legăm gloate cît mai mari de țăranii,de moșii țărănești cît mai mari**

[...]demagogia guvernelor [...]"

În orice caz, prin **demagogie electorală despre conversiune**...nu se va putea face agricultură eficientă, și asta se poate face numai prin inițiativă cooperatistă,

Camere agricole ,etc. cînd **agricultorii "vor fi o emanație a breslei plugarilor "...**

Sim.Mehedinți / 1931

6.) Dim.Drăghicescu,"Partide politice și Clase sociale," 1922

▣ Țărănimea.

Aproape totalitatea populației satelor , aparține clasei țărănești.70% din pop.

/ Această clasă este cea mai **ușor de determinat economic-social.**

Dar **psihologic ...este mai greu de definit .**"Sufletul ei este **misterios [...]**

Conștiința ei de de clasă este aproape **nulă. [...]** ea se recunoaște în semnul distinctiv al portului.[...] **haina este un echivalent al conștiinței de clasă.**

Are abia de 2 ani dreptul de vot. 15% are știință de carte.

Puterea ei de **inițiativă ...este neantul ,anarhia revoltelor și convulsiiunilor .**

Valoarea politică a țăranului este f. **redușă.**

Pământul ce-l posedă , nu l-a obținut **nici prin luptă,nici prin merite gospodărești.**

I s-a dat pur și simplu de clasa burgheziei ,în dauna marilor proprietari.

Tot astfel și cu **votul universal.**Pentru a-l obține, țăranimea **n-a dus nici o luptă,**

n-a făcut nici cel mai mic gest să spuie că-l dorește.**I-a fost acordat pur și simplu de burghezie ,**din motive patriotice.

Dacă s-ar fi făcut plebiscit, țăranimea ar fi votat contra.

/Poate pretinde ea să joace ,în politica țării ,rolul cel mai important ,pe baza

votului universal - cum vor țărăniștii ?

Dacă a scăpat de exploatarea proprietarilor latifundiari,**votul universal o expune a fi prada exploatării politice a "țărăniștilor de meserie ."**

/ Ce valoare politică poate să aibă atunci clasa țărănească?

A face din ea un instrument de progres politic ,economic și social,

este a-i atribui un rol pentru care **nu este încă pregătită.**

-**Țăranii,**inspirați forțamente din spiritul agrarian,vor fi **moștenitorii politicii agrariene**

conservatoare,și împreună cu meseriașii ,formează **o clasă intermediară ,**

care are afinități și cu burghezia.**Ei se identifică mai mult cu mica burghezie.**

/ "**Clasa țărănească ,**lipsită de conștiință politică ,lipsită de concepții,

de cultură și de inițiativă ,nu poate fi ,din nenorocire,un element politic activ,

și că,redusă la propriile-i forțe ,n-ar putea realiza nici o reformă ,și chiar nici o ameliorare a propriei situații.[...] țăranimea poate fi un **admirabil teren de acțiune politică în**

mîinile altor clase și la remorca lor. "(pag.36-42)

Drăghicescu/1922

▣ Țărănismul .

- **Ideea țărănistă** s-a format și a venit pe două căi :

/pe cale națională,ca **produs indigen**

\pe cale de import,ca **produs exotic**

/ "**Chestiunea țărănească "** indigenă,**a fost un produs spontan,**cariera strălucită dar scurtă a lui **Dobrescu -Argeș ,care între 1884-1898,**a reprezentat-o în Parlament, provocînd interesante dezbateri.

Ei (Drăghicescu),ca student, a trăit în apropierea lui Dobrescu -Argeș,

și cînd acesta s-a eclipsat ,a cules ideile și revendicările lui,publicîndu-le

în "**România Rurală"**(1899-1900)**pe care o răspîndea la sate.**

A fost o publicație studentească ,în jurul căreia s-a născut

un "cerc de simpatie " (pe care l-a sprijinit **Spiru Haret, Caragiale**.)
În care au activat studenți -fii-de-țărani :**Toma Dragu,Dumitrescu-Brăila, C.Rădulescu-Craiova** ș.a. mulți din ei devenind **ulterior membrii PNL** deoarece acest partid **"a adoptat un program de revendicări țărănești** , care întrec cu mult ceea ce visasem noi "

În împrejurările nefericite dela **Iași** ,a susținut și votat în Senat

Legea exproprierii și Votul universal,

susținând mai departe **interesele țărănești în cadrul PNL**

/ "**Țărănismul** " a mai luat ființă și pe altă cale ,**tot în sînul PNL**,sub forma "**poporanismului** ",al cărui teoretician a fost **C.Stere**.

Ecoul al poporanismului rusesc,acest poporanism n-a fost străin de rostul evoluției politice pe care a făcut-o PNL, cînd a făcut Reforma agrară.

Drăghicescu / '22

▣ **Partidul țăărănesc .**

/ "Ieșirea la iveală a **Partidului Țărănesc** ,la alegerile din toamna **1919**, a fost un fel de **generație spontană**",**în vidul lăsat de Averescu** (care s-a abținut de la alegeri) **popularitatea generalului abătîndu-se asupra dlui Mihalache** și a amicilor săi ,de curînd constituiți în partid . Succesul lor nu părea nici serios nici temeinic, taxat de unii ca "**un accident politic trecător** " , o "**modă**".

El (Drăghicescu) a fost printre acei ce **nu au crezut în viitorul acestui partid**.

(**L-D- vezi opiniile lui din 1921**) dar...repetarea succesului lor în alegerile din 1920...**demonstrează viabilitatea și viitorul acestui partid**.

/ **PȚ,copilul din flori al PNL**,se intitulează **impropriu "țăărănist"**, fiind la fel de țăărănist ca **PNL sau PP**.Asta deoarece **țăărănimea nu are conștiință politică, și votează ...azi cu Averescu,ieri cu liberalii.miine cu țărăniștii**

Țărănimea nici nu poate da un partid politic propriuzis .

/ **PȚ s-a format din mica burghezie de la sate și de la orașe**.

Cadrele lui sunt ,în majoritate ,**mică burghezie și intelectuali**,altfel cu pregătire politică, care-i poate asigura succesul în lupta politică,pe viitor. (pag.87-106)

Drăghicescu / '22

7.) **L. Rădăceanu** , a) "**Din evoluția țărilor înapoiate**" **I,II,III** (**M.S.ian.,febr.,sept.,1930**)

[Guv.PNȚ]-Maniu ; criza agrară

[**Atenție L.D.aici punctez doar conotații politice din contribuția lui L.R.**

în polemica doctrinară agrarian/țăărănească / Dobrogeanu Gherea ,la zi.

Atenție LD! Mare deosebire între Rădăceanu și Șerban Voinea.Vezi mai jos!]

▣ **Dobrogeanu Gherea** ,"**Neoioabăgia**"- necesită o revizuire ,

o formulare mai potrivită ,

în funcție de evoluția realităților economice -sociale românești.

/**Specificul evoluției capitaliste a "țărilor înapoiate"**

(**Comparație între Rusia -România**)

/ **Recurs istoric ...de la fanarioți...la România "constituțională"-**

România = "Belgia Orientului"- "stat dictatorial"..."oligarhic"..

Lotar Rădăceanu **b) "Politica agrară practică în România "**(M.S. nov.dec.1931)

[Guv.lorga ; criza agrară

▣ **Țărănimea și Social-democrația .**

Criza agrară pune mari probleme **mișcării social-democratice** din țările agrare.

Deși mișcare exclusivă a poletariatului industrial ,

"istoria împinge socialismul spre sate și satele spre socialism."

/ "**Satele sunt abia atinse de idei soc.-dem. Țărănimea**,în covîrșitoarea ei

majoritate ,**nu știe nimic despre existența și rosturile part.soc.-dem.**

Păturile intelectuale ale satelor , formează **cadrele partidelor burgheze ."**

/ "**Procesul de pătrundere a soc.-dem. la sate** trebuie să se bazeze pe "**nelineștea agrară**" provocată de criza agrară.

/ **Congresului viitor al PSDR** îi va reveni sarcina să fixeze definitiv forma organizatorică a "mișcării țărănești socialiste din România", cu o politică bine determinată, cu **accent pe datoriile țăranilor**.

(detaliază și argumentează problema)

/ **Rezolvarea definitivă a problemei agrare nu este posibilă în soc.capitalistă.**

(care însă va mai dura multă vreme)

Socialiștii trebuie să ducă o politică practică, de pregătire a viitorului socialist, prin **ajustarea regimului agrar-capitalis cu elemente socialiste.**

(face istoricul ideii, care a debutat în sept 1931, pe vremea ministeriatului lui Ionescu -Sisești, când **PSDR și-a propus** :

/solidaritatea cu țăranimea

/preț minimal la cereale

/naționalizarea morilor și brutăriilor

/conversiune agricolă

/ **"Soarta țăranimii este deci strâns legată de soarta muncitorimii de la orașe[...]**

Țărănimeanu va putea fi salvată decît prin biruința socialismului în țară și în străinătate "

L. Rădăceanu/ "Socializarea agriculturii țărănești"(M.S.,sept.'32)

Căile de rezolvare a crizei agrare .

/ **Primitivă: dictatură / colhoz/ socializare**

Soluția ,biruitoare azi în Rusia, nu poate fi acceptată, fiindcă nu este utilă economic și nici nu este posibilă din p.d.v.economic.

"Pentru a aduna țăranii cu forța în mari colectivități economice, este nevoie de **o putere de Stat dictatorială** cu forțe formidabile , ceeace **nu există în nici una din celelalte țări țărănești ."**

Ea nici n-ar trebui să fie ,neapărat ,o putere de Stat socialistă :

/ **" În România ,pînă și cercurile reacționare cochetează cu experimentele colectivizării rusești ."**

" Țărănimea rspinge cu toată energia colectivizarea forțată"

De acest lucru trebuie să țină cont mișcarea socialistă.

Pînă și în Basarabia (cu simpatie pentru Rusia și cu ură pentru oligarhia românească) ,**"aceeași dispozițiune predomină masele țărănești.**

/ Aceasta nu înseamnă (precum susține dl.Ernest Ene) că țăranii sunt refractari colaborării cooperative."**Ceeace resping țăranii este numai sila,exagerarea, concentrarea forțată în fabrici de cereale."**

"Ei pot fi convinși.[...]timpul lucrează pentru noi"

/ **"În această finalitate a politicii agrare , care înseamnă numai o primă etapă a socialismului, stă caracterul ei socialist și revoluționar.**

Și tot în această finalitate ,comună,**ne întîlnim cu bolșevismul .**

Este evident că **politica preconizată de noi amîină pentru un oarecare timp socializarea agriculturii ,**

în timp ce **bolșevismul** tinde să creeze din nimic,

în tempo vertiginos,forme economice colectiviste "

L.Rădăceanu / 1930-1932

8.) ȘerbanVoinea,"Boieri și spahii" (M.S.febr.'30)

-Consideră **"Neoiovăgia" lui Gherea de mare profunzime , își păstrează valențele și actualitatea .**

- **"Astfel starea socială a țăranimii creștine sub turci [trecut]**

nu pare a fi fost nici pe departe atît de grea ca cea a țăranului român , **la nordul Dunării ,sub creștineasca oblăduire a boerului național"**

Voinea / '30

9.) Virgil N. Madgearu "Evoluția economiei românești după războiul mondial",1940

[**Vezi fișier Economie - sinteză amplă ,problematizată,argumentată,**

cu statistici, date, comentarii despre **starea țărănimii române:**

oamenii/ pământ / hrană/inzestrare/ credit/tendențe/mentalități agrare/ care justifică epitetul de exponent al "țărănismului " profesat de el .

Această sinteză a lui Madgearu , îl așează fără echivoc, după 20 de ani de teoretizare și acțiune "țărănistă", acolo unde îi era locul firesc: doctrinar neoliberal.]

"Dată fiind extensiunea atât de redusă a sectorului capitalist privat , în raport cu sectorul economiei necapitaliste , **ordinea economică românească nu poate fi încadrată în sistemul capitalist. [...]**

România a rămas un stat semi-capitalist, cu o ordine economică social-agrară -țărănească." (vezi pe larg...)

/ Soluția problemei rentabilității agriculturii , a resorbirii suprapopulației rurale , este **transformarea structurală a agriculturii.**

/ Trebuie de trecut la **exploatarea mare? la colectivizarea agriculturii ?**

Experiența colectivizării în **Rusia Sovietică**

s-a soldat cu distrugerea jumătății șeptelului și declinul producției.

/ **"În agricultură nici colectivismul , nici individualismul nu e ducător la scop.[...]**

concursul Statului e absolut indispensabil

[...] "Acest defect , inerent dispersiunii exploatărilor țărănești, se poate înlătura numai prin intervenția statului și prin cooperăție. "

Concluzia lui (pag.360):

Madgearu / 1940

10.) Cezar Papacostea, "Ștefan Zeletin. Viața și opera ", 1935

a) "Începuturile romantismului român"(Rev.Critica,1928)

b) "Gestul forte" ("Țara noastră",iunie 1930)

Articole,Recenzii [preluate de la C.Papacostea

Zeletin / '28

▣ "Începuturile romantismului român"(Rev.Critica,1928)

- **Romantismul politic român** reprezentat prin:

/ Eminescu,Maioresu,Carp,Negruți...pe de o parte,

\ Nădejde,Gherea ...pe de altă parte,

s-a născut ca reacție împotriva revoluției burgheze de la 1848.

(teriile formei fără fond)

-În cultură,romantismul român se înfățișează cu două nuanțe principale:

/Junimismul din care a derivat **Naționalismul**

\Socialismul din care a derivat **Poporanismul** (un fel de socialism rural)

Zeletin / '30

▣ "Gestul forte" ("Țara noastră",iunie 1930)

-Sunt **iluzii colective** care se impun numai prin **puterea absurdului.**

Lumea noastră a descoperit ,un timp,la cîrmuitorii de ieri,

al doilea partid de guvernămînt ."

"Cum a putut cădea o țară întreagă victima iluziei că asemenea amalgam de elemente politice heterogene , cum sunt cei ce-și spun național-țărăniști, alcătuește un partid? "

El a calificat încă de la început acest conglomerat **"bolnav în pîntece",**

originea bolii stînd în juxtapunerea artificială

a "două psihoze politice diametral opuse "

Zeletin / 1928-1930

11) Ștefan Zeletin, "Burghezia română" * ,1925

* **Notă .**

Zeletin semnaleză în subsol că de la apariția acestui studiu

în rev." Arhiva pentru reformă și știință socială "(unde el își publica seria),

au sosit în redacție **copioase studii polemice** care vor continua.

Deocamdată a publicat pe **Madgearu ("Țărănism și marxism")**.

A citit cu atenție aceste studii, dar nu l-a convins.

Este **bucuros că a deschis problema**.(p.214)-----

Zeletin / 1925

▣ **Țărănimea -rol conservator ? rol revoluționar ?**

/ După 1918,o seamă de **cugetători politici** (citează pe Rădulescu -Motru)

și-au închipuit că **rolul marilor proprietari** ,

de a precumpăni influența politicii burgheze printr-o politică ponderatoare ,

cade în sarcina țărănimii , deoarece ea reprezintă **tradițiile rurale**,

și că misiunea **partidului conservator** ar reveni **partidului țărănesc**.

/ Alți teoreticieni,sub influența **culturii socialiste** ,vorbesc chiar de o

"luptă de clasă" a țărănimii împotriva oligarhiei financiare ,

și crearea unei **orânduiri specific țărănească**. (citează pe Madgearu)

" Nu ne putem lăsa victimă unor asemeni **iluzii** ;

țărănimea n-a fost niciodată și nicăiri ,un factor social sau politic de sine stătător

,cu atât mai puțin un factor revoluționar." (p.165-166)

Zeletin / 1925

▣ **Revoluția agrară .**

(vezi cap.IV a)"Revoluția agrară și prefacerile clasei țărănești",pag.167---

b)"Urmările prăbușirii vechiului regim .." pag.186---

/ Pentru **revoluția agrară** din România,cel dintîi care a învederat

caracterul ei superficial este **C.Garoflid**,a cărui idee fundamentală și concisă

(împrumutată de la Gherea , diluată " pe 500 pagini de vorbărie ")este că

"proprietatea pămîntului a devenit burgheză,munca a rămas feudală"

(pag.191) Dar capitalismul impune agriculturii acest mod de proprietate ,

nu pentru a crea proprietari,ci proletari,brațe libere de muncă.

/ "Nu încape nici o îndoială ,că **aceeași soartă așteaptă și împrumutările de la 1918**

,dacă **industria națională** nu va lua în acest timp un avînt îndestulător ,

spre a pompa la orașe prisosul populației dela sate."(p.194)

Desăvîrșirea revoluției agrare nu se poate îndeplini decît sub influența

unei industrii naționale (pag.206)

/ "Pîrghia ce va ridica țărănimea din starea ei actuală ,**nu este politica agrară,**

nici gradul de înțelepciune și bunăvoință față de păturile agricole ;

ea stă în [...] industria națională" *(pag 214-215).

Șt.Zeletin / 1925

12.).Șerban Voinea, "Marxism oligarhic ",1926

[LD: **lucrare tezistă, circumscrisă polemicii declanșate de lucrarea lui Zeletin]**

Voinea /

▣ **Problema țărănească - prioritate a doctrinei socialiste.**

"**Idealul lui Gherea este dezrobirea țaranului** ,transformarea acestuia

în **gospodar îndestulat și cetățean conștient de drepturile lui "**

(Cf."Neoiobăgia" pag.187---

Zeletin înfățișează și el **pricinile tragediei țărănești**,dar spre deosebire de Gherea ,el

"exprimă **brutala ideologie a latifundiarilor oligarhici"** (p.194)

Gherea a văzut limpede problema dezvoltării noastre capitaliste .

El a considerat rezolvarea "problemei agrare " ,"o parte din întreg".

După Gherea : "< Dacă e adevărat că **viitorul țării românești e la sat** ,

e însă tot așa de adevărat că **viitorul satului însuș este la oraș**

și în dezvoltarea industrială a țării. Viitorul țării întregi e în îndrumarea ei către

o organizație și o stare asemănătoare cu a statelor occidentale.> "

(cf.Neoiobăgia ,pag.216)

Este **inexplicabilă afirmația lui Zeletin** că ,pînă la el , chestiunea agrară nu fusese

privită în funcție de capitalism.**Este straniu** că dsa **consideră pe Garoflid primul**

cercetător care a învederat careacterul superficial al revoluției provocate de

capitalism în agricultură.

/ Între ideea centrală din "**Problema agrară**" a lui **Garoflid** și "**Neoiobăgia**" lui **Gherea** este o înrudire vădită.

/ Numai că **Gherea a relevat-o** iar **Partidul Socialist o avea în program cu două decenii înaintea lui Garoflid.** (pag.217)

/ **Liberalii,ca și conservatorii,** reprezentând **interesele egoiste ale proprietății latifundiare** ,au luptat pentru **menținerea neoiobăgiei**,pentru încătușarea țărănimii, și păstrarea formelor medievale de producție.(p.221)
Voinea /1926

▣ **Reforma agrară a PNL- teama de răscoală, de revoluție .**

/ În 1913,cînd PNL a ridicat problema împrumutării, el a făcut-o din teamă ,ca această reformă să nu se răsfrîngă contra sa.

Campania din 1913 ,cu **viziunea fugară a satelor bulgărești îmbelșugate**, sădise în sufletul neoiobagilor noștri nădejdea îndreptării.

Numai teama de a nu fi măturați de evenimente

- trecuseră doar 6 ani dela răscoală -

hotărî pe liberali să ridice problema împrumutării. (pag.222)

/ **O influență externă a dat un impuls irezistibil :revoluția rusă .**

Țărănimea,chemată iar sub arme,**a avut prilejul să vadă la Moscova desfășurarea cea mai formidabilă prefacere socială a istoriei.**

"Mujicul rus,în alianță cu muncitorimea orașelor,prăbușea

- sub ochii neoiobagului român - regimul secular al autocrației țariste și **punea stăpînire ,în mod violent, pe pămîntul boieresc.**

/ Pilda era atît de ispititoare ,aliatul rus atît de aproape și de hotărît ,

încît **numai patru zile după eliberarea lui Racowsky din închisoare , de către garnizoana rusă din Iași ,**

apărea **Manifestul regal prin care se făgăduia țărănimii pămîntul și votul universal."**

(cf. Racowsky "Roumanie et Basarabie",Paris,1925) (p.222)

/ Dacă pentru trecut,**P.S. a fost pe linia progresului**, iar partidele oligarhice ,

inclusiv P.L.,pe cea reacționară, "situația nu s-a schimbat nici după război." (p.223)

Voinea /1926

▣ **Revizuirea marxismului privind țărănimea.**

Zeletin consideră țărănimea o massă politicește incapabilă

(la fel ca femeia în codul lui Napoleon !)

/ Este adevărat că **Marx** a arătat că **țăraniii sunt incapabili** să-și apere interesele de clasă în numele lor propriu, fie prin Parlament, fie într-o convenție.

Ei nu se pot reprezenta ,ci trebuie să fie reprezentați .

/ **Între ce spune Marx și ce susține Zeletin este o deosebire .**

Afirmația era **valabilă pentru vremea lui Marx.**

Între timp ,societatea a evoluat și s-a constatat că țărănimea poate juca

un rol mai important decît își închipuiseră întemeietorii socialismului științific.

/ "Printre **elementele din scrierile lui Marx** ,pe care

marxismul contimporan le privește **ca necesitînd o revizuire ,**

e și aprecierea asupra țărănimii." (pag.239- 240)

Zeletin / 1926

▣ **Țărănimea - forță reacționară , pro-capitalistă, anti- proletară ;**

▣ **Rolul țărănimii în stoparea rev. comuniste din Rusia și**

în înfrîngerea rev.comuniste din Europa Centrală.

/ **EL (Voinea)** a schițat în 1921 o serie de articole dedicate acestei probleme , în legătură cu **ante-proiectul de program al P.Ț.din România.**

A criticat "concepția metafizică a țărănismului "

(Stere,poporaniștii,P.Ț.) (pag.241)

/ **Nota "anticapitalistă "** din comportamentul țărănilor a dispărut.

"Țărănimea luptă astăzi mină-n mină nu numai cu marii agrarieni,

pentru o politică a prețurilor care să-i convină,

dar și cu marea industrie ,împotriva proletariatului orășenesc,

pentru tarife vamale cît mai ridicate.

/ **Proletariatul îi apare ,de aici înainte, ca dușman principal . [...]**

Țărănimea ajunge deci la o fază politică anti-proletară ."

/ **Pentru proletariat apare alt aliat : proletariatul agricol. (pag.242)**

/ Cel mai bine a apărut acest fenomen **în Rusia** ,unde ,după ce țărănimea a fost alături de proletariat în revoluție...DAR..

"dacă **bolșevicii ruși au fost nevoiți să părăsească nădejdea realizării imediate a comunismului** ,și să treacă la noua politică economică,aceasta nu-i decît urmarea **rezistenței pasive a milioanele de țărani ruși."Nepul este o concesie care oglindește victoria satului asupra orașului.(pag.243)**

/ **Revoluțiile postbelice din Europa centrală au dovedit același lucru.**

"Acolo,**țărănimea** ,conștientă de interesele ei,educată politicește de decenii,**a asigurat burgheziei victoria sa asupra revoluției proletare. "**(ex.Germania,Austria)

Voinea / 1926

▣ **Aliatul socialist : proletariatul agricol.**

/ **Țărănimea a pus stăpînire pe pămînt** în Cehoslovacia,Polonia,Letonia,Estonia, în Rusia și la noi. Țările în care a avut loc această uriașă prefacere reprezintă două treimi din suprafața Europei.

/ **Revoluția agrară s-a împlinit fie prin dictatura sovietelor** , fie prin **coaliții burghezo-țărănești** ,fie prin **contrarevoluție.**

Indiferent de formă,ea s-a impus în tot răsăritul european. (pag.243-245)

/"De aceea **preocuparea teoretică de căpetenie a socialismului internațional actual este programul agrar.**

/ Iar **problema practică e de a găsi proletariatului un aliat la sate [...]**

Interesul crescînd al marxismului față de problema agrară , nu-i decît expresia teoretică a acestei preocupări politice. " (pag.243)

Voinea / '26

▣ **Țărănimea - PNT**

/ **În România ,țărănimea** va porni dela formele desăvîrșite la care s-a ajuns aiurea, cu atît mai ușor cu cît **are o armă politică :votul universal**,care îi asigură puțința de a avea o politică proprie. Este un mare merit al țărăniștilor că au înțeles asta (p.244- 245)

Țărănimea ardeleană,bănățeană și bucovineană, nu iese abia din neoiobăgiei ci este economicăște și politicește mult mai dezvoltată ca cea din Vechiul Regat.

Ea are o gospodărie superioară și o maturitate politică superioară.

Este oțelită în lupta dusă cu stăpînirea maghiară. (pag.249)

Șerban Voinea / 1926

13.) Virgil Madgearu,"Agrarism, Capitalism,Imperialism",1927

[Atenție L.D. consultă obligatoriu **fișier Agrarism** unde am problematizat **teoria economică a lui Madgearu** .Aci voi selecta doar opiniile lui **explicit țărăniste.**

Nu uita că studiile lui au apărut începînd din 1922...și că strîngerea în volum este din 1927.În orice caz, **eticheta de "marxist"** i-a fost pusă tendențios

Trebuie să lămuresc chestiunea .]

Madgearu / '27

Mediul agrar-țărănesc în răsăritul Europei " (pag.119---

/ "Sociologul cu privire deschisă asupra realităților socială ,descoperă în răsăritul Europei ,existența unui **mediu social agrar-țărănesc** , care implică dezvoltarea unei ordini economice **deosebită de ordinea economică capitalistă.**

/Dacă se desparte harta Europei printr-o linie ,care pornește dela Baltica și coboară către Adriatica ,toată întinderea dinspre răsăritul ei este alcătuită de țări ,a căror organizație socială este dominată de **economii rurale țărănești ."**

/Revoluțiile agrare care au avut loc între 1917-1922 în Rusia,Estonia, Lituania, Iugoslavia,Cehoslovacia și România ,prin lichidarea definitivă a resturilor feudale și prin **extensiunea proprietății țărănești** , au avut drept urmare desăvîrșirea **structurii social-agrare țărănești.**

"Este deci timpul ca , **fără balastul teoriilor economice clasice sau marxiste** [...] să se cerceteze **realitatea agrar -țărănească din răsăritul Europei "**

Tradiția din știința economică contemporană, de la **Ricardo** încoace, de a socoti regimul actual exclusiv capitalist ... **trebuie părăsită. (pag.136)**

În toate țările agrare ,modul de producție dominant nu este al economiei capitaliste, ci al **economiei familiare țărănești.**

Madgearu /

În fața acestei realități social-economice din țările răsăritene,

se impune o revizuire a orientării lor politice. (p.137)

Orientarea politicii de stat ,nu poate fi în dezacord

cu structura social-economică a societății.

/"**Ordinii economice social-agrare,necapitaliste , îi corespunde**

regimul cooperatist ." Regimul cooperatist ,luînd în posesiune toate căile comerțului și creditului ,care stabilesc contactul cu piețele mondiale de mărfuri și capitaluri, salvează familiile rurale de pauperizare ,și organizînd producția ,pe baze **raționale ,asigură dezvoltarea maximă a forțelor de producție națională "** pag 138)

Madgearu/

▣ **Regimul proprietății țărănești.**

/ După Reforma agrară din 1864,proletarizarea unei părți a țărănimii și micșorarea pămîntului în folosința țăranilor după emancipare,a creat substratul pe care s-a clădit **regimul de neoiobăgie** ,caracteristic societății românești. (p.17)

/ Regimul agrar din România , prin reforma postbelică,a pus bazele

proprietății țărănești de muncă (pe lîngă proprietatea mare și mijlocie)

/ O familie țărănească împrorietărită cu 5 ha ,poate cîștiga de 2 ori mai mult decît o familie învoită (la proprietarul mijlociu sau mare) sau o familie de argați

(la propriet.mare sau mijlociu). [cf.C.Mihăilescu (pag.41)

/ **Regimul proprietății țărănești** creiază **condiții subiective** ,materiale și morale,

de natură a spori capacitatea de producție a **țăranilor plugari de sine stătători**

și **condiții obiective** prielnice **intensificării gospodăririi țărănești.**(pag.42)

/ În regiunile cu populație densă,în care împrorietărită s-a făcut cu loturi mici, neeconomice,parcelarea prin succesiune (1-2ha) va duce la proletarizarea în masă.

"A fost ,de sigur, o tendință conștientă a reformei agrare ca să favorizeze posibilitatea creerii **proprietății țărănești pitice** ,ca să creeze forțat în viitoarea constelație agrară **săteni sateliți ai mării și mijlociei proprietăți**, constrînși să se învoiască să lucreze marea și mijlocia proprietate. Dacă această situație va rămîne neschimbată , ea va stînjiți progresul agricol ... " (pag.44)

Madgearu /

▣ **Clasa țărănească .**

/"**Clasele sociale** sunt un produs al evoluției economice ,o **comunitate de interese izvorîta din formațiunea economică , existentă la un moment dat "** (citat **H.Cunow**)

/ Ceeace hotărăște apartinerea la o clasă,după **Marx,**

este situația economică identică.(indică clasele sociale ,în teoria lui Marx:

proprietari de forță de muncă / proprietari de capital /proprietari de pămînt)

Marx vorbește și de "clase intermediare și de tranziție"...(pag.45---)

/ Cercetarea condițiilor de evoluție în agricultură , "**contrazice trilogia claselor sociale întrevăzute de Marx [...]"**

Țărănimea nu este ,în era capitalistă , o clasă intermediară.

(cum socotesc **Kautsky** și alți neomarxiști) (pag.46)

ci în sînul ei **se produc diferențieri** ,în funcție de **mărimea proprietății.**

/"Consolidarea clasei țărănești nu se poate închipui fără existența în rîndurile ei a unei **conștiințe de clasă** și ,ca urmare, a **capacității de acțiune politică ."**

/ **Teoria socialistă** afirmă că **țărănimea ar fi unită cu clasele stăpînitoare**

,separată de proletariat, pentru că posedă mijloace de producție .

Chiar doctrinarii comuniști (ex.**E.Varga**,fost comisar al poporului în Ungaria)

recunosc că **țărănimea are conștiință de clasă.** (pag.48-49)

Madgearu /

▣ **Lupta de clasă .**

/Istoricul **Guizot** ,ministrul lui Ludovic Filip,,reprezentant tipic al conservatorismului, recunoștea că **lupta de clasă** nu este o teorie ,o ipoteză,ci **o realitate** .

Marx și Engels au dezvoltat **teoria luptei de clasă**.

(citează masiv din teoria marxistă)

Teoria socialistă consideră ca "un novum "credința că lupta dintre burghezie și proletariet va fi decisivă,și va duce la **desființarea claselor, proletarietului revenindu-i acest rol istoric.** (pag.51)

/ "S-a dovedit însă ,că **limitarea diviziunii sociale** ,în era capitalistă ,la burghezie și proletariet ,**este o ficțiune** întrucât **clasa țărănească** ,care este o realitate , **nu formează o pătură de tranziție,menită a dispărea mecanic în proletariet.**

(citează pe **Kautsky**) (p.52)

(contrapune lui **Marx**,lui **Otto Bauer** exemple istorice,argumente ,autori)

/ **Tendința de a prezenta țărănimea într-un antagonism "natural" cu proletarietul "izvorăște din necesitatea de a nu turbura armonia liniilor teoriei marxiste asupra evoluției sociale "**(p.56)

Madgearu

▣ **P.Țărănesc**

/ "**Regimul politic democratic,întemeiat pe votul obștesc , îngăduie o manifestare a tendințelor de clasă , concretizată în formațiunea partidelor țărănești"** (pag.57)

Madgearu/

/ Direcția în care se dezvoltă mișcarea politică a țărănimii, va fi înrîurită de tendința pronunțată de a se da așezărilor țărănești caracterul de proprietate de muncă.

/ "**Mișcarea politică a țărănimii** ,în răsăritul Europei,își va urma **drumul ei propriu** ,împrumutînd ,evident,coloarea locală a împrejurărilor din fiecare țară [...]

Nu există nicio indicație care să îndreptățască așteptarea că **evoluția socială , cel puțin în această parte a lumii,va urma liniile teoriei marxiste."** (pag.58)

Virgil Madgearu /927

14.) Const.Garoflid , "Chestia agrară din România ",1920

[**Atenție L.D. am tratat chestiunea la fișier Agrarism.Aici doar câteva opinii explicit țărăniste .Interesant este că, atît Zeletin cît și Garoflid, erau în P.P.-Averescu .**]

Garoflid / 1920

▣ **Caracterul parcelar al proprietății țărănești .**

/ **La decretul de expropriere și împrumutînd din 1918 ,**

punctul de vedere **social -politic a fost precumpănit** ,

iar **partidele politice izvorîte din votul obștesc îl vor accentua.**

/ **Mica proprietate parcelară - 9zecimi din arabil -**

va determina **o scădere a producției.**

Dacă am fi un **Stat de țărani** ,aceasta poate ar fi un **ideal rural .**

Dar mai sunt celelalte categorii economice,Statul,administrația,armata etc..

Garoflid /

▣ **Țărănimea-clasă nepregătită, ignorantă .**

/ **Uzura țaranului** se reazemă pe **ignoranța,nepriceperea,neprevederea țaranului.**

Eșit prea repede de sub ocrotirea regimului feudal,

trecut brusc **din starea patriarhală în lupta economică aprigă,**

țaranul nu este pregătit,este prost socotitor al prețului muncii lui,

este **veșnic înșelat** .Depărtarea de oraș, îl face **victima speculanților.**

Consecința este mizeria.

/ Soluția ?este **educația morală,tehnică,economică.** (p.97--)

Garoflid / 7 sept.'18

▣ **Proprietatea țărănească-neeconomică.**

(Discurs parlamentar la legea arendării - 7sept.1918)

/ Din nou ,**legea a suscitât "chestia agrară"**.

Oratorii au avut fie un p.d.v.sentimental, fie istoric

/ Discursul sentimental,fie naționalist,fie idilic, cere :

< fiecare țaran, stăpîn pe lotul său de pămînt > nu este nou.
 Acestui mod de gîndire , datorăm legislația noastră de pînă acum.
 / Discursul istoric a fost ridicat de **A.C..Cuza** și reluat de **Pătrășcanu** [D.D.]
 / Ca și legea din '64, **legile agrare** ce au urmat , au avut un **caracter neeconomic**.
Proprietatea țărănească a rămas neîndestulătoare ca întindere ,
cu lotul fixat la 5 ha.
 Garoflid / '18

▣ Țăranul român- lucrător hibrid .

Aplicarea legilor agrare la noi **a decapitat "frunțașii"**

Burghezie rurală la noi nu există.

Astăzi **țăranul este un lucrător hibrid : nici țaran, nici salariat.**

Lucrează prost pămîntul său și al boierului.

Teoria absurdă, după care fiecare țaran să fie proprietarul unei bucăți de pămînt, a produs acest paradox : **importăm lucrători !**

/ Văgăunescu a vorbit de **Ardeal**, că a găsit acolo **țărani români înstăriți...**

/ **Aș dori** și eu ca **țăranul nostru să semene celui din Ardeal.**

Dar acolo , **țăranul** s-a putut mișca, **a emigrat în America sau la noi**,

cîștigînd bani , cu care **și-a cumpărat pămînt**. Acolo , țărani

își **susțin băncile lor, școala, bierica, instituțiile de cultură**. Țăranul

ardelean **a învățat munca** dela regimul Mariei Tereza și Iosif al II-lea.

El a fost **iobagul sașilor și șvabilor**, care i-au făcut educația tehnică și socială.

/ La noi , **Statul a fost "providența" ! Țăranul a cerut dela stat : pămînt, credit, porumb,**
etc....și cînd nu a putut plăti ...iertarea datoriilor.

Țăranul nostru , abia ieșit din anarhia orientală a administrației fanariote,

i se dă Constituția politică cea mai liberală, iar educația lui socială

și tehnică i-o făcuseră administrația abuzivă a unor politicieni fără scrupul.

Pentru a deveni proprietar, țăranul trebuie **să aibă suflet de proprietar** ,

să aibă pasiunea nu de a cere pămînt, ci de a cîștiga prin muncă acest pămînt.

Țăranul nostru , creat prin legi, nu are încă aceste calități sufletești.

Este **risipitor și proprietar cu numele**.

Garoflid / 1920

15.).Șt.Zeletin, "NEOLIBERALISMUL", 1926

[LD : vezi la **fișier Etică** crudul dar pitorescul **profil psiho-moral** pe care Zeletin îl face **țăranului**, cum și ce a înțeles el din democrație, din libertate, egalitate !

▣ Fiziocrații -țărăniștii

/ **Ura claselor agrare față de burghezie** străbate toată perioada de plămădire a capitalismului european. Pe această ură se altoiește în **sec.XVIII o întreagă literatură sociologică**. Aceste timpuri au avut **"țărăniștii" lor**, un grup de **teoreticieni** care

susțineau că **adevăratul izvor de bogăție este pămîntul** :

fiziocrații, țărăniștii veacului XVIII.

/ **Țărănismul este un fenomen** ce caracterizează peste tot **faza primitivă a**

capitalismului. ("Începere și privire spre viitor" - p.27---)

▣ Țăranul român .

/ **Reformele** de după război **au zdrobit pe intelectual și au salvat țăranul**.

"**Tîrziu**, cînd starea de azi va dispărea în trecut, și demagogia -cu tot cortegiul ei de patimi- nu va mai avea nici un întres să întunece adevărul, **va trebui să se recunoască**

că ,dintre toți îmbogății de război, **singurul îmbogățit în proporții imense -**

atît sub raport economic , cît și politic - este țăranul."(pag.61)

/"Pentru țăran, egalitate înseamnă un drept la **impertinență** ,

iar **libertatea este puțința de a întoarce nepedepsit insultele** ,

pe care strămoșii lor le-au primit în curs de veacuri dela asupritori.[...]

El înțelege **drepturile cetățenești** , așa cum le-a văzut într-o iobăgie seculară la stăpînii

săi, adică : nu ca drepturi ale tuturor , ci **ca privilegii**-privilegii ale insultei, ale licenței și

brutalității nepedepsite.[...] **Nu te apropia de dînsul fără o mie de precauțiuni**,

căci îndată face uz de privilegiile sale ; el știe doar că-ți este egal **și de justiție nu prea**

se teme ; esențialul este că a scăpat de biciu."(pag.65)

/Volume întregi de **tristă analiză psihologică** se vor scrie despre noua **clasă rurală**.

Până ce **cultura va subția pe țaranul nostru** ,
el nu poate produce la intelectuali ...simpatie.

▣ **Demagogia țărănistă.**

/Ca păsările de pradă se pornesc azi **demagogii** la sate . Ce spun ei țaranilor?

că ,de acum înainte "**adevăratul stăpîn în această țară este țaranul** ,

că el trebuie să sfarme domnia ciocoilor ,

că surtucarii sunt degenerați și putrezi etc.."

Zeletin / 1926

16.) **Vint.Brătianu, " Viața și opera" ,1936**

Constant Georgescu [despre]

/Ca promotor al **neoliberalismului în doctrina și acțiunea PNL**

V.Brătianu a avut o **contribuție deosebită la legea exproprierii și împrumutării**,
a **votului universal** ,în care credea cu patimă.

/Era pentru **ridicarea stării țaranilor**,ca o operă de **dreptate socială**.

Spunea :< un țaran iobag,fără pămînt,nu poate să se ridice din p.d.v. cultural și moral.>

După el,**toate scăderile sătenilor derivau din faptul că țaranii nu erau proprietari independenți,nu aveau demnitatea omenească și nici aspirații de ridicare pe tărîm economic și social.**

/Exproprierea o considera un corolar al votului obștesc, căci independență politică,
fără cea materială nu există. (p.634-635)

Vintilă Brătianu / 1918

17.) **PPNegulescu, "Partidele politice",[1923],1926.**

▣ **Internaționala țărănească-Kominternul.**

/ Acțiunea part.țărănesc croat-Radovici din Iugoslavia și a țărăniștilor bulgari,
prin prisma amestecului **Kominternului** în problemele minoritare,cu scopul de a pregăti
secesiunea ,apoi **federalizarea comunistă a Balcanilor** .

/ Detalii,documente,comentarii ,episoade,privind **acțiunea bolșevică** în țările "agrare",
mai ales în sud-estul Europei,pentru a atrage **țărănimea în mișcări "revoluționare"**,
care să ducă la scopul urmărit. (Vezi **fișier Soc/Com**)

/**Internaționala țărănească**, (citată în buletin genevez) care este în legătură
strînsă cu **Kominternul**,cu **secția țărănească a guvernului sovietic**,
a fost înființată în oct.1923,are de scop să extindă **acțiunea bolșevică**
în clasa țărănească,la elementele sărace și nemulțumite,
pentru a arunca **sămînța războiului civil la sate**.

Ea este în legătură cu **grupări țărăniste** din Germania,Italia,Bulgaria,
Cehoslovacia,**România...**(Partidele regionale p.68-81)

D.Partidele de clasă -Partidele țărănești .Internaționala Verde.

Studiu de "caz" :P.Țărănesc bulgar: (vezi fișier Sistemul partidelor)

nimic despre PȚ din România.

Negulescu/'23

▣ **Ideologia țărănistă. Este mai puțin clară,rămîne vagă,are unele analogii cu fiziocrații,**

dar , mai ales,cu **concepția marxistă**.

(trimite la Madgearu, Doctrina țărănistă,din care dă largi citate .)

/ Rolul **țărănimii române** este **analog cu acela al proletariatului** din țările dezvoltate:

să desființeze ordinea burgheză, să instaureze ordinea țărănească. (p.170)

/Pedalînd pe **antagonismul sat-oraș**, **țărănimea** este prezentată nu ca o clasă

funcțională, ci **ca o categorie geografică ,topografică.** (p.171)

/Ca și sindicalismul,**țărănismul este o mișcare,nu o doctrină**,întemeiată pe
nemulțumirea masei țărănești.

/**Lupta de clasă,este o erezie**, (Sombart),produce doar ură,

trebuie înlocuită cu iubirea, chiar cea religioasă, sau **solidarismul social**. (p.171-176)
PPNegulescu / '23

18.) M.Manoilescu, "Rostul și destinul burgheziei românești", 1941.

Burghezia are misiuni naționale și datorii .

Cea mai însemnată este **datoria ridicării țărănimii**.

▣ Țărănimea.

/Țărănimea oferă ex.clasic al unei **clase sociale care nu se poate ajuta singură**, care **nu poate lua inițiativa marilor măsuri economice**, care **trebuie să facă apel la luminile claselor superioare**.
(aici au greșit conservatorii, junimiștii, care criticau măsurile de sus, Xenopol, Motru)

/Țărănimea nu trebuie avută în vedere numai ca producătoare de hrană și consumatoare de bunuri industriale, ci, mai ales, ca **tulpină a rasei, a etnicului românesc autentic**. (p.177---)

/ **Țărănimea** a avut ca activ social **munca ei, importantă cantitativ, inferioară calitativ**.
Ea nu a avut niciodată o conștiință socială, orașele au exploatat totdeauna țărănimea.

/ Nici **grandioasa reformă** cantitativă, n-a schimbat această situație.

Țărănimea nu a profitat nici de celălalt capital: **votul obștesc**.

Tot orașul a beneficiat de el. (p.219)

Manoilescu /'37

▣ Misiunea burgheziei la sate .

/ Pentru burghezie, reforma agrară nu a însemnat o mare vitejie, un mare sacrificiu. Sacrificiul său trebuia să înceapă a doua zi.

"A împărți este ușor, a organiza este greu."

Burghezia trebuia să urmărească sporirea productivității

România este în urma tuturor popoarelor europene la productivitate și ridicarea nivelului de trai al țărănimii.

/ **Sociologii țărăniști** cu **"concepții sentimentale și șantecleriste"**, ne vor vorbi despre **fericirea traiului la sat**.

Dar statisticile arată că **din 3.078.000 locuințe rurale,**

663.000 au doar o singură cameră, iar

2.188.000 nu au pardoseală

Iar la o **populație rurală de 16.000.000 oameni**,

există 1.179.000 deficienți atinși de boli cronice!

(Cf. George Banu)

/ **Burghezia** trebuia să pornească o **acțiune directă cultural-sanitară..**

Ea a "rezolvat" problema, degajându-se de răspunderea socială, acreditînd oficial **preoții și învățătorii ca "apostolii neamului"** la sate, ceea ce este psihologiceste absurd, într-un astfel de mediu.

Ea avea la îndemână cooperarea, care în alte state a fost eficientă.

/ Evocă pe **Vint.Brătianu** ("Clasa conducătoare", în "Renașterea Română", Iași, iul. 1918), care sublinia **lipsa de angrenare a elitei de la sate** (judecători, medici, administratori de plasă,),

care se simte **"exilată" și este "trecătoare prin sat**.

/ **"Echipele studentești"** [ale lui Gusti] n-au urmărit scopuri curate și dezinteresate, de apropiere între intelectuali și țărani, au fost conduse de

"tineri idealisti cu diurne", care porneau la sate **pentru a combate pe cei ce voiau să ajute țărănimea**.

Manoilescu/

Concluzie : Burghezia noastră nu și-a făcut datoria față de țărănime.

Reforma agrară a fost o mare scuză, o dispensă generală.

Marea misiune a ei nici nu a început. (p.177-183)

Manoilescu/ 1941

▣ Țărănismul românesc.PNȚ.

/ Între fenomenele cele mai originale, după Unire, **mișcarea țărănistă.**

A fost ea o mișcare a țărănimii? "Noi socotim că nu."

Țărănismul românesc a avut un aspect **artificial**, iar întregul fenomen a avut **un caracter electoral**. El a avut caracter **anti-burghez ,anti-liberal**.

/ **Țărănismul** a fost un **exploator al votului obștesc, al conștiințelor, prin demagogie. Conducerea țărănismului a fost orășenească**, chiar dacă Mihalache era de la țară, **doctrinarul și făuritorul de programe a fost Madgearu.**

/Marele capital al partidului, a fost titlul său , o inepuizabilă **comoară electorală**, grație căruia acest partid a putut să țină **scena electorală cca 20 de ani.**

[Aici motivează **Manoilescu participarea sa în guvernul PNT**,

ca pe o preocupare "dinastică", deoarece, doctrinar,

a avut **mari diferențe** (ex. Conversiunea),

care au și dus la părăsirea guvernării (p.220)

Manoilescu/ '41

▣ **Carențele țărănismului.**

1. **Țărăniștii n-au înțeles chestiunea țărănească.** (trimite la Madgearu)

Nu au înțeles **rezolvarea presiunii demografice rurale, prin industrializare.**

Ei au combătut mereu industrializarea, **declarînd-o parazitară**, ca pe o afacere a burgheziei. (p-221-222)

2). **Țărăniștii nu au înțeles importanța productivității agricole.**

Ei n-au înțeles că, pentru România , progresul industrial stă în **extensiune**, iar pentru agricultură în **perfectiune**.

3) **Țărăniștii** au adoptat **vechea teză poporanistă împotriva industriei** , susținînd că înapoarea agriculturii se datorează industriei "parazitare",

"monopolizate" Este una din cele mai mari ipocrizii ! Este o deformare tendențioasă a adevărului, a arunca **asupra protecționismului burgheziei industriale**, răspunderea unei lungi evoluții istorice și a unui trecut de stagnare socială.

4) **Țărăniștii** au adoptat **teoria pesimistă a poporaniștilor** , care susțineau că în țările agricole, industria este oprită în dezvoltare din cauza debușeului sărac intern.

Debușeul intern putea fi insuficient , să zicem, pentru industrie de tehnică înaintată (ex, fabricarea de automobile), dar pentru mori, fabrici de făinoase, de conserve, de postavuri, de pînzeturi ?!

5) **Țărăniștii**, cu toată ura lor împotriva burgheziei, **n-au adîncit fenomenul social al exploatării satului de către orașe.** Nu au bănuțit măcar o atare problemă..

6) **Țărăniștii** n-au înțeles **fenomenul de inerție socială**, manifestat de burghezie, după reformă, pentru a se păstra exploatarea satului de oraș.

Ei au greșit enorm în problema Conversiunii, pe care nu au vrut să o accepte, r

recurgînd la expediente. A trebuit să vie autenticul burghez Argetoianu, (1932),

apoi exponentul burgheziei liberale, Tătărescu, (1934),

pentru a reglementa definitiv problema.

7) **Mișcarea țărănistă** a avut un **caracter internaționalist** ,

fiind **ostilă tuturor curentelor naționaliste românești.**

8) **Doctrina țărănistă** a fost **incompletă ca fond, și ca formulare.**

9) **Țărăniștii** au opus naționalismului burgheziei românești pe care încercau

liberalii s-o înfiripeze -**finanța internațională și ovreească.**

M. Manoilescu / 1941

19.) **Alex. Papacostea**, " România politică", 1907-1925

[Atenție L.D. Al. Papacostea, pînă la război, a fost **conservator**. A fost **secretar al Cercului de studii al P.C.** Editor aloperei lui Marghiloman .

După război, a încercat , fără succes, împreună cu Sim. Mehedinți , să creeze un part. țărănesc. A murit tînăr, la 41 de ani (vezi biografii)

Fratele său, Cezar Papacostea, a militat în P.P.-Averescu.

De aici , implicarea lui Șt. Zeletin în publicarea volumului.]

Al. Papacostea "**Țărănimea și rolul unui partid al ei** "

(conf, 12 nov. 1922, București, adnotări, Șt. Zeletin. ("Aurora", 13 nov. '22)

▣ **Legislația agrară**

/Timp de peste jumătate de sec., **tînăra noastră burghezie** supune la sacrificii societatea românească pentru a putea pași într-o etapă constructivă. Prin Constituția din 1866, ea și-a luat **o primă precauție spre a îngradi drumul țărănimii: regimul censitar.**

/ **Burghezia noastră, prin cele două partide alternative, a luat o a doua precauție :** înlocuirea producției iobage, legale, **cu noul regim de proprietatea parcelară țărănească inalienabilă.**

/La 1913, printr-o trufașă încredere în sine, sau datorită presiunii exercitate **de țărănimea română care a cunoscut realitățile din Bulgaria** , în timpul războiului balcanic

/ **liberalii au renunțat la "scutul" votului censitar.** (P.244-45)

/ **Rev. Bolșevică** din Rusia, care are o **pecetie țărănească evidentă**, (Papacostea considera chiar ca rev. este "rev. țărănească", în care țărănimea s-a aliat cu burghezia, apoi cu proletariatul)

/Sub "sugestia" rev. din Rusia, **exproprierea și sufargiul universal** au fost admise (p.246)

Al. Papacostea / 1922

20) Cezar Papacostea, "Între doctrinele și practica partidelor politice", 1926

(deputat P.P. de Dorohoi, discurs parlamentar,)

[[L.D. vezi context la fișier Sistem de partid, și P.P.](#)

[Polemică Papacostea- Mihalache](#)

Papacostea/

▣ P. Țărănesc- lupta de clasă .

/Are două categorii de membrii: **țărani autentici**, și **membri agregați**, elemente externe. Fiecare cu psihologia sa. Sinceritate mai multă, poate chiar naivitate, la primii. "Dar este alături de dîșșii **elementul exotic** , acel element **agregat** , care a venit și le-a adus **teorii** , de multe ori **periculoase**, teorii ca aceasta , pe care acum sunt nevoiți să le infirme, și să le tăgăduiască, **a luptei de clasă**, socotindu-se partid de clasă, stînd alături adeseori de elemente turbulente ale **partidelor socialiste**, așa cum au făcut în activitatea lor de aproape 10 ani."

/Ar fi fost mai bine pentru P.Ț. dacă rămînea partid **țărănesc** , **nu țărănist**.

Cu țărani autentici, cu un partid real, de elemente curate.

Partea cea mai criticabilă este că în P.Ț. , teoretic , s-au produs tocmai elementele "exotice", cu **teoriile lui Marx și ale luptei de clasă**.

Dialog parlamentar polemic, (p. 1-22)

-**Papacostea** : Constat din declarația dlui Mihalache o schimbare de direcție.

Îi spun "**a fost partizanul luptei de clasă, și nu cred că nu mai este**"

-**Mihalache**: Îmi pare rău că nu ați citit declarația. **Lupta de clasă nu este un program, ci o concepție sociologică** , în care credeți și dvs.

-**Papacostea** : sunt texte întregi, volumele lui Marx, ... dar eu voi dovedi că

dvs. sunteți partizan al luptei de clasă, înainte de a fi șeful P.Ț. ,

cînd **trebuia să fiți stegarul luptei pentru reformă și vot obștesc**. [...]

D-lor mai vorbesc de luptă de clasă, după **marile reforme** , prin care **s-a împărțit pămîntul și s-a dat votul universal**. [...]

Sunteți anahronici, în afară de legăturile, de cărarea istoriei.

Dl. Mihalache este **vechi partizan al luptei de clasă** , de pe cînd scria

la "Vremea Nouă" (1912?, 1913?) , cînd **ducea polemici cu dl. Iorga**

(șeful unui partid idealist și ideologic, împreună cu ACCuza)

(vezi **fișier Sistem de partid**)

dl. Mihalache a scris o serie de articole în care spunea că nu poate să facă

politica dlui Iorga, pentru că "nu sunteți partizani ai luptei de clasă" :

" < **Partidul național** (al dlui Iorga și Cuza) este un partid de idealști,

care vrea o **România Nouă**, prin **solidaritatea** tuturor claselor sociale >

" De aceea nu voia să meargă cu dl. Iorga."

Mihalache: Și acum iscălesc ce am spus atunci. N-am nimic de rectificat.

Concepția de atunci o am și astăzi. "**Există luptă de clasă și partidele politice nu se pot pune în afară de clasele sociale** , decît dacă mint și induc în

eroare sau au interes să se ascundă [...]

-**Papacostea** : ... la începutul lui 1913, dl. Mihalache spunea :

" <Această solidaritate a tuturor claselor sociale nu este posibilă pînă nu s-o rupe actualul echilibru social .Aceasta presupune **nu apel la solidaritate** ,care rămîne platonice,căci **luptă de clasă.**> "

La acestea ,**dl.Iorga**,("Neamul Românesc")a răspuns:

" < Nu e nici una din dreptele revendicări ale țărănimii pe cari să nu fim gata să le servim,cu **o singură rezervă mare:nu înțelegem a înlocui ,silnic, prin ea singură,nația întreagă >**"

Cred că ceva mai categoric împotriva luptei de clasă,pe care dta o agitata în 1913 și în care ai rămas și astăzi,nu se putea spune.

Mihalache:La **centru de gravitate stă țărănimea,nu burgezia.**

Papacostea-Mihalache / 1926

21) Ing.N.I.Mavrocordato "Restaurarea Satului",1940

[Vol.III,Partea I,"Zece ani de domnie..." p.159-162]

(deput.de Suceava, "Agricultori")

/Cele mai împovărate și mai nedreptățite au fost **satele.**

În timpuri bune,**vitregite**,în timpuri grele,**lovite din plin.**

/Legiurile străine ,adoptate în grabă de Principatele Unite,

ne-au îndepărtat mult de formele autohtone de viață.

/Reforma agrară ,măsură de reparație a problemelor satelor,care părea că e definitiv rezolvată...dar **prăpastia dintre sat și oraș a crescut enorm.**

▣ Carol II- țărănimea .

/ **Atunci s-a întors Regele.** Lumina restaurației a pătruns toată țara și noi speranțe au umplut toate suflete

-**Fundațiile regale** au fost readuse la menirea lor.

-**Echipele regale** au cercetat toate problemele satelor.

-**Stagiul rural obligatoriu** pentru studenți

-**Monografiile,lucrări** de specialitate...

-**Conversiunea** datorii agricole

Mavrocordato / 1940

22.) Cost.C.Kirițescu, "Criteriul omenesc în orientarea politicii economice a României",1940

[Vol. III,P.II,"Zece ani de domnie ..." (p.363-392)

dr.al Univ.Berlin,referent BNR)

[**Atenție L.D. Vezi mai întâi fișierele Economie și Agrarism unde el argumentează necesitatea industrializării , ca soluție pentru transformarea agriculturii intensive în România.]**

Kirițescu /'40

▣ Sărăcirea țărănimii .

/ **Producția inferioară a pămîntului cultivat ,insuficiența suprafeței** față de numărul celor care lucrează , **suprapopulația agricolă** ,

au făcut ca **în unele regiuni ale țării,venitul obținut**

să nu acopere nevoile cele mai reduse ale familiilor țărănești.

/Studiile pe teren ale **Secției de economie agrară a Insttit.de cercetări**

Agronomice,au arătat că,**în 1935, venitul agricol** al gospodăriilor cercetate, inclusiv veniturile anexe,nu a fost suficient pentru consumul familiei:

în Muntenia și Oltenia la șes ; În Muntenia și Oltenia ,la coline;

în Dobrogea ,Moldova,și Bucovina,în general...

deși ne aflam într-o conjunctură economică ascendentă.

/Același **dezechilibru între venituri și nevoi**,este dovedit și de cercetările monografice recente ale Institutului Social Român.

/ **Suprapopulația și subproducția agricolă**,au dat ca rezultat **o sărăcire lentă a**

țărănimii , cu toate aspectele ei **economice** (destrămarea proprietății,

îndatorare,scăderea inventarului)și **biologice** (subalimentare,slăbirea rezistenței la boli)

/Această constatare aduce o serioasă desmințire a teoriei de nuanță socialistă

conform căreia **omul, sporirea populației**, ar putea fi o sursă de bogăție.
(opusă teoriilor malthusieniste)

/ România are și azi **nr. cel mai impunător de populație activă din lume**
(78,2 % din total populație ; 64% masculin, 52% feminin)

dar și cel mai redus venit național. (p.385-386)

/ **Agricultura** nu utilizează decât **55-60 % din puterea de muncă** a celor aproape **10 milioane persoane active** .Cel puțin **40% din această putere de muncă** este **pierdută pentru economia națională a României.** (p.387-389)

C.Kirițescu / 1940

23.) C.Rădulescu-Motru, "Statul țărănesc și Statul liberal", 1936 [Calendarul PNT]

▣ Statul țărănesc

A stîrnit o vie discuție ,fiind considerat de adversari **inutil, greșit și periculos.**
cuprins în programul PNT, propagat cu multă energie de șeful partidului, **I.Mihalache,**
formula a fost combătută cu înverșunare de **presa celorlalte partide,**
mai ales de liberali.

/ **Statul țărănesc**, găsește adeseori o falsă interpretare ,chiar la publiciști independenți,
robiți mentalității marxiste, care, trecînd înaintea bunului simț, văd în el o încoronare a
luptei de clasă. **Mentalitatea marxistă** și-o fi avînd ea avantajele ei,
dar nu este baghetă magică pentru descoperirea tuturor adevărilor politice. (p.52)

/ **Statul țărănesc**, este un **program de muncă** , pe care **PNT** și-a luat obligația
să-l realizeze , în scopul de a **îndrepta viața politică a poporului român.**

/ Statul țărănesc **nu este o concepție de proletar revoluționar** ,
ci o **concepție de bun gospodar.**

/ **El nu pregătește venirea la putere al unei clase sociale, în locul alteia** ,
ci pregătește **conlucrarea armonică a tuturor claselor sociale la conducerea țării,**
prin **subordonarea la interesul național.**

Rădulescu-Motru/'36

▣ Stat liberal - stat țărănesc .

/ Între **statul țărănesc** și **statul liberal** diferența stă în
alegerea normelor de conducere a muncii naționale ,
elementele din care Statul este constituit **rămînînd aceleași .**

Ambele nu au în programul lor :

- cuceriri de teritorii
- colonizări și dislocări de populație
- suprimări sau inovații în tradiția religioasă.

Cearța lor derivă din **alegerea normativului.** (vezi fișier Sistem de partide)

/ Este timpul ca **Statul Liberal să-și considere rolul politic sfîrșit în România**

Rădulescu -Motru/

▣ Stat țărănesc - state totalitare

Statul țărănesc se deosebește de celelalte state totalitare , prin aceea că el pune printre
normativele sale, **primatul intereselor țărănești.**

Spre deosebire de **statul fascist, naț.** și **-socialist, sovietic,**

el crede că **poate servi totalității** "Nu prin întreținerea unei tradiții glorioase imperialiste
sau prin cultivarea **înrudirii cu o rasă ariană,**

sau printr-o **organizare industrială după un plan dictatorial,**

ci prin **formarea unei țărănimii sănătoase,** morale și muncitoare, gata să apere hotarele
țării ,așa **cum cer condițiile geografice și istorice ale neamului românesc.**"(p.57)

Rădulescu -Motru/

▣ Țăranii.

/ Normativul **statului țărănesc** îl constituie **primatul intereselor țărănimii.**

/ **Liberalii** pretind că prin acordarea **votului universal și reforma agrară**

, prin ridicarea atîtor fii de țărani , **și-a îndeplinit datoria față de țărani.**

...Și atunci ,ce mai vor Țărăniștii !?!

/Țăranii vor o "schimbare de macaz" în conducerea politică.

"Statul liberal l-a pus în condiții egale cu stăpînii lor de altădată numai în fața norocului.

/ Dintre ei ,**unul la zece mii poate deveni funcționar** cum poate deveni milionar cu un bilet la loterie.Tot așa **unul la zecemii poate să devină burghez** la oraș ,sau **mare proprietar** la țară. [...]Dar politica de stat nu trebuie să fie un prospect de loterie.[...] **La un țăran ajuns funcționar sau bogat,rămîn 9999 de țărani acasă**, în mizerie și ignoranță."(p.58)

C.Rădulescu - Motru / 1936

24.) Mill Ionescu-Berbecaru , "Partidul Țărănesc.1879-1918 " ,1936

[Calendarul PNȚ(p.87-112)

▣ Programul PȚ 5 dec.1918.

-desăvîrșirea reformei agrare.

-mica proprietate :40-50 ha.,liberă,consolidată,cooperativizată.

/ P.Ț. "conservator" sau "revoluționar" ?**Nu este nici una, nici alta.**

"conservativ",în sensul tradiționalist ; împotriva extremismului,a comunismului;

"revoluționar",contra oligarhiei ;

- **"Stat țăărănesc",în loc de "stat burghez"**

/Metoda de luptă :parlamentarismul,alegeri libere, (p.105-107)

Ionescu Berbecaru , Programul PȚ, 1918

25.) Nic.Iorga, "Originea ,firea și destinul neamului românesc",1938

[Enciclopedia României,Vol.I (p .33---)

▣Satul românesc .

/"...admirabilul **sat românesc**,pe care îl cunoaștem și-l prețuim așa de puțin , și-l interpretăm așa de greșit ,ba ,cu cît vorbim mai mult de dînsul, cu atîta se dovedește că înțelegem mai puțin ceea ce este în adevărul lui.

/ **Așa -numitul <stat țăărănesc >** este tocmai **negația rostului satului românesc.**

Pentru că **satul românesc** ,în cea mai mare parte, **n-are nevoie de Stat,**

el **nu cere un Stat** ,ci vrea să fie **lăsat în pace de Stat.** [...]" (p.37)

/"**Satul** acesta este ,să zicem așa,un **dar dela Dumnezeu**,este o binecuvîntată **formație istorică**,în care **oamenii sunt rude.**

Satul nu este un număr de indivizi adunați pentru cîștig,sau printr-un decret,

el **vine dela "moși"** (de unde "moșia"), și numele este deseori al unui strămoș,

și **ei se simt "una" se ajută** în orice împrejurări,**se apără de primejdii,se judecă între ei;** noi nu i-am dat o morală superioară moralei lui.

/ **Astăzi el cheltuește altfel,se îmbracă altfel,cumpără ceea ce strămoșii își făceau singuri.** "Noi am creat țăranul cu atîtea zile de vacanță ,pe cînd vechiul țăran știa să întrebuițeze fiecare clipă și el și nevasta lui." (p.40)

Iorga / 1938

26.) Paul Negulescu, "Constituția României",1938 [Enciclopedia României] ,p.195

P.Negulescu/

/ **Principiile de libertate proclamate de cele două constituții** [1866,1923]

nu puteau decît să păgubească țăărănimea ,

elementul cu adevărat românesc,abia ieșit dintr-o robie economică.

/Cînd s-a știut de marea libertate acordată străinilor,ei au venit din toate părțile,în această bogată țară, unde legea favoriza pe străini și **nu apăra pe băștinași.**

/**Cele două reforme edictate în 1917**,au dat rezultate deplorabile.

Votul universal a răspîndit **virusul politic și roadele demagogiei.**

Reforma agrară a dat satisfacție agenților electorali

Pămînturile ,pulverizîndu- se sau fiind acaparate de străini.

PPNegulescu / 1940

27.)Cezar Petrescu, "Domnia Regelui Carol al II-lea ",1938

[Enciclopedia României,Vol.I

[LD :mai conservator decît conservatorii, mai catolic decît Papa !

Dir.oficiosului "România" .Dar ...

Mostră de obediență față de Carol, mostră de ură față de partidele politice !

Mostră de antidemocratism și anti-progres !

Și asta în Enciclopedia României !

În vreme ce **partidele își urmau calea lor abisală**

MSR se îndruma după altă stea călăuzitoare : **PĂMÎNTUL,SATUL,ȚĂRANUL.**

Cezar Petrescu / '38

▣ **Politica dezastruoasă, nefastă , a partidelor politice.**

Structura neamului românesc e **țărănească.**

Pentru mai bine de **trei sferturi din populație** ,**pămîntul** a fost și a rămas o problemă de existență și de noblețe.**Țăranul fusese uzurpat** dintr-un drept,cum au dovedit istoricii, și l-a cucerit brazdă cu brazdă.Pentru el ,

pămîntul nu este numai proprietate,ci are **un sens mistic,ideal,istoric,simbolic.**

/ "În **perturbările de psihologie** pricinuite de **prea pripita și superficiala noastră occidentalizare**, în **vătămarea de caractere** rezultată din **artificiala noastră viață politică**, **demnitatea s-a refugiat în norodul țărănesc.**"(p.949)

/ **Cele dintîi linii de cale ferată** care au străpuns țara , legîndu-ne direct cu lumea altor culturi și altor civilizații,

au sfărîmat acest echilibru de evoluție armonică

iar **victima cea mai vitregită,a fost satul.**

/ **Politica ,administrația,învățămîntul,legile economice,toate reformele,**

au fost **dominate de "himerica iluzie** că o societate se poate reface

prin **introducerea unor instituții renovatorii și prin legi providențiale**

[...] Vreme de **trei sferturi de veac**,cînd s-a întîmplat ca **satul** să nu fie **abandonat**,

a devenit **prada reformatoilor** care nu cunoșteau ecuația socială a satului.

Factorii depărtați și profunzi,permanenți,ce determină viața satului românesc,

erau sacrificați prin ignoranță **factorilor aparenti, tranzitorii ,superficiali,**

care se încorporau însă mai ușor unei **doctrine**, pe cît de ademenitoare,pe atît de

inoperante asupra realităților..

/ Iar **votul universal** din **Constituția dela 1917**, cu deslănțuirea automată a

electoralismului,peste aceste erezii dogmatice,în orice caz bine intenționate și

dezinteresate,**a instaurat un vid total** disimulat de frazeologie.

Acum ,la sate ,se decidea soarta partidelor și a guvernelor." (p.949)

Cezar Petrescu/1938

▣ **Carol II și țărănimea.**

" În timpul acesta ,**lăsînd pe seama partidelor politice zelul dezastruos de a legifera**

la întîmplare ,de a promite ceea ce nu pot realiza ,de a distruge ceea ce nu pot

reconstrui MSR **pregătea răbduriu un alt sistem de investigație satului românesc:**

-**Campaniile monografice** inaugurate de **Seminarul de sociologie** a Universității din

București și de **Secția monografică** a Institutului Social,sub conducerea prof.Gusti,

introduceau o metodă directă de **cercetare a societății sătești.**

Inițiativa MSR,a lărgit orizontul acestor anchete...prin acțiunea anuală

a **Echipelor Regale Studențești**,din cadrul **Fundației Regale Principele Carol.**

(explică pe larg demersul și scopul acestei opere)

/ **Cuvîntarea MSR** ,la plecarea **echipelor culturale** (30 iunie1934),demonstrează că

Regele nu s-a lăsat păcălit de festivismul administrației,**cunoștea realitățile:**

"<[...] cînd ai trecut drumul mare și ai ajuns în sat,

în cele mai multe locuri găsești **drumul stricat. Praful** de trei ori mai mare

decît în afară de sat.**Șanțurile** pline de apă stagnantă. **Nici un podeț.**

Garduri care cad.[...] **Necurătenia** este mare și mai nicăeri **nu vezi**

grădini,cu toate că fiecare țăran are un petec de pămînt [...]

Trebuie să învețe **săteanul** cum se lucrează și cît se lucrează ,

căci la noi el lucrează în timpul **muncilor agricole** și pe urmă [...]

în tot restul anului el se odihnește. [...]

rare sunt satele în care să găsești,de pildă,un **coteț.**

Păsările sunt toate pe șosea, călcate de automobile de unde **ceartă și ură.>**
/ Fără îndoială ,**acest document este unic în istoria tuturor monarhiilor,de oriunde și de oricînd.** Fruntașii partidelor aplaudau ,pe urmă se întorceau la la războirile lor doctrinare. (p.951)
Cezar Petrescu/ 1938

▣ **Echipele studențești regale.**

Ex.pe anul 1935: 78.000 consultații medicale / 641 ha arături model / 6.000 consultații agric / 11.000 pomi altoiți / 8.000 consultații veterinare / 25.000 vaccinări / 1.200 injecții / 1.500 operații / 117.000m șanț / 12.000m gard / 60.000m șosea / 300 poduri noi / 3 grajduri comunale / 38 asociații cooperative / 5 școli noi / 224.000lecții țesătorie / 42 cămine culturale / 4.000 cărți împărțite, / 18 troițe / 220 predici rostite la sărbători.....
/ Fapta a însoțit cuvîntul. (citează pe larg Cuvîntarea lui Carol la deschiderea cursurilor Academiei Agricole,în care relatează **cum s-a îngrijit el personal de țărani de la Mănăstirea** ,cum l-a îndrumat să se asocieze etc.cum ar trebui să -l îndrume marii proprietari.)
Cezar Petrescu/1938

▣ **Inutilitatea doctrinelor "țărăniste" .**

/ "Colecția de dezbateri parlamentare,geme de **discursuri erudite** ,cu exemple evocate din **sistemele de agricultură** de la egipteni și etrusci , în Argentina și în Canada,cu **teorii savante și fumegoase**, care n-au izbutit să facă a încolți nici un singur bob de grîu [...]
/ **Binefacerile împrumutării** au rămas **iluzorii pentru țărani**; în schimb,întreaga economie a țării , s-a năruit prin **barbarizarea agriculturii.** "(p.952)
Cezar Petrescu / '38

▣ **Carol - Căminele Culturale.**

/ **MSR** aluat și pe acest teren inițiativa,oblăduind așezăminte active, însuflețindu-le,întocmindu-le programe.La15 august'30 ,spunea la Vălenii de Munte : "**<Voi fi un Brîncoveanu al culturii românești ! >** "
...**În 1913** hotărîse daniile pentru **3 școli primare de sat** :în Dobrogea, în Moldova,în Oltenia. **Era un semn.**
... **În 1922**,ctitora **"Fundația Culturală** Principele Carol ".**Era alt semn.**
/ La **7iunie 1937**,delegații **Căminelor Culturale** abia au încăput la Arenele Romane.
... Preoți,învățători,fruntași plugari,fii ai satelor plecați pe aiurea, toți au răspuns chemării regale.Biblioteca,lectura,cultul datinilor,șezătorile, muzeele etnografice locale,dragostea față de tezaurul folkloric ... au fost un capitol al acestor **focare de cultură.**
... tot Căminele culturale au fost întîiele **cooperative sericicole** alcătuite de sătence ; tot la ele s-a învățat în școli speciale ,arta vopsirii naturale și confecționarea covoarelor.)
/ MSR spunea la **7 iunie 1935** : " < Pornind de la această muncă de ridicare culturală a României, am crezut că prin cuvîntul **cultură** trebuie înțeles altceva,decît numai școală și carte.[...] Prin **culturalizarea satelor**, Eu văd răspîndirea **cărții**,răspîndirea a tot ce e **frumos** ;dar văd și **ridicarea păturii țărănești** la un trai mai bun,la o mai bună pricepere [...]Și apăs asupra acestui cuvînt, **a datoriiilor fiecăruia** ,pentru că în concepția mea,fiecare cetățean formează o celulă vie a Statului,[...] > "
Cezar Petrescu/

▣ **ȚĂRANUL-pradă demagogiei partidelor .**

/ Categoria cea mai întregită de cetățeni,prin paradox,a rămas **cea mai importantă** sub raportul numărului și al valorilor de regenerare etnică,fiindcă era **cea mai puțin pregătită ,cea mai desarmată,cea mai proaspăt chemată** la practica electorală, **cea mai ușor de ademinit,și cea mai desinteresată.**
/ Alegătorii satelor nu cereau îndestulări individuale.**Așteptau** de pe urma **votului universal**,o refacere a vieții locale,o grijă gospodărească,instrucție,educație, aparat economic pentru a fructifica proprietatea ogorului.

/ **Satul** a fost aruncat **pradă tiraniei locale** ,pe mîna **funcționarilor zeloși, creaturi ai partidelor politice.**

/ **Gospodăria rurală** rămîne cel mai **penibil contrast** cu fățiiala **urbanisticii Capitalei. Statistica analfabetismului**,e altă mustrare.

/ **Zavistia** introdusă la sate de **campaniile electorale** , se precizează ca **singura realitate,care a lăsat urme.** (p.954)
Cezar Petrescu / 1938

28.) **C,Zotta,N.Tulceanu,"Partidele politice din România.Istoricul și programele lor.",1934**

▣ **Partidul Liberal Democrat (I.Th.Florescu)**

upt din PNL în **1929**,sub conducerea lui I.Th.Florescu (ex.ministru de Justiție), inițial sub numele de "**Omul Liber**",transformat în **PLD**, la 12 nov.1931.

Programul PLD :

Îmbunătățirea **stării sanitare** la sate

Ajutor medical la sate,înființarea de noi medici [sic!].

Țăranca să nu nască copilul în brazdă.

11. Aducerea din străinătate de **capitaluri ieftine**,ca ,împreună cu statul, să poată construi **la sate locuințe ieftine și igienice** , ca țaranii să nu mai trăiască în bordeie de pămînt sau ca fiarele în vizuini.

12. **Dreptate și cultură** la sate și **școli pentru adulți.** (p.40-41)
PLD/ 1931

29) **C.Gr.C,Zotta,N.Tulceanu,**

"Partidele politice din România.Istoricul și programele lor.",1934

▣ **Partidul Național Democrat(președ.N.Iorga) (p.50-53)**

/ Își are origina în **mișcarea culturală** începută prin rev."**Semănătorul**"în anul **1904**, manifestată mai **energic în 1906**, cu lupta pentru **afirmarea limbii românești** în instituttele de cultură și artă națională,cu care ocazie **intelectualitatea românească** s-a alăturat acestei acțiuni,și celei pentru **ameliorarea stării țaranului român**, în urma **mișcărilor din 1907.**

/ **Partidul Naționalist Democrat** a fost fondat la 23 aprilie **1910**,

(Cf."Neamul Românesc"),avînd 2 puncte în **Program**

(Cf.conferinței lui Iorga la Fundația Carol,10 dec.1922):

1)Revizuirea împrumutării dela 1864,în scopul întregirii proprietății și înlăturării uzurpatorilor acelu pămînt :

2)Votul universal,cu reprezentarea minorităților.

PND/

▣ **Chestiune agrară :**

-întărirea **proprietății țărănești** ,prin cultivarea rațională,

-comasarea **micilor moșii risipite**,într-o mare sferă de producție agricolă,

-**împăduriri** în zonele lipsite de păduri,

-crearea unui **Minister al Agriculturii** ,care să îndrume dezvolt.agricult.:

/reglementarea culturilor

/ Camere Agricole

-**Irigarea ,îndiguirea** ,regularea cursurilor de ape

-Reorganizarea **înv.agricol**

-Îndrumarea **industriei sătești**,pentru reintroducerea **portului național**,

menținerea **tradiției în fabricarea stofelor,pînzeturilor.**

-**Credit** agricol și viticol

-**Judecătorii** speciale pentru cauzele agricole.

PND-Iorga / 1910

30.) C.Gr.Zotta,N.Tulceanu,

"Partidele politice din România și programele lor ",1934

▣ **Partidul Național Liberal** - președ.Gh. I. Brătianu)

(Frațiune ruptă din PNL (președ.Vint.Brătianu) în iunie 1930.)

/Programul ,votat la **Congresul din 8 nov.1931 (numerotare L.D.)**[...]

9)Conversiunea datoriilor agricole,pe termen lung,cu dobânzi mici

10) Regruparea metodică,treptată și nesilită,a agricultorilor mici, în jurul bunelor gospodării, spre a realiza unele operațiuni în comun.

Comasarea proprietății pentru exploatarea în comun , va fi încurajată în funcție de condițiile locale și regionale.

11) Regim forestier rațional;replantarea pădurilor distruse;

Generalizarea pe regiuni a tipurilor superioare de vite.

Îmbunătățirea islazurilor comunale;

regim de protecție pentru agricultură;

încurajarea industr.agrare;

12)Reorganizarea radicală a Ministerului Agriculturii; p.63-81)

PNL-2/ nov.1931

31) C.Gr.Zotta,N.Tulceanu,

"Partidele politice din România și programele lor", 1934

▣ **Partidul Poporului** - președ.mareșal Al.Averescu)

A luat ființă odată cu terminarea războiului,la Iași,1918 , în baza unui act constitutiv al Ligii Poporului. [...]

6)Desăvârșirea reformei agrare,prin aplicarea legilor votate.

/O rganizare agricolă,care să transforme pe țăranul împrăștiat

într-un adevărat agricultor.

/Învățămînt agricol,zootehnic,silvic,viticol,pomicol,pus pe baze practice și demonstrative.

7)Recunoscînd rolul industriei ,după agricultură,în economia națională,

Statul va continua politica de încurajare legală a industriei.

O mare atenție se va da meseriilor și industriei casnice țărănești. (p.86-89)

32.) C.Gr.Zotta,N.Tulceanu,

"Partidele politice din România și programele lor", 1934

▣.Partidul Social-Democrat (p.90-94)

(Sursa:Ilie Moscovici,Conf.la Fundația Carol,București,1923)

-Exproprierea întregului pămînt aflător încă în proprietatea capitaliștilor,și servind pentru stoarcerea de venituri fără muncă. Pămîntul expropriat,va fi dat țărănilor săraci, care vor fi organizați în asociații agricole.

-PSD recunoaște și apără proprietatea de muncă țărănească.

Pentru a face ca ea să poată profita de toate foloasele tehnicii moderne,el stăruie pentru constituirea ,prin liberă voință și înțelegere a țărănilor,în asociații agricole, prin care se va introduce spiritul colectivist,

-Statul va întocmi ,pe cale de lege,un plan de reorganizare agrară ,

menite să asigure asociațiilor agricole , adeziunea țărănilor,

pentru a face din aceste asociații,factori covîrșitori ai producției agrare.

Pentru aceasta :

a)Acțiune permanentă de propagandă pentru îndemnarea țărănilor la asociere

b)Avantagii fiscale ,tarifare,și vamale.

c)Despovărarea de datorii.

d)Institut de credit agricol,pentru finanțarea asociațiilor.

-Învățămîntul agricol reorganizat din temelii,adaptat necesităților de

dezvoltare tehnică,și asociere colectivă a gospodăriilor țărănești.

Învățămînt complementar obligator,școli agricole inferioare,școli agricole medii,

universități populare,cursuri serale,expoziții agricole,instructori agricoli ambulanți.

-**Pădurile** aflate în proprietate particulară, cu **excepția celor țărănești**, vor fi **expropriate**, și vor fi exploatate prin **cooperative țărănești**.

Industria forestieră va fi **naționalizată**.

Orice **privilegii asupra pășunilor și pădurilor** (composesorate, răzășești) vor fi desființate.

-**Statul** va supraveghea sever **politica de credit**, va combate camăta, .

-Prestația în natură va fi complet înlăturată.

-**Naționalizarea morilor și comunalizarea brutăriilor**.

-Desființarea tuturor rămășițelor feudale în agricultură.

PSD/ 1923

33.) **C.Gr.Zotta, N.Tulceanu,**

"Partidele politice din România și programele lor", 1934

▣ **Partidul Țărănesc** (președ. Dr. N. Lupu) (p.97-98)

/ **P.Ț** a luat ființă în **febr.1927**, prin ruperea unui **grup din PȚ**,

în urma fuziunii (pe care nu o acceptau) cu **PNR** și transformarea în **PNT**.

Dr.Lupu fusese de părere ca PȚ să treacă în Ardeal, și să încerce închegarea PȚ la scară națională. **Mihalache** avea altă părere.

/ **P.Ț. menține vechiul program**.

În legislatura PNT 1928/1929, ca opozant, duce o **luptă parlamentară** pe principiul

vechiului țăranism: propune o **Lege contra cametei**, și

propagă ideea **conversiunii datoriilor agricole**.

Lupu / 1918, 1927

34.) **C.Gr.Zotta, N.Tulceanu,**

"Partidele politice din România și programele lor", 1934

▣ **Partidul Țărănist-Radical** (președ. Gr. Iunian) (p.99-103)

Rupt din PNT, avînd pe **Iunian** (ex. ministr. de Just., în Guv. Maniu, în 1928)

Se înfățișează ca reprezentant și apărător al **cls. producătoare și muncitoare**, care formează majoritatea populației.

Programul oficial al PȚR:

/ **PȚR** consideră **definitiv cîștigată conversiunea de drept** acordată unei categorii de debitori agricoli [varianta PNT, cu contribuția lui]

Aceasta **trebuie extinsă** și la alte categorii de debitori.

/ **PȚR** pentru propășirea **agriculturii țărănești** propune:

Îndrumarea agricultorilor pentru **îmbunătățirea prod.agr.**

Înlesniri pentru **credit agricol**, cu **dobînzi ieftine**, prin modificarea statutelor BNR.

/ Valorificarea **produselor agricole**

/ dezvoltarea **industriilor accesorii agriculturii**.

/ Dezvoltarea **mișcării cooperative**.

PRȚ/ 1932 /

35) **C.Gr.Zotta, N.Tulceanu,**

"Partidele politice din România și programele lor", 1934

▣ **Uniunea agrară** (președ. C. Argetoianu) (p.104-105)

La **8 iunie 1932**, în casele lui **Nona Ottescu**

(ex. subsecretar de stat la Interne în **cabinetul Iorga-Argetoianu**),

s-au întrunit un nr. de persoane, **agricultori și liberi profesioniști**,

au bazele **Uniunii Agrare**, sub conducerea lui **Argetoianu**,

autorul **Conversiunii din 1932**.

(Vezi fișier **Agrarism**) [...]

IV) Refacerea calitativă și cantitativă a producției agrare.

/ **Mica proprietate** a dus la o **producție rudimentară**, trebuiesc măsuri:

-satele agricole dotate cu **mașini agricole** strict necesare, administrate de un **comitet agricol sătesc**.

-este necesară **refacerea "curții boierești"**, care ar putea deveni **depozit de inventar**.

-centre agricole sătești, cu stațiuni de selecționare de semințe, ferme de crescut păsări, de exportat ouă, brânzeturi, **administrat de proprietar și comitetul agricol**.

Rostul **Uniunii Agrare** este acela de a crea o **ideologie agrară**.

[...]Într-o conferință la cercul Analelor din Brăila (5 iul.'33)

Argetoianu, propagând **ideea statului agrar**, arăta că acesta **nu este sinonim cu statul țărănesc**, formulă politică vînturată după război.

"Statul țărănesc" subordonează toate interesele, **celor țărănești**.

/ **Statul agrar** nu cunoaște **deosebiri de clasă**, nu diferențiază pe agricultori în funcție de origina lor, impune o **perfectă armonizare socială**, urmărește doar **ridicarea griculturii**, în înțelesul etimologic al cuvîntului.

Pentru a da **României caracterul agrar**, este de ajuns:

1) să se îndrepte cîteva greșeli ale trecutului.

2) să ne îndreptăm pe calea **firească, dreaptă, luminoasă**.

Totul să conveargă pentru **ajutorarea și propășirea agriculturii**.

Uniunea Agrară / 1932

36.) I.I.C.Brătianu, "Manifest electoral" PNL, 1919

("Viitorul", 8 oct. 1919), [Documentar ISISP, L.D.], p.286-293)

Către populația rurală,

/ De ani de zile, **PNL a luptat** împotriva tuturor celorlalte partide, **pentru drepturile voastre**.

/ **Conservatorii** de tot felul **nu voiau să vi se dea nici drept de vot, nici pămînt**.

/ **Nu ascultați de cei ce vă amăgesc ca să vă smulgă voturile**, care **caută să micșoreze, prin tot felul de născociri, faptele PNL**.

CICBrătianu / 1919

37.) I.Mihalache, Constituirea P.Țărănesc, 5 dec.1918

("Țară Nouă", 29 iunie 1919) [Documentar ISISP, L.D., p.301-327)

Astăzi, **5 dec.1918**, [Proces verbal?]

/Subsemnații **săteni, preoți și învățători**, convocați pentru a ne consfătui asupra **atitudinii politice** ce trebuie să ia **țărănimea** în actualele împrejurări politice, și în fața **alegerilor pentru Constituantă**, ne-am adunat în localul din **str.Lipscani, 80, București**, am ascultat expunerea dlui **înv.I.Mihalache**.

/La ordinea de zi: **definiția de partid țărănesc**, necesitate și oportunitate; **programul partidului**; biroul de propagandă; alegerile; [...]

Mihalache / 1918

▣ **Partid țărănesc**

"Înțelegem prin **partid țărănesc**, un **partid nou**, cu **structură socială țărănească**, **țărănimea organizată politicește**.

Cu **program** care să fie **expresia nevoilor ei**,

văzute **în lumina timpului**, și potrivit cerințelor **neamului românesc unit**.

Partid nou, cu **moravuri noi politice**, -care nu exclude ci din contră

solicită **colaborarea cu muncitorii orașelor**, și **cheamă la conducere pe intelectualii neînregimentați în vechile partide oligarhice**.

2) **Partidul țărănesc** îl socotim **necesar și la timp**.

a) Ca **singurul instrument politic** care **garantează țărănimii**

împlinirea întregă și nefățărnicită a **tuturor nevoilor ei** materiale și sufletești, participînd direct și activ la rezolvarea acestor nevoi.

b) Ca **mijloc de a o feri**, pe de o parte, **de bolșevism**,

pe de altă parte, **de soarta de zestre guvernamentală**,

ce vor să-i păstreze **partidele boierești**.

c) Ca **mijloc de a mări încrederea** țărănimii române din **țările surori** unite în

România, care văd **pericolul domniei boierești**. (vezi fișier P.Ț.)
P.Ț-I. Mihalache / 1918

38.) Proiectul * de Program al P.Ț., aprobat la Congresul din 20-21 nov. 1921.

(Broșură apărută la editura "Viața Românească", 1921)
[documentar ISISP, L.D., p. 303-333]

* Proiectul trebuia să fie **răspîndit** în toate organizațiile partidului, **citit și explicat țărănilor**, făcut observații, dezbătut în județe, definitivat și votat la Congresul din nov. 1922.

▣ Rolul claselor muncitoare.

/ **Imperialismul capitalist**, a ajuns la stăpînirea lumii [...] s-a dovedit **neputincios să asigure omenirii o muncă pașnică** [...] Astfel **se prăbușește** însăși **îndreptățirea istorică a stăpînirii capitaliste** [...] arhimilionari și miliardari iau asupra lor **cîrmuirea intereselor obștești** [...] / Această sarcină cade asupra **claselor muncitoare**, care, în ordinea istorică, adusă de războiul lumii, **înfățișează interesele obștești ale lumii**.

▣ România, stat țărănesc.

/ Destinul a voit ca, în acest moment, **neamul românesc** să fi realizat **unitatea** sa, și să fie chemat să **să-și clădească rînduiala politică -socială**. / **Statul românesc** nu poate fi decît un **stat țărănesc**, pentru că poporul român este un **popor de țărani**, iar munca lor, face cu putință întreaga noastră viață economică. [...] **locul României** în mijlocul altor nații, **menirea ei în istorie**, și chiar **viitorul ei de stat și de neam**, vor atîrna de măsura în care ea va ști **să se întruchipeze ca stat țărănesc cel mai desăvîrșit**."

▣ Țăranii și muncitorii manuali și intelectuali

/ Muncitorii - frați de luptă cu țăranii.
/ Învățații - nu-și pot împlini rostul pe lume, decît ca luminători ai țărănilor și muncitorilor.

▣ Caracterul specific al țărănimii.

Felul **muncitorimii țărănești**, este hotărît de trei lucruri însemnate:
/ **felul de muncă** al pămîntului, diferit de cel din fabrică.
/ **felul cum luptă** țărănimea contra despoirii capitaliste
/ **locul țărilor de țărani**, în lume.

▣ Solidaritatea tuturor muncitorilor și P.Ț.

▣ "Lupta de clasă" (vezi fișier P.Ț.)

P.Ț/ 1921

39.) Programul Partidului Național Român, 1921

("Patria", 29 apr. 1921) [Documentar ISISP, L.D., p. 327-333]

PNR își întinde organizația politică asupra **întregului teritoriu al României Mari**, avînd la bază **Hotărîrile dela Alba Iulia**, și ca **postulat politic**, **desăvîrșirea unirii**.

PNR va lupta ca această realizare să se facă **prin legiferare**, care va avea la temelie următoarele **principii democratice, naționale și sociale**:
[...] [...]

▣ Cap. III Reforma agrară .

/ **PNR** va veghea ca **Legea agrară** pentru **Basarabia** și **Decretul -lege** pentru **Ardeal** și **Bucovina**, să fie executat **legal și drept**.

/ **PNR nu admite** modificări **în detrimentul țărănimii** la legile din noile provincii.

/ **PNR pretinde** alcătuirea unei noi **legi de expropriere** pentru **Vechiul Regat**, [!?!]

ținându-se seama de **nevoile reale ale țărănimii și de legiferarea din provinciile dezrobite.**
/PNR pretinde înființarea necondiționată de **izlazuri și păduri comunale.**
 PNR/ 1921 /

40.) N.Iorga către Iul.Manu ,28 sept.1926

("Adevărul",28 sept.'26) [Documentar ISISP,L.D.,p.568-569)

Scumpii mei prieteni,

"Neputînd reveni asupra **hotărîrii mele** repetate și solid întemeiate **de a nu admite discuția fuziunii** în Delegația Permanentă,utilizez această cale [...]

țin să fixez și pentru dvs.și pentru Deleg.Perm.,și pentru presă,

punctul meu de vedere cu privire la fuziune. [...]

Această fuziune trebuie să îndeplinească **trei condiții** ,
 cari lipsesc din propunerea dlui Mihalache.[...]

1. **Șefia** partidului ;

2.Stabilirea unui **program** care să nu cuprindă numai **generalitățile celor 10 puncte**,
ci să definească o ideologie de partid ,

de-o **perfectă legătură între diferitele clase sociale [armonie socială** ,

și de-o **afirmație hotărîită a principiului național.**

Ar urma ca aceasta să se simtă în **titlul partidului [fără "țărănesc" ?** ,

ca și în **metodele** care le anunță și care **să fie de natură a nu nelinști țara și**

Coroana.[fără luptă de clasă ? Cum mulți țărăniști sunt de aceeași părere,

nu văd ce i-ar împiedica de a da **satisfacție cererii mele.**

3.Și mai ales,de a garanta **o atmosferă de sinceritate și dreptate** [...] **recunoașterea**

meritelor incomparabile pe care-împotriva vechilor partide - li le-au cîștigat

vechii naționaliști democrați , din a căror propagandă **a ieșit**

ceea ce e mai sănătos în ideea țărănistă.

Iorga către Manu / 28 sept'26

41.) Rezoluția de fuziune (PȚ și PNR) nașterea PNȚ

Programul PNȚ,din 1924, (votat de cele două congrese),**10 oct.1926**

("Adevărul" , 28 sept.și 13 oct . 1926)

[Documentar ISISP,L.D.,p.571- 580]

[...] [...] [...]

▀ **Protecția proprietății țărănești și ridicarea prod.agr.**

/ Se va legifera un **"cod sistematic"** ,în care vor fi luate toate măsurile necesare
 pentru cea mai largă **protecție a proprietății țărănești.**

/ Prin această codificare ,se va asigura **libertatea circulației pămîntului țărănesc** ,
 -după o perioadă de tranziție-

în scop de **selecționare naturală a cultivatorilor serioși.**

/ Se va împiedica ,astfel,atît **pulverizarea,cît și acumularea proprietății.**

/Se va organiza un **credit rural** ,cu împrumuturi ușoare și dobînzi mici,

pentru **cumpărarea de animale ,unelte și pămînt.**

/Se va organiza **cooperăția** ,pentru **valorificarea produselor agricole**,

și **procurarea mașinilor și uneltelor.**

/Se vor reorganiza **Camerele Agricole.**

/Se vor lua **măsuri educative ,ferme model,stațiuni agricole,crescătorii de vite,școli**

practice de agricultură,excursii agricole

PNȚ / oct.'26

42.) Gh.Tătărescu ,"Mărturii pentru istorie", **Editura enciclopedică,București,1996**

(ingrijită de SandaTătărescu-Negroponte;cuvînt înainte de N.Ș.Tanașoca.)

Discurs în Camera Deputaților,5 febr.**1920.Polemică** .

Tătărescu / '20

▣Campania țărănistă.

/ Starea de agitare care a cuprins **țărănimea**. **Campania electorală**, era un prilej pentru a-i explica și a-i lămuri necazurile.

-**Tătărescu**: În loc de asta ,**alții** s-au dedat la o **campanie de întărtare și ațitare** împotriva **organizării de stat** ,împotriva **clasei dirigente** , împotriva **păturii conducătoare**.Tot ce era rău se datora acestei clase conducătoare

-**A.C.Cuza**: **A oligarhiei politice**,nu a clasei conducătoare.

-**Tătărescu**: S-a spus țaranului că primarul ,notarul,prefectul,ministrii l-au înșelat...

-**I.Zelea -Codreanu** :Așa este.

-**Tătărescu** : S-a făgăduit [P.Ț.] țărănimii **demobilizarea completă și imediată** , într-un moment când ,amiralul **Horthy** își pregătea hoardele care astăzi se află pe **Tisa**[...] în ceasul când **armatele sovietiste** se pregăteau la ultimul asalt și azi sunt la câțiva km.de **Nistru**[...]și **Moscova pregătește** fondarea unei societăți **[Komintern]** pentru eliberarea tuturor popoarele,

-**Grig.Iunian** :Nu s-a spus asta...

-**Tătărescu**: li s-a mai spus țăranilor(ex.în Gorj)că **li se va da tot pământul proprietarilor** ,(care vor avea dreptul doar la 25 pogoane) nu cum prevede **Decretul de împrumut**.

-**Voce**: instigații !!

-**Tătărescu** : Li s-a mai promis țăranilor **desființarea jandarmeriei rurale**.

-**I.Zelea-Codreanu** : este neexact,este o calomnie...

-**V.Madgearu** : Există numai în imaginația dvs.

Tătărescu dă ex. documente, amănunte.Este contract .Tătărescu / 1920

43.) Grigore Gafencu,

"**Însemnări politice**", 1929-1939 ,Ed.Humanitas.1991 (Ed.Stelian Neagoe)

Gafencu /

[23 sept.'34]

Opt luni de regim Tătărescu .**Tătărescu** se străduiește să împace pe toată lumea ; întinde punți de împăciuire spre opoziție (mai ales PNT) .

Gafencu / '34

▣ Curentul țărănist din PNT.

/PNT trece printr-o **criză adâncă** de readaptare ,la condițiile opoziției.**3 fruntași polarizează curentele din partid,în 3 direcții diferite.**

Mihalache,ajuns **șef de partid**,în urma demisiei lui Vaida, împinge partidul spre **culmi "programatice"**. S-a străduit să împrăștie **"ideologia"**,punându-și tot **entuziasmul "țărănist"**de la începuturi .

Cu el,întregul partid a intrat în **"școala țărănistă de adulți"** pentru finanțe,comerț, industrie,sănătate publică ș.a. **Toți fac ideologie.**

Tinerii sociologi dela **lași [Ralea, Andrei]** redactează **doctrine și dogme de refacere a statului român**,avînd în **țărănime** **principiul hotărîtor de putere în stat, civilizație și cultură .**

/"**Acest salt dela un extrem la altul** ,dela **țărani de astăzi** , lipsiți de unelte și de poftă de muncă,ducînd o viață de mizerie în sate încă pe jumătate sălbatece ,

la **pătura țărănească stăpînitore de mîine** ,

izvor de lumină,de știință,și de civilizație ("universitățile" și "academiile" la țară pregătesc această operă de "culturalizare" rurală)

vădește o închipuire bogată ,în **contrazicere ,firește,cu legile istoriei** , cu atît mai cuprinzătoare înșă în **devize politice,electorale și demagogice.**

Fiecare își rezervă ,de altfel,în această **revoluție socială** , partea care îi convine:

Madgearu - pune în slujba **"statului țărănesc"**, teoriile "economiei dirijate".

Tinerii sociologi ieșeni,aștern peste materialismul politicii electorale, **un program cu parfum bolșevic** ,a noilor forme de **viață colectivă** , care să se clădească **pe ruinele liberalismului;**

Oportuniștii grăbiți să ajungă repede,**exploatează programul de refacere socială,pe ruinele lor.**

" Iar **Mihalache** se silește să însuflețească noua doctrină ,pe care a cuprins-o în **formula sintetică de "stat țărănesc"** ,cu entuziasmul reîmprospătat al unui țăran care a rătăcit pe căi ciocoiești,dar a regăsit , în sfârșit,izvorul tuturor fericirilor, în **tradiția sa rurală și în sângele lui țărănesc.**

Nu e de mirare dacă **elocința** sa,care caută să dea strălucire și viață **formulelor ideologice ale "cercului de studii"** ,împrumută **vocabularul romantic al mișcărilor țărănești** ,expresiile sale cele mai caracteristice :**dărîmarea statului ciocoiesc,prăbușirea Bizanțului,clădirea unei lumi noi,încăunarea țăranilor la putere,moartea boierilor și ciocoilor...!**

Un Tudor Vladimirescu , "culturalizat" prin prelegerile dlui **rector Răducanu.**"
(p.326-327) Grig.Gafencu / 1934

44.) **Henri H.Stahl, "Amintiri și gânduri ...**

din vechea școală a **monografiilor sociologice**"Ed.Minerva,1981

[**L.D. Vezi fișier Cultură și Intelectuali pentru contribuția intelectualilor.**]

* **Notă. Stahl - influențe, studii -**

/ Facultatea de drept;doctorat în ec.politică;audieri la Litere și filozofie.

Biblioteca și atmosferă "**semănătoristă**" .(vezi **fișierCultură**)

/ Marea influență spirituală a lui **Iorga**,pe care l-a cunoscut de cînd era copil.

Ispita pentru sociologie rurală.,de factură "**semănătoristă**"

/Înrîurirea **fratelui** său (după mamă),**Gaston Boeueve**,alias **Șerban Voinea**

(1893-1972),prin care a aflat de **gîndirea marxistă.**

Apoi influența lui **Ilie Moscovici.**(Vezi **fișier PSDR**)

Incitat de "**Neoiobăgia**"lui Gherea, de opiniile lui **Iorga**...a fost interesat...

/Stenograf la parlament,de f.țînăr,cunoaște lumea parlamentară,

aude de **campania-excursie interdisciplinară** a lui **D.Gusti** (1925),

la **Goicea Mare**(Dolj),pentru "anchete sociale",de intenția lui de a face o

"școală de sociologie".

/ În 1926, prin asistentul lui Gusti,**Gh.Vlădescu-Răcoasa**,s-a dus să stenografieze o

conferință a lui Gusti (la Brăila) ,și atunci a discutat mult cu Gusti...

despre **interdisciplinaritate** și astfel **a început el colaborarea cu Gusti**...

care a durat 29 de ani,din 1926 pînă în 1955(la moartea acestuia).

[1933] **Campania de redactare.**S-au dovedit deficiențe de tot felul în sintetizarea materialelor individuale,într-o lucrare colectivă.

Fiecare avea personalitatea,principiile,credițele,p.d.v.personal,care nu concorda.

Stahl avea un p.d.v. sociologic marxist ,

Vulcănescu,la polul opus, **amîndoi fiind departe de teoriile lui Gusti Herseni,Barnea**

Amzăr (Grupul legionar) **Petre Andrei**,etc etc, (p.117-151)

L.D.vezi pe larg "criza " filozofică și politică care a dus la

scindarea scoli sociologice românești .(fișier Etică)

Stahl / 1926.

▣ **Rușețu(Brăila)**.

Participă 14 membri ai Seminarului de Sociologie,împreună cu Gusti și Răcoasa.

Cu un plan de cercetare. 2 săptămîni.Lucrînd în școală.

Găzduiți de țărani (fără plată!),mîncînd la o cîrciumă sordidă.

/ Rușețu a fost un **sat de vechi clăcași**,așezați pe un **domeniu al Coroanei**,

în care se instalase o fermă zootehnică,crescătorie de cai.

Dr.Kalinderu fusese administrator,făcuse și o mică bibliotecă (cărți în l.franceză !)

/ În viața fam. din Rușețu ,**codul civil fusese inexistent.**

"Moștenirea " nu funcționase ,ci "**înzestrarea**" : **dreptul băiatului** de a lua o cotă-parte

din **averea comună a familiei (devălmășie)**.Acest "obicei al pămîntului" ,era în plină

dezagregare,**tinerii** -băieți și fete - făcînd apel la **Codul civil** (burghez) ,

entru a-și revendica partea la moștenire.Era o **confirmare a lui Gherea**, privind

introducerea rel.capit.la sat. /Ce au scris în 1927,s-a publicat abia în 1937.

(p.29-43)

Stahl /:1927

▣ Satele răzășești .

/ **Gherea** avusese în vedere doar satele **clăcășești** ,nu și pe cele **răzeșești** și **moșnenești**,de **țărani liberi** ,care alcătuiau **1/3 din satele din Moldova și Muntenia**(cf."Statisticii răzeșilor" de P.Poni,din 1921),așa cum susținea și Iorga.
/ **Această lacună trebuia complectată**,studierea satelor răzeșești fiind absolut necesară.Sthal s-a pregătit minuțios,cu literatura de specialitate...
(comparativ cu satele săsești și composesoratele din Transilvania și cele de "mazili" din Basarabia) .
/ A fost aleasă **Vrancea** (socotită de Cantemir "**republică țărănească**") ;
Vechiul "Ocol" al **Cîmpulungului Moldovenesc** ;
"Țara Oltului"(țară clasică a **composesoratelor** românești) ;
Gorjul (în care masa **satelor libere** era copleșitoare) ,
Orhei (regiune cu puternice **sate libere**)
Sthal / 1927

▣ Nerejul (Vrancea)

/ În 1927,satul ales a fost **Nerejul** (Vrancea),2 sate așezate pe dreapta și stînga Zăbalei,în care toți **se credeau coborîtori din Ștefan cel Mare**,cîndva **moșie a lui Roset Roznovanu**, care avea să devină **"matca tuturor teoriilor și marea pasiune a vieții mele cărturărești."**
Sat înfundat într-o vale izolată,lipsită de cele mai stricte necesități "moderne".
Echipa a fost de 22 persoane,printre care și 9 fete,dr.Francisc Rainer (antropolog).Țăranii i-au primit frățeste,dar zvonuri au apărut :că sunt "advențiști",că vine Apocalipsa (că scrim toate!) ,că vor să le ia pămînturile,că vor să fixeze noi impozite.(p.44-84)
/ **Nerej** [1938 Revenire,cu **echipele Fundației culturale regale**.
În aceeași perioadă,a organizat școala de bibliotecari pentru înv.din Vrancea (la Bîrsești) ,cu exercițiul unor monografii .
Stahl/1928

▣ Fundul Moldovei (Cîmpulung)

Cîmpulugul,cea mai însemnată din "**republicile**" **țărănești** amintite de Dimitrie Cantemir.
Din păcate,peste Bucovina trecuse **tăvălugul uniformizant al administrației austriece**,
ștergînd orice urmă de de "devălmășie".
Însăși pădurile ,care alcătuiseră baza supraviețuirii formelor devălmașe,fuseseră răpite satelor,și înglobate în așa-nimitul "fond religionar",sub directa supraveghere a statului.
/Echipa devenise **o echipă "gigant"**,**formată din 70** de membri dintre care 17 nu mai erau studenți, ci **specialiști consacrați**:
Au venit să-i viziteze ministrul istoric Ion Nistor și mitropolitul Bucovinei !
/Acolo,la Fundul Moldovei,și-au pus problema unei **"acțiuni culturale"**,**idee veche a lui Gusti**.(p.85-116)
Stahl/ 1929, 1932

▣ Drăguș (Făgăraș)

"Țara Oltului": A reprezentat un **punct culminant al cercetării monografice sociologice rurale românești,cu rezonanță mondială**.
/ **Drăgușul**,f. bine ales,prezentînd o complexitate de probleme cu totul deosebite,permițînd monografiștilor să analizeze tehnici de cercetare variate,adevărat laborator de creație metodologică și tehnică.
(la Drăguș va reveni,în '32,'33,'38 ,Traian Herseni , care va extinde cercetarea la toată "țara Oltului").
/ **Drăgușul,sat românesc** cu veche ,tradițională și organică **legătură cu Muntenia** (spre deosebire de altele,sub influență săsească),
devălmaș ,pe 3 tarlale,care presupune un "plan de muncă sătesc",cu ritm de muncă colectiv,pentru armonizarea lucrărilor,oricît de mică ar fi tarlăua.
/"**Boierii [boresii] de Făgăraș**",**sunt de fapt țărani** (și urmașii lor) care făcuseră parte din "**regimentele de graniță**"ale **Mariei Tereza**, are primiseră,pe lîngă scutiri ,și posesiunea indiviză a pădurii regiunii, așa -numitele "**composesorate forestiere**".
/ **Drăgușenii** trăiau încă în sistemul economic al "**gospodăriei casnice închise**"

;industrie casnică înfloritoare;

excedentul de populație lua drumul **Vechiului Regat sau America**

(la "Cicagău",unde ajunseseră să lucreze la uzinele Ford).

La jumătate din gospodării,era cineva plecat ;

/Grup de 86,format din cercetători cu experiență.

Filmul "Drăguș",va fi prezentat în cinematografe ,precedat de conferințe,

iar Gusti îl va prezenta Uivesității din Lipsca și Paris

[1932] **Drăguș** (reluare)

Gusti priveghea culegerea seriei de doc.care vor forma compactul volum "Un an de ativitate ministerială",plin de informații valoroase pentru situația culturală din mediul rural :școlară,post-școlară,para-școlară,prin școli superioare "țărănești" și "cămine culturale"(p.200)

/Echipa,fomtă din 40 de oameni..

[1937] **Herseni a definitivat monografia Drăguș** ,tipărită în 3 vol.)

Stahl /:1930

▣ **Runcu (Gorj)**

După Moldova,Bucovina și Transilvania,au reluat un **sat din Muntenia**,

într-o zonă cu mase de **sate moșnene,cu proprietăți în devălmășie**.

Au ales **Runcu** (între Tg.Jiu și Tismana,fără să știe că fusese sat "clăcășesc"

,pînă în 1864!).S-a dovedit a fi un sat pitoresc,f.bogat în folclor autentic.

/Echipa formată din **67 de echiperi**.

Gusti (ca președ.,pe atunci,la Regia Monopolurilor Statului),

a venit cu cîțiva **tehnicieni ai culturii tutunului**,

și cu cîteva **aparate de radio** (era pe atunci și președ.Societății de

Radio),pentru acțiunea culturală inițiată atunci "**Universitatea radio**" ;

Stahl /1931.

▣ **Cornova (Bălți ? Basarabia)**

/ **Cornova** era un **sat de "mazili"** ,influențați de administrația imperială rusă

(trăiseră sub ea ,din 1812).**Nu semăna cu satele devălmașe studiate pînă atunci**.

Populația fusese organizată pe "cinuri" : mazili,grajdanini,meceanini,și cristiani (clăcași).

/ Sat de vii și cultura grîului.Sat deplorabil de urît, cu case sărace,din bîrne și pămînt, unele cu forme rotunde,primitive.

/Vatra satului,înconjurată de garduri înalte,din bîrne și ramuri împletite,ca o fortificație.

/ **Portul țărănesc,cu desăvîrșire pierdut**.Oamenii umblau cu pufoaice,cu pantaloni

orășenești,pe cap cu șepci cu cozoroc de tip rusc.

/ În schimb,**limba lor era curată**,cu accent arhaic mai pronunțat decît în Moldova, ca limba cronicarilor.

/ **Viața spirituală a cornovenilor**,dominată de credințe deșarte,pornită pe devieri,secte și menținerea calendarului vechi.

/Echipa,mai redusă,doar **55 de persoane** ,cu mai puțini tehnicieni.

Stahl : revelația a două persoane: **săteanul G.Popescu** (mazil analfabet,hotarnic , măsurător cu prăjina ,care l-a uimit cu cunoștințele lui tehnice și matematice)

popa Ion Zamă (pe care l-a asemuit cu Ion Creangă,ca povestitor,preot dacă

nu "ateu", în oricecaz "deist"admirabil duhovnic și părinte sufletesc al

cornovenilor,făcuse Seminarul la Kiev,care adusese viță de vie americană

din Alger și-i învăța pe țărani s-o stropească cu apă vînată,

pentru că e "păgîină"! ,și cu vermoresul cînta

"În Iordan,botezîndu-te tu Doamne"... ;

în 1935,l-a adus la București,unde a ținut o cuvîntare la Institutul Social

Român,stenografiind cuvîntarea)(p.160-170)

Stahl / 1934, '35'37, '38

▣ **"Fundația culturală regală."**

"Trecerea dela cercetare ,la acțiune" Echipele de acțiune (4studenți x4peofesori

x4probleme),pe modelul "haretist",cum se practicase de "Astra" (în Ardeal)de

"Atenee","Case culturale","Cămine culturale".Cu "misionari".

/Patru domenii de bază : cultura **muncii**,cultura **minții**,cultura **sănătății**,cultura **sufletului**.

(p.284-285) (Vezi **fișier Intelectuali**)

/ **Instructajul** făcut echipelor ,pe cele 4 proiecte :

/ precara organizare economică, tehnici de muncă "tradiționale", unelte rudimentare, procedee arhaice, animale și semințe de proastă calitate;
 / analfabetism, superstiții, lipsa bibliotecilor, corurilor, muzeelor...
 / starea precară de sănătate a țărânilor, bolile endemice, bolile mizeriei, mortalitatea infantilă, lipsa de igienă, alimentație nerațională;
 / lipsa solidarității, moravuri înapoiate, incapacitate de organizare;
 [1937 **Școli speciale cu șefii de echipă** (tabără, cursuri,). Prima la Stănești, apoi la Petriș (1938, Arad),

/ Obiectiv (ex.) : **Valea Doamnei** (Argeș), cu satele **Nucșoara * Corbi, Stănești, Poenerăi...** [**Atenție L.D ! La Nucșoara**, conducătorul echipei, cu "duh legionar", a declanșat o **acțiune antisemită violentă**, antrenând tot satul, contra prezenței lui **Hary Brauner** Această atmosferă, din păcate, s-a repetat și în alte sate, dar mai ales în polemici cu naționaliștii (ex. M. Manoilescu) (p.303-305) Sthal /1935

▣ Clopotiva (Hațeg)

[1935 Echipă a FCR, studii antropo-geografice, toponimie, limbă, obiceiuri, credințe din care s-au tipărit 2 vol. în 1940)
 Stahl /1936

▣ Muzeul satului

/ La insistențele lui **Victor Ion Popa**, profitând de expozițiile anuale organizate la București, cu pavilioane temporare, **Gusti** a reușit să convingă edilii Bucureștiului să-i cedeze un teren pe malul lacului (ruinele fostelor grajduri Marghiloman) și să organizeze un "**muzeul satului**", în cadrul "Lunii Bucureștiului".
 / Sarcina organizării: **V.I. Popa și HHStahl**.
 / În câteva săptămâni, au sosit **57 de vagoane cu casele și obiectele alese de echipe**, au venit și meșteri săteni din locurile caselor și ... din șantier, muzeul a devenit... **sat !**
 / **Ernest Barnea și D.C. Amzăr**, au făcut o **critică dură muzeului satului**, declarând **concepțiile gustiene** că ar fi fost "masonice" și "iudaizante"
 (p.316- 332)
 Stahl / 1937

▣ Șanț (Năsăud)

/ Reluarea campaniilor monografice. S-a ales **Șanțul**, pentru că era un **vechi sat grăniceresc**, centru de cultură românească, baștină a lui Coșbuc și Rebreanu.
 / Echipa, **47 de monografiști**, apoi **50**.
 / Așa s-a născut **teatrul țărănesc din Șanț**, grație a doi țărani talentați, Constantin și Tănase, (p.337-341)
 Stahl / 1938-1940

▣ "Serviciul social"

[oct. 1938-40 Gusti a primit aprobarea; **Stahl** cu **O. Neamțu** l-au organizat.
 Dar a venit războiul, etc, etc...
 Stahl / monografiile sătești, 1927-1940

45.a) Nae Ionescu, "Între ziaristică și filosofie" **Texte publicate în "Cuvîntul"**,

(15 aug. 1926- 26 martie 1938) Editura Timpul, Iași, 1996
 a) Nae Ionescu [Skythes] "**Democrație Țărănism**", Cuvîntul, 26 aug. '26
 Nae / aug. 1926

▣ P.Ț. - criză de identitate .

/ P.Ț. este în criză datorită **lipsei de consistență și organizare a partidului**.
Ce este P.Ț. ? - p. lui Mihalache? Lupu ? Madgearu? Stere?
Căci al tuturor nu poate fi !
 / "**Partidul țărănesc** trebuia să fie așa **cum a pornit în 1918-1919** :
o federație de partide locale, organizate după **mentalitatea țărănească** ;
 adică **conservatoare** ; **creștină** concretă ; care niciodată nu a știut ce e principiul

majoritar[...] care nu se interesează de politică,ci **de gospodărie**;
care impune ineluctabil formula organică a statului național ,
antipodul categoric al formulei contractuale rezultând din democrație.

/ A izbutit partidul țărănesc să formuleze această doctrină ?[...]

În locul partidului țărănesc pe care atîția l-au dorit și pentru care atîția alții au sacrificat vreme,bani și entuziasm,ni **s-a servit "de la centru"** un fel de **partid al muncitorilor dela sate și orașe** ,de pură **mentalitate marxistă**. [...]

**/ Adevărul acesta este :în partidul țărănesc ,satele ,cu structura lor spirituală specifică[...]
 au fost năpădite și înăbușite** pur și simplu de **mentalitatea proletar-democratică a orașelor.**"(p.12-15)

b) Nae Ionescu , " **Stat țărănesc** " Cuvîntul , 21 aug.'28

▣ **Țărănism - Semănătorism .**

/ Iorga dă un interviu în "Giornale d'Italia".**Statul țărănesc** preconizat de Iorga este **continuarea,în ordinea politică,a vechii mișcări literare de la "Semănătorul"**, care are ca **punct de plecare realitatea** că imensa parte a populației o formează **țărăniile**.

/ Este adevărat că **4/5 din populație se ocupă cu agricultura** ,dar ...

este mai puțin adevărat că **statul însuși ar trăi numai de pe urma agriculturii**.

Agricultura este **ocupația de căpetenie și mijlocul de hrană** al majorității populației românești,ea **nu este și bogăția statului** .

Iată de ce **gospodărirea statului nu trebuie să se facă pe bază de agricultură,respectiv țărănime**.

Nae / 1929

▣ **PNȚ -Maniu**

/ De aceea organizarea politică a unui "stat țărănesc" ,nu este viabilă.

De aceea "**semănătorismul**" (**Iorga**) ,sau "**poporanismul**" (**Stere**) **nu au putut deveni mișcări politice**.Iar "**țărănismul**" lui **Mihalache** ,pe baza unor mișcări locale, **nu și-a putut păstra caracterul "țărănesc"**.

/ "Mentalitatea politică țărănistă ,care se apropie în liniile ei mari de structura așa numitului **sindicalism modern** ,reprezintă **o poziție dincolo de democrație.**"

De aceea ,**P.Ț s-a unit cu PN ardelean**,

PNȚ reprezentînd cea mai înaltă și competentă înțelegere a statului modern de azi.(p.249-250)

c) Nae Ionescu , "**Teoreticienii țărănismului** " ,Cuvîntul , 31 ian.'29

[pe marginea **legii administrative**

Nae / 1929

▣ **Țărănism - poporanism**

Legea ar fi gata ,și a fost dată,pe revizuire , pe mîna dlui **Stere**.

Nu contestă lui Stere că este **un om de gîndire serioasă,de disciplină științifică**.

Despre el se poate spune orice (că duce o acțiune nesigură;că activitatea sa stă sub semnul unui păcat originar; că nu reprezintă o forță morală etc.)

dar nu se poate spune că nu este "**o puternică minte teoretică** ."

Este suficientă studierea **Proiectului de Constituție al PȚ**,datorată lui Stere, ca să constați ce înseamnă **sistem de gîndire politică**.

Dar....

/ Calitatea de "teoretician acreditat al PNȚ" decurge dintr-**o gravă confuzie**.

"Se confundă anume doctrina poporanistă a conducătorului basarabean, **cu țărănismul**.Ceea ce este **fundamental fals**.

Poporanismul nu este o teorie politică mulată pe viața vie.

Afirmația că poporanismul dlui Stere ar fi o simplă transpunere a unor **teorii rusești e de natură aproximativă**.[...]Impresia mea este că

poporanismul ar fi mai degrabă **o încercare de a se adapta radical**

socialismul la problemele agrare.

Și **punctul de plecare e socialist** ,și **metoda** -cea a **materialismului istoric - e socialistă**. [...] **DI Stere** întîrzie într-o **mentalitate socialistă** ,

într-o înțelegere și **valorificare social-democrată a existenței**.

Om nou și revoluționar în aparențe,**fruntașul basarabean** are ,calitativ,

aceeași orientare spirituală ca și dl.Grigorovici de la Cernăuți

sau dl.**Vintilă Brătianu [LD ?!?** de la București[...]

/ **Țărănismul** e altceva.[...]nu numai că **nu are nimic de-a face** ,ca structură spirituală ,**cu social-democrația,dar îi este opus chiar.**

/ **Țărănismul** nu este organizarea tuturor ramurilor de activitate ale statului în funcție de țăran și de forma de producție patriarhal -agricolă.[...]

/ Aș spune mai degrabă că țărănismul **urmărește orgaizarea statului** în conformitate cu **o atitudine spirituală analoagă celei a țăranilor.** [...]

/ **Țărănismul este viață,social-democrația este teorie."**

În aceste condiții,poate fi **Stere** teoreticianul țărănismului ? **Evident nu.**

Chiar și **Ralea** (inteligent,representativ,suplu,"Viața românească") ,

"rămîne în marginea și înapoia noii ideologii țărăniste" .

/ "Nu,nu,-dl **Stere** nu poate fi teoreticianul țărănismului [...] dl **Stere,la istorie!** "

(p.35-38)

Nae Ionescu / 1927-1929

45.b)Constantin Noica,Pagini despre sufletul românesc,Humanitas,1991

(Reproduce vol.din Colecția "Luceafărul" ,București, 1944)

[LD : subtitlurile îmi aparțin ,servindu-mi de problematizare a cercetărilor mele Eu nu extrag de la Noica chestiuni care țin de ... istoria civilizației (sau a culturii) ,ci vreau să extrag câteva **opinii privind mentalitățile epocii** ,/Eternii săteni ai istoriei

"Dar tocmai **aceasta ne nemulțumește azi** :că **am fost și sîntem** – prin ce avem mai bun în noi –**săteni .Noi nu mai vrem să fim eternii săteni ai istoriei**

Tensiunea aceasta – agravată nu numai prin faptul că suntem conștienți de ea , dar și prin convingerea că **<a fi conștient>** poate reprezenta **un semn de sterilitate** – alcătuește **drama generației de azi.**

Economiceste și politiceste,culturalicește ori spiritualicește,**simțim că nu mai putem trăi într-o Românie patriarhală, sătească, anistorică .**

Nu ne mai mulțumește România eternă ;vrem o Românie actuală " (p.7)

Constantin Noica

..."Există , în *Descriptio Moldaviae* ,scrisă în 1715,**o pagină de critică aspră la adresa spiritualității românești.**Deși cartea [...] este clasică în România [...] paginile de critică la adresa spritualității românești **sînt oarecum trecute cu vederea** O anumită sfială a făcut pe **înaintașii noștri să nu pună sub ochii fiecărui școlar român** ,în chip special, capitolul din *Descriptio Moldaviae* intitulat "**Despre datinile românilor**" [...]

Și de aceea sînt încredințat că, în clipa când **generația cea nouă** va face manuale de școală ,**critica aspră pe care o face Cantemir** la adresa românilor **va trebui să treacă sub ochii fiecărui tânăr român** .Nu numai pentru că e dreaptă ;dar și pentru că e nedreaptă Nu numai pentru că putem îndrepta multe neajunsuri românești în lumina ei, dar și pentru că ,în fondul ei ,**critica izvorăște dintr-o tendință strict europeanizată ,care nu mai este a noastră** ,chiar dacă avem și noi conștiința nemulțumită a europeanului Cantemir "

☛Firea românului

[LD 22 martie.2006.:splendidă **critica criticii lui Cantemir** ,la care eu ar trebui să fac **critica criticii lui Noica , la critica lui Cantemir !**Și nu că aș fi eu mai înțeleaptă sau mai cultivată, ci numai pentru că **eu am trăit ,față de ei, epoca comunistă iar din 1989, cea post-comunistă.Și culmea !** Cu mici excepții,dau câștig de cauză lui Cantemir !

..." **Cantemir decretează** : cu excepția **religiei drept credincioase** și a **ospitalității** abia mai găsim ce ar putea merita laudă la români .

Aroganță și mândrie ;spirit de ceartă ,dar și **concilianță peste măsură ; îndemn spre viață ușioară ;nici mânie** ,dar **nici prietenie lungă ; curaj deosebit de mare** la începutul bătăliei , **apoi tot mai puțin ;inconstanță ,spirit excesiv de tiranic** uneori , **excesiv de blând** alteori , iată câteva trăsături pe care vrea Cantemir să le vadă în firea românului.

...Lucian Blaga: satul românesc

..." În momentul în care producem pe **cel mai personal dintre creatorii noștri de azi** , un **adevărat filozof** în înțelesul occidental al cuvântului , **creator de sistem și de valori filozofice proprii ,ne aducem aminte de satul românesc .**

Ales în 1937 membru al Academiei Române , într-un loc special creat pentru a-i încununa meritele, Lucian Blaga nu are un înaintaș căruia să-i facă , după obicei, elogiul Și atunci ce elegiu va rost el la intrarea în Academie ? **Elogiul satului românesc** .Cel mai

personal dintre creatorii români de azi, face elogiul a **tot ce e impersonal , anonim, anistoric în sufletul românesc** [...](p.27)

-Satul - matcă stilistică

[LD: nu vă supărați pe mine înaintașilor ! Dacă ne putem lăuda cu "**această pecete**" ; dacă putem fi mândri de "**boicotul istoriei**" de către țăranul român ;dacă recunoaștem că "**străinii de neam "au făcut istoria**" ; ș.a. ...atunci eu consider această filozofie (originală , valoroasă, majoră) poartă în ea "**meteahna românilor**" :un orgoliu nemăsurat Așa ,or fi purtând și alte entități primare "pecetea" neamului lor .Dar n-au rămas încremeniți în ea aproape 2000 de ani !

" **Satul nostru** ,spune Blaga ,**a avut tăria să se păstreze ,boicotând istoria** .În jurul lui **se făcea** ,de către alții ,străini de neamul nostru , **istorie ;satul nostru s-a păstrat** .Vremea a vremuit [...] dar **matca stilistică** , deci **pecetea adâncă a neamului românesc ,a rămas aceeași** ." (p. 29)

▣"Spațiul mioritic "

[LD:idee genială ,deformată,deurnată,banalizată în anii comuniști,când ,din nou,**alții ne-au făcut istoria** Numai că de data asta ...**satul românesc n-a mai putut-o boicota** Ce a mai rămas din "spațiul mioritic "după regimul comunist... se știe,se vede ,se simte Miorița este culmea artistică a poeziei populare .Pe baza "**sugestiei ei spațiale**" , alternanței dintre "deal și vale" , spațiul " ondulat " ș.a."**Blaga a făcut o impresionantă analiză a fenomenului românesc din perspectiva filozofiei sale** , intitulată **Spațiul mioritic**.Iar astăzi,**alți cărturari tineri cultivă nu spiritul Mioriței ,ci "mioriticul"** , efortul de a teoretiza , cu elemente originale , asupra unui material care pentru ei nu poate rămâne decât **pretext , nicidecum țintă**.Între **Miorița și mioritic** se circumscrie deci,pe un anumit plan,**oscilația noastră**."(p. 31)

II.Suflet agrar sau pastoral ?

[LD :sunt încântată că am găsit o atare personalitate care-mi confirmă opinia mea de simplu trăitor ,o vreme, la câmpie ,la munte.,la oraș.Dar rămân doar impresionată de visările pe atunci ale tânărului Noica ,aflat în Germania , în atmosferă academică **Va veni nu mașina,ci "tancul sovietic" care va distruge sufletul românesc...**

("Orizontul", 1944)

... "De câtvea decenii ,**cărturarii români se întreabă** dacă **valorile țărănești** sau cele **orășenești** trebuie să precumpănească pentru împlinirea destinului nostru național.[---] "Firește ,nu de la simpla regăsire a sufletului nostru pastoral e de așteptat **intrarea noastră în istorie, europenizarea noastră**,ca popor viu și creator de valori politice **Sufletul pastoral** rămâne încă legat de unele **moduri anistorice** ale sufletului românesc ,așa încât problema de a pune accentul pe sat sau oraș rămâne , până la un punct ,intactă.(p. 35-40)

▣Țăranul plugar

E adevărat,**prin ce avem noi mai bun până acum, sântem țărani**.Așa ni s-a spus adesea,cu mai mult sau mai puțin romantism.

Dar alteori n-am întârziat să ne dăm seama de un lucru :că **precumpănirea valorilor țărănești înseamnă păstrarea noastră în rândurile întârziatilor istoriei** .

Nu se pot crea valori istorice de durată pe nivelul afirmărilor țărănești."

▣Agrarienii

[LD:Noica este în eroare .Țăranii nu erau "agrarieni" Agrarienii despre care vorbește el sunt ...**marii proprietari funciari** ,cu pământul salvat la expropriere care da, este adevărat intră în circuitul pietii de schimb după Adrianopol , și continuă și în interbeic.etc etc **Acum realizez însă că în aceste abordări lipsesc ... boierii ! Oare de ce ?**

"Felul cum se pune problema – sat sau oraș ? – este totuși simplist .**Nu tot ce este la noi țărănesc a fost anistoric**.[...] **Nu orice tip de viață rurală este vegetativ** , static, nepolitic,conservator ;**nu orice țăran** este însuflețit doar de **o energie pasivă**."

De peste 100 de ani de la pacea de la Adrianopol , când României agrare i s-au deschis posibilități moderne de schimb , **poporul român s-a agrarenizat**

Dar el n-a fost totdeauna un popor agrar, iar **sufletul lui n-are trăsăturile de sedentarism și de pasivitate agrară**."

▣Tipul pastoral

[LD: da ,sunt de acord că "țăranul-plugar" este diferit de "țăranul-muntean" și că ,în mare parte, cultura pastorală a dat marile creații populare .

" În țăranul nostru coexistă azi și a precumpnit altădată un suflet de tip pastoral.

De aici ,poate ,câteva trăsături pe care alții nu le înregistrează , iar nouă ne place să le lăsăm amorțite ,dar care și ele,mai ales ele, dau măsura sufletului românesc.[...]

...Traian Herseni

"Un cercetător recent al problemelor de sociologie pastorală românească ,**Traian Herseni** ,arăta că **toate formele superioare ale culturii noastre populare țin de singurătatea pastorală** :dorul ca și jalea , doina ca și basmul ."

...Ovid Densușianu

" Dar cărturarul român care a susținut cu cea mai mare hotărâre **caracterul pastoral** al vieții noastre țărănești ,este Ovid Densușianu ." El pune aceste întrebări justificate:

-De ce n-am avut inspirație din viața de câmp ?

-De ce este vorba atât de mult de **codru** , în poeziile populare ?

-De ce **primăvara și sentimentul naturii** joacă un asemenea rol ?

...**Dorul** se naște în lumea păstorilor , unde singurătatea și despărțirea joacă un rol însemnat ș.aș.a

...Abel și Cain

..." **Abel e cioban și Cain e plugar**.Abel rătăcește prin lume , și Cain frământă locul.Iar Cain ucide pe Abel .Întotdeauna Cain ucide pe Abel.Mă gândesc ,de pildă la cele două suflete românești :**sufletul pastoral și cel agrar**.[---]

Sântem țara lui Cain în care Abel n-a murit încă de tot .Dar va veni pedeapsa lui Dumnezeu – **mașina - și-i va mătura pe amândoi**, pentru ca neamul lor să crească , să crească biblic, dincolo de zările țării " (p. 35-40)

-Dumnezeu face; românul primește

Dar din ce se naște fapta ? Ce face cu puțință activismul vieții ? [...]

...Oricât de nevrednici suntem, **noi căpătăm ceva** .

Dumnezeu este cel care o face , firește :<**Bucură-mă , Doamne, și pe mine, Neagoe, robul tău cel lenevos și ticălos.**>; bucură-mă , așa , pasiv. [...] Să făptuim în pocăință , smerenie <**cu frică și cu tremur**>,- și atunci poate că **Dumnezeu ne va bucura** .

Iar fapta aceasta **nu e gest moral, etic**, -de biserică sau nu .

Raporturile noastre cu lumea nu sunt de bunătate rațională ;ci de milă.

-Brazda lăsată de Dumnezeu

E vorba despre **cel de-al doilea păcat** al lui Adam. (Cf. Tudor Pamfilie,*Povestea lumii de demult după credințele poporului român*, București, 1913)

După ce i-a gonit din rai,lui Dumnezeu i s-a făcut milă de Adam și Eva văzând cât se chinuie și **le-a dat meșteșugul de a face pământul roditor** ,dar le-a poruncit **să nu are mai mult decât o brazdă**.Roadele culese de pe brazdă, le aungeau.

Dar într-o zi , când Eva era însărcinată cu Cain,**diavolul a îndemnat-o să semene mai multe brazde**.Eva a găsit sfatul bun (rațional) și i-a sfătuit pe Adam să semene mai multe brazde .Când lanul a devenit mare și făgăduitor,**Dumnezeu a pustiit lanul**, și i-a spus lui Adam:<**Tu, omule nesățios ...de azi înainte poți ara cât îți place , și eu îți voi da iarăși cât îmi va place mie** .>

-Non-raționalitatea productivității

Nu este vorba numai despre **condamnarea lăcomiei** ,ci de **condamnarea calculului, a chibzuelii .Etica muncii și productivității lipsește aici** (la apusean și la american ea este o virtute) "Căci **raționalitatea nu ne-a tulburat niciodată în chip deosebit** .[...]

Noi nici **nu stăpânim lumea și nici nu o schimbăm**.

Dumnezeu o face , sau se face ea însăși.Stăpânirea științifică a naturii , în sensul apusean,**e o ciudățenie și un act de trufie**."

-Filozofia lui < o fi >.

" În fața marilor întrebări **am sus și spunem** încă adesea : < **o fi** >.S-ar putea face o întreagă filozofie a lui < o fi >., ca o concepție românească despre lume."

(**Mircea Vulcănescu** a descris filozofia lui "O FI " ,în conferința " *Dimensiunea românească a existenței*" (1942) . Ea a apărut în "Izvoare de filozofie" , 1943)

Această filozofie nu obligă la cercetare ,ea exprimă jumătăți de măsură, lucru pe jumătate înțeles:<**Așa o fi ? te pomenești că este !**>

[LD . aici Noica vorbește de "noimă" , de " tâlc" , care au făcut subiectul atâtor ambiguități la snobii fiozofi ... Eu nu mă bag !

-Agnosticismul înțelegător

Categoria a **gândirii țăranului român**,remarcată de **Vasile Băncilă** : **cugetul e**

neștiutor; dar parcă înțelege În fața marilor întrebări ,**înțelege și nu înțelege**

-Viziunea țărănească =înțelepciune

"Ce se poate face cu **acest " a gândi"** românesc plin de măsură ?

Experiență de înțelepciune, poate ;dar experiență de filozofie ?[...]

Când se vorbește de "*filozofia poporului român*" , prin raport la înțelepciunea țărănească ,
se face o amabilă deviere de sens .

..."De aceea filozofia lui < **o fi** > sau <**au și lucrurile o noimă**>, nu e în ultimă instanță o filozofie.[...] Că în viziunea aceasta țărănească **nu se ajunge decât la înțelepciune , nu și la filozofie** e limpede .

/Consonanța filozofiei culte cu țărănescul

..."Toate filozofiile românești – cu excepția gândirii lui Nae Ionescu – fac corp cu așa-zisa

filozofie populară.Întreaga noastră filozofie cultă este în consonanță cu țărănescul "

Nu în prelungire directă,ci în consonanță .

De la străfulgerările filozofice ale lui Hasdeu , așa gândește filozofia noastră cultă ;de la

Hasdeu ,peste Conta ,Xenopol,Pârvan și Motru,până la Blaga .

C.Noica /

Documente programatice.

46.) Doctrina țărănistă

a)PNR, b)PNR c)PNR d)M.Popovici
e)PT f)V.Madgearu g)I.Răducanu h)Nae Ionescu

a) Rezoluția Adunării Naționale din Alba-Iulia,

relativă la unirea Transilvaniei cu România, din 18nov./1dec.1918 .[...]

5. Reforma agrară radicală.Se va face **conscrierea** tuturor proprietăților , în special a proprietăților mari.În baza acestei conscrieri , desființînd fideicomisurile și în temeiul **dreptului de a micșora după trebuință latifundiile**, i se va face posibil **țaranului să-și creeze o proprietate** (arător, pășune, pădure) cel puțin atît cît s-o poată munci el și familia lui.Principiul conducător al acestei politici agrare e,pe de o parte,
promovarea nivelării sociale , pe de altă parte, **potențarea** producțiunii.[...]

b) Planul de muncă al Partidului național român din Ardeal,Banat ,Crișana și Maramurș., oct.? 1919 ?

[Tipografia "Libertatea", Orăștie

/ **Reformă agrară**, așa cum a hotărît **Ad.naț. din 1 dec.'18**,

cuprinsă în **Decretul-lege** sancționat de MSR Ferdinand,

pe urma **Hotărîrii Marelui Sfat Național**.

c) Programul de muncă al PNR , Congresul din 24 apr.1920

PNR își întinde organizația politică asupra întregului teritoriu

al României Mari,avînd **de bază** Hotărîrile de la Alba Iulia ,

și ca **prim postulat** , desăvîrșirea unirii.

Cap. III

Reforma agrară

/ " Pomînd de la **principiul ca pămîntul să ajungă în mîna celor care-l cultivă**,

cu excluderea oricărei rente fără muncă,

și ținînd seama și de **cerințele unei sănătoase nivelări sociale**

ca și de **promovarea producției naționale**,

va veghea ca **Legea agrară** pentru Basarabia și **Decretul-lege** pentru Ardeal și

Bucovina, să fie executate **legal și drept**.

/ Partidul **nu admite** schimbări în **dezavantajul țărănimii** în Bucovina ,
și **pretinde o nouă lege** [L.D. **Atenție !**
de **expropriere și improprietărire** pentru **Vechiul Regat**.[...]

Capit.X

Reforma școlară

/ Dezvoltarea școlii populare , pentru plugari ;

d) **Mihai Popovici**, Solidarismul politic, **3 iun.1923** ,p.251- 265.

(Conferința la ISR) (vezi pe larg la **Doctrinile politice**)

Popovici /

/ " [...]**Solidarismul** poate să lumineze și să încălzească numai în largul **concepțiilor etice**, ca **principiu de viață**, prin **constrângeri de ordin moral**. Nici creștinismul, nici budismul, nici socialismul, nici naționalismul, n-au avut nevoie să se restrângă în formule juridice , ci au rămas în **concepția universalității etice**, din care și dreptul este numai o părțică. **Noi**, din acest punct de vedere, vom privi **solidarismul**, și **nu ne vom lăsa ademeniți** să privim **datoriile noastre sociale** prin prisma **quasi-contractului** , prin care nici nu se poate ajunge la o constrângere de drept."

- **Solidarismul social** - creează familia, națiunea, omenimea.

-**Solidarismul economic** - clasa, sindicatul, mutualismul, cooperatiia;

-**Solidarismul politic** - comuna , provincia, Statul.(p. 254)

Popovici /'23

E. Partidul Național Român (Maniu)

"Toată concepția politică a PNR se întemeiază și s-a întemeiat pe **principiul solidarității naționale** .

" Pentru el,**solidaritatea** nu este ceva artificial, abstract, izvorât din vreo teorie politică metafizică, elaborat de vreun erudit într-o bibliotecă.

"**Toată îndreptarea politică din Ardeal nu a fost călăuzită** de vreun **cult exagerat al individualismului** ;

fără a pierde un singur minut din vedere individul, toată străduința titanică a națiunii , a fost **de a-și crea o clasă de intelectuali** , înarmați cu armele culturii ;

lupta s-a dus instinctiv pentru eliberarea și **emanciparea națiunii întregi**.

Libertățile individuale erau cîștigate în măsură mare prin luptele generale ale **democrației**, prin ștergerea **iobăgiei**, prin declararea **egalității** tuturor cetățenilor în fața legilor. Ceea ce nu era realizat, și ceea ce pătrunsese tot organismul național era **înfrigurarea de a se vedea emancipată și liberată colectivitatea națională întregă**

-era , deci, un ideal social - în cadrele **ideii naționale** de realizat , izvorât din starea de robie națională."

Popovici /'23

G) ▫ Partidul Țărănesc.

"**Greutatea** cuprinderii partidului țărănesc , plin de elan, **în schema aceasta** , consistă în faptul că **partidul țărănesc** este **reprezentat** prin **două doctrine** , fără ca ele să fi ajuns la o reconciliațiune.

/ Pe de o parte, în **problema țărănească** , reprezintă un principiu **individualist** aproape **identic cu principiul partidelor naționale**,

pe de altă parte , în **problema muncitorească** și a producțiunii industriale , un principiu care **se apropie de doctrina socialistă**,

împrumutînd , tot de la socialiști, **ideea luptei de clasă**.

DI.**Madgearu**, în conferința sa , încearcă să găsească **o înțelegere** între aceste **două principii**, dar deocamdată **nu a găsit-o** "(p. 263)

Mihai Popovici

e) Programul Partidului Țărănesc,? 1918 sau 1925 ?

(Broșură, Tip."Reforma Socială " , București, [1925?, p.6-27

▫Lămurire (p.5-6)

P.Ț din Vechiul Regat a luat naștere în **5/18 decembrie 1918**, cu un **scurt program**.

/ Înainte de război, **Constantin Dobrescu Argeș** a încercat să creeze un **P.Ț.**, ajutat de cei mai buni învățători și preoți din țară, și de câțiva țărani luminați.

Nu a reușit, datorită **lipsei de drepturi politice pentru țărani**.

Dobrescu Argeș a căzut zdrobit de **P.L.**, în frunte cu **Brătianu și Sturdza**.

/ După război, **P.Ț** a izbucnit din toate părțile țării. (P.Ț. basarabean s-a creat în 1917)

▣ **Programul P.Ț. (Vezi pe larg la PNT)**

I Constituția

II Puterea legiuitoare

/ Crede **de prisos Senatul** și cere **o singură Cameră**.

/ **"Sfat" economic și profesional** (în locul Senatului) , ales de **"corporațiile profesionale "** ,care să-și dea părerea la alcătuirea legilor.

III Puterea executivă - Guvernul

1.Regele (Capul puterii executive) .

2.Administrația publică.Administrarea cetățenilor pri ei înșiși.

3. Poliția. În locul **"poliției secrete"** și a **"jandarmilor rurali"**

-care sunt **uneltele claselor conducătoare** împotriva **libertăților cetățenești** ale

claselor muncitoare - se va organiza **o nouă poliție**

IV.Puterea judecătorească.

V.Programul economic.

/ Se vor urmări : sporirea producției Țării și

ridicarea claselor muncitoare și producătoare;

/ **Interesele agriculturii** nu vor mai fi supuse unei **industrii forțate**

și pipernicite, care nu folosesc decît la o ceată de politicieni.

P.Ț își propune **o lege agrară** pentru **transformarea moșiei** speculatoare în

mică proprietate -țărănească. Pămîntul trece în mîna celor ce-l muncesc.

1918 ? 1925 ?/

Programul agrar al P.Ț. (p. 12- 16)

I .Legiuiri rînduite a înlesni și desăvîrși transformarea mării proprietăți

bazată pe exploatare de brațe de muncă , în mică proprietate liberă, integrată, bazată pe **muncă și cooperatie**.

1.Legiuiri constituționale :

Exproprierea totală a moșiilor cultivabile arendate ;

Lărgirea exproprierii : de la 100 ha în sus, la moșiile cultivate de proprietar, cu excepția fermelor ;peste 250 ha (unde este populație rară) ;peste 500 ha (în regiunile de colonizare) ;

Păduri comunale , prin **exproprierea pădurilor** de peste 100 ha.

Izlazuri sătești ;

2. Legiuiri morale.**Revizuirea legii Garoflid**, cu înlăturarea abuzurilor.

3. Legi cu caracter normal.

Dreptul de preemțiune a statului , cu înlăturarea samsarilor ;

Împiedicarea refacerii proprietăților mari;

Măsuri pentru **dispariția proprietății pitice**,

pentru a încuraja **proprietatea solidă**.

Libertatea **circulației pămîntului** dat țăranului,

în scopul **selecționării naturale a plugarilor serioși**.

II .Legiuiri care să consolideze juridicește **mica proprietate**.

Cadastru, cărți funduare ,etc.

III.Legiuiri menite a asigura producțiunea.

Cooperatia reorganizată fundamental,

pe bază de **autonomie** și **credit** suficient;

a), b), c)

Se va încuraja **sindicalizarea** agricultorilor mici,

se vor organiza **camerele agricole**.

3. Educația agricolă (școli, ferme model, stațiuni etc.)

IV Reforme complimentare

Reorganizarea exploatării pădurilor .

Industria lemnului, încredințată cooperativelor de muncă

Păduri comunale, exploatare rațional ;

Reorganizarea obștiilor moșnenești ;
 Revizuirea codului silvic ;
 Administrarea și ameliorarea pădurilor comunale ;
 Reorganizarea pe baze cooperative a exploatării peștelui, pentru întărirea clasei
 pescarilor **Exploatarea capitalistă, doar pe mare...**
 Reorganizarea Ministerului Domeniilor.
 1918?1925? /

Program industrial al P.Ț. (p. 16- 17)

/ În primul rând , se va încuraja și organiza **industria țărănească** , folosindu-se
 îndemânarea artistică, timpul liber, puterea de mișcare a apelor, organizarea cooperativă.

/ Se va organiza , în mod înțeleptesc și economic, industria izvoarelor de putere
 (energie, petrol, cărbune, gaze naturale) , **în folosul tuturor, nu a câtorva capitliști ;**
 /Se va încuraja industria mare , care are temeii în țară , **nu industriile politice;**

Transporturile #Comerțul #Politica socială (p. 20-23)

/ Prin programul P.Ț. se va înlătura acel **proletariat agricol.**

Brațele țărănești care prisosesc, se vor împinge către meserii și industrie.

"Țăranii,muncitori pe pământul lor propriu ,vor avea **aceiași dușmani ca și muncitorii**
 din ateliere , anume : **clasa capitalistă bancară.**

/ "P.Ț. , punînd pe **țărani în stăpînirea mijloacelor de producție agricolă [...]**

va ajuta ca și **muncitorii din fabrici**

să intre în stăpînirea mijloacelor de producție - adică a fabricilor.

Și dacă în ce privește **stăpînirea pământului este pentru proprietatea individuală, [...]** -
 cînd este vorba de **industrii, partidul țărănesc nu se opune socializării** ,
 atunci cînd muncitorimea se va dovedi coaptă [...]"

1.Sindicatelor muncitorești

Dacă aplicarea măsurilor înșirate nu ar duce la mulțumirea dreaptă
 a muncitorilor, **partidul țărănist va sprijini socializarea** ,

în anumite ramuri de producție industrială.

VIII Luminarea poporului(p. 23- 27)

f) Virgil Madgearu, Doctrina țărănistă, 21 ian.'23, pag. 65- 87

(Conferința la ISR).

(vezi context și pe larg, la **Doctrinile politice**)

▣ Revizionismul și poporanismul rus.(p. 67-68)

/ **Socialismul** privește realitatea socială, analizează originea și dezvoltarea
 capitalismului, ncearcă să stabilească **o lege a evoluției sociale**
 și **o prognoză** asupra viitorului social.

PȚ trebuie să o cunoască dacă vrea să o așeze la temelia doctrinei sale.

/ Explică apariția **teoriei revizioniste** (Erfurth, 1891, **Programul social-democrat**)
 privind lupta de clasă, rolul istoric al proletariatului și **respingerea teoriei ca lege**
naturală care determină destinele omenirii (cum pretinde marxismul) .

Revizionismul s-a însărcinat să dovedească **inexactitatea acestei "legi"** ,
 iar **programul social-democrat** de la Gorlitz (1921) , în preambul ,
neagă caracterul de lege generală, părăsește ideea misiunii exclusive a
proletariatului de a transforma soc. capitalistă (așa cum era formulată de marxism) ,
 considerînd că **această misiune revine tuturor claselor sociale.**

/ **Sociologul H.Cunow** (spiritus rector al revizuirii programului social-democrat)
 afirmă că **evoluția socială nu urmează un drum drept**, ci urmează **o linie în zig-zag**
 și că diferite perioade nu sunt dominate de aceeași lege și de aceleași tendințe.
 Madgearu /'23

/ **Împotriva** acestei **generalizări a legii marxiste** ,s-a ridicat la mijlocul sec. XIX și
poporanismul rus.Poporanismul rus împărtășea **idealul socialist**,
 însă afirma că **Rusia își are destinele sale socialiste** , deosebite de ale Europei
 capitaliste,și că ea **va trece spre socialism, fără a mai trece prin capitalism**,
 deoarece **țările agricole sunt condamnate la o evoluție proprie** ,
fără să mai treacă prin industrilaim. (explică argumentele poporaniste)

Madgearu /'23

Împotriva acestei afirmații, militează constatarea că **industria capitalistă** fabrica, cartelul, trustul industrial - s-a dezvoltat în toate țările agrare, iar în **statele agrare înapoiate** s-a făcut **un salt brusc** de la **industria casnică ...la fabrică**, în modul cel mai desăvârșit.
Madgearu /'23

▣ Țărănimea și Capitalismul.(p. 69- 71)

/ **Examinarea legii marxiste și a poporanismului**, demonstrează că **o doctrină politică nu se poate întemeia pe o prognoză** asupra vieții sociale. În consecință, **doctrina țărănistă** nu poate afla **alt punct de orientare** decât **o cunoaștere exactă a realităților sociale** și a tendințelor de evoluție **din propria țară**.

" Ceea ce se poate , astăzi , **afirma științific** este că **evoluția în agricultură duce** cu forță elementară către **biruința exploatării mici** , ca formă superioară de producție agricolă, **contrar**, prin urmare , **evoluției industriale** și a celorlalte ramuri de activitate economică, **care a consacrat exploatarea mare** ca formă superioară de organizare economică , din punctul de vedere al producției "

/ "Este cel puțin **exagerat** a se vorbi de **subjugarea fatală a țărănimii** de către capitalismul industrial agricol, și de **pericolul transformării exploatărilor țărănești** în anexe ale capitalismului."

Mișcarea cooperativă a izvorât tocmai din această necesitate .

"Este invederat , deci, că dezvoltarea capitalismului nu stînjenește existența și prosperitatea unei clase țărănești independente."

Madgearu /'23

▣ Regimul agrar și țărănimea în răsăritul Europei. (p. 71- 72)

/ "Zămislirea **noului regim agrar** din răsăritul Europei , după războiul mondial , s-a făcut **sub o egidă revoluționară**.

Ea a produs - aceasta este astăzi fapt notoriu - **< țărănizarea agriculturii >** ". În Rusia, Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia, Letonia, Estonia, România, Ungaria, chiar și în Austria... **s-a format** sau este în proces de formare **o nouă clasă țărănească independentă**.

Procesul nu seamănă cu cel produs în Apus, cu un secol în urmă, care avea ca **principiu fundamental , proprietatea sacră și inviolabilă**.

Madgearu /' 23

▣ Proprietatea - funcție socială(p. 72)

/ "**Revoluția agrară** din răsăritul Europei se petrece **concomitent** cu o **reformă integrală a dreptului de proprietate**.

Dreptul de proprietate privată quiritară a apus și tinde să fie înlocuit **cu un alt drept**, care porcedee de la **noțiunea proprietății** , socotită ca **o funcțiune socială** , a proprietății care nu conferă numai **drepturi individuale, dar și datorii sociale."**

/ **Aplicația acestui nou drept de proprietate**, în ce privește pămîntul, se vedește în **tendința de înlocuire a proprietății de exploatare** , prin **proprietatea țărănească de muncă**.

Sub egida **dreptului de proprietate de muncă**, se va întemeia **o nouă și puternică clasă țărănească**.

Madgearu /'23

▣ Marxism versus țărănism .

▣ Lupta de clasă.

/ **Burghezia prezintă lupta de clasă** ca fiind identică cu **violența, rebeliunea, războaie civile, revoluție socială!**

"Nimic mai fals decât această concepție. Ea nu rezultă din **doctrina lui Marx**.

Lupta de clasă se poate da în presă, în parlament, în greve, lockouturi sau boicotare, **după cum se poate petrece** și în stradă , sub formă de rebeliune, războaie civile și revoluții sociale " În fond, **lupta de clasă** nu este altceva decât **valorificarea pe cale politică** a unor **interese de clasă**. (constituționalismul englez a reușit să limiteze lupta de

clasă înăuntrul parlamentului și a sindicatelor) .

/ Socialiștii consideră , în schimb , că **țăranii** se găsesc în **tovărășia clericalismului, feudalismului, antisemitismului...** prezentînd -o ca o **anexă** firească a curentelor reacționare ...ba chiar ca fiind **antiproletară !**

V.Madgearu/'23

▣ **Țărănismul după războiul mondial.(p. 78-80)**

Sociologul englez dr. **L.Halden Guest** , care în 1921 a străbătut toate țările din răsăritul european, spune :

<În ținurile rurale , democrația își găsește expresia în partide țărănești , care deși în general sunt dispuse să aprobe socializarea sau municipalizarea în orașe sau controlul social asupra industriei, de fapt, pretutindeni, sunt partizanii proprietății țărănești a pămîntului și a comerțului liber. >

Madgearu /'23

▣ **Țărănism versus celelalte curente(p. 79-81)**

/ Ipotetic, **țărănismul s-ar putea dezvolta în cadrul tuturor concepțiilor** (liberale ,conservatoare,democratice muncitorești).

Explică , argumentează, de ce nu se poate :

"Acțiunea politică a țărănimii nu se poate mișca decît în cadrul concepției democratice muncitorești. "

În țările agrare, deși există votul universal, lipsesc garanțiile elementare ale libertăților cetățenești , întreaga viață socială este dominată de plutocrația bănească,speculație și militarism.

În țările agrare din răsăritul Europei, numai clasele muncitoare și țărimea sunt menite să poarte stindardul democrației politice .

Madgearu /'23

▣ **Țărănismul și puterea politică.(p. 82-83)**

"Odată democrația politică întronată ,

țărănimea poate să cucerească puterea politică."

Dacă condițiile de existență ale țărănimii ar fi în conflict cu necesitatea dezvoltării maxime a forțelor de producție ale societății , **ea n-ar putea conserva puterea politică** în mîinile ei.

/Țărănismul nu este în dezacord cu idealul de progres, cu transformările sociale (cum afirmă socialiștii) ; nu se opune industrializării (cum afirmă liberalii).

Madgearu /'23

▣ **Sat - Oraș.(p. 83-84)**

▣ **Țărănism - muncitori .**

▣ **Țărănism -intelectuali**

Madgearu / '23

▣**Țărănism - naționalism.**

"Țărănismul , ca mișcare politică a clasei țărănești în lupta împotriva întregului sistem de exploatare și dominație economică și politică a societății capitaliste , nu poate să manifeste nici o tendință de

opresiune față de minoritățile etnice conlocuitoare.[...]

Madgearu /'23

▣**Țărănism - internaționalism**

Există multe internaționale

Nici una din aceste internaționale **nu poate suplini rolul națiunii.**

Partidele politice, deci, nu se pot clădi pe baze internaționaliste.

Madgearu

g) **Ion Răducanu, Socialismul de stat , 4 mart. 1923, p.163-171**

(Conferința la ISR) (Vezi pe larg și context la **Doctrinile politice**)

Răducanu /'23

Intervenționismul Românesc.

Economistul francez Charles Gide , ocazional, a spus că **România** este "**țara socialismului de stat** " El vedea lucrurile de departe, de pe malurile Senei, și nu putea înțelege ce se petrece pe malurile Dîmboviței.

În România nu a existat un "socialism de stat" , A fost doar un **neomercantilism**, printr-o **legislație plâpîndă**, care nu face fală politicii sociale (Legea tocmelilor agricole ,Casa rurală) .**Celelalte intervențiuni** , s-au făcut pentru **sporirea producției** și întărirea puterii **clasei conducătoare**..

Statul în regim censitar , ca și în **regimul votului universal falsificat** , nu este reprezentantul tuturor, ci **este deținut de o anume clasă** ,care **exploatează cealaltă parte din populațiune** prin mijlocul Statului.

Deci socialismul de stat este de înfăptuit de aici înainte."

Ion Răducanu

h) Nae Ionescu , Sindicalismul , 1923, p. 173-185

(Conferința la ISR)

/ **P.Ț.**s-a născut deodată în **mai multe părți ale țării**, în același timp , și independent, **în mai multe comune din același județ**.

/ **Programul** nu a fost un program, ci **o mulțime de programe**.

Iar cînd mai multe partide s-au întrunit în **primul congres**, **nu aveau** nici în linii mari , **un program comun**.

/ Și aici lucrurile s-au schimbat.**Oamenii politici au făcut și aici un program**.

Din nefericire - sau fericire ? - **nu trăește acest program în conștiința nimănui**.

Un elector care ar vrea să lucreze în numele acestui program, ar rămîne de ocară.

Trăesc și azi programele locale,și însuși **partidul nu trăește efectiv decît în județele** cari au avut puțință să-și facă asemenea programe. (p. 184)

Nae Ionescu

47.) Principiile,Programul și Statutul PNȚ 10 oct. 1926

Votate la Congresele extraordinare pentru ratificarea fuziunii

Partidelor național și țărănesc , la10 oct.1926, în București.

(Tipogr."Reforma Socială" , București, pasaj. Român,20.[1926])

[Sublinieri și paranteze -L.D.]

▣ **PRINCIPIILE GENERALE. /1926 (Vezi pe larg la PNȚ)**

1) Monarhie constituțională.

2) PNȚ , întemeindu-se pe **solidaritatea** tuturor claselor muncitoare și producătoare **[național** cu **țărănimea**,care este **factorul principal** de producțiune națională, **baza structurii** noastre sociale și astfel **temelia vieții** noastre de Stat **[țărănism** - înțelege să reprezinte **interesele colective** ale națiunii române **[național]** .

3)Partidul consideră **principiile** cuprinse în **hotărîrile** adunării naționale de la **Alba Iulia** din 1 decembrie 1918,**[național-ardelean** precum și declarațiile de unire din **Chișinău [țărănism basarabean** și **Cernăuți [țărănism bucovinean** , ca **norme directive** ale Partidului și care **urmează [???-LD** să fie consfințite prin **ordinea constituțională**, stabilită de reprezentanții națiunii întregi,liber aleși. **[antiPNL** [...]

8)Principiile călăuzitoare ale **programului economic** sunt :

a)Îndreptarea treptată a economiei noastre naționale ,pe baza **cooperăției** și cea mai largă **dezvoltare a proprietății țărănești [țărănism** pe temeiul **utilității sociale și naționale** , ca mijloc de ridicare a producției naționale și de **asigurare a țărănimei în contra exploatării.[țărănism antiPNL**

b)Înlesnirea **desvoltării industriei** naționale prin măsuri : pentru intensificarea producției **izvoarelor de energie** (cârbuni, petrol, gaz metan , căderi de apă) și organizarea rațională a valorificării și distribuiri **forței motrice** produse, în interesul economiei naționale ; pentru dezvoltarea industriei naționale, în deosebi a aceleia în legătură cu **valorificarea produselor agricole**, precum și pentru **valorificarea muncii și îndemînării țărănimii** , în toate formele de organizare a **industriei mici** , cu **excluderea protecției interesate a industriei de seră** ;

[național - țărănism antiPNL

▣ PROGRAMUL PNȚ /1926 (Vezi pe larg la PNȚ)

VI.Instrucțiunea publică și cultele.

/Lupta contra **analfabetismului** , cu largă dezvoltare a **învățământului primar**,

întregit cu **învățământul agriculturii și meșteșugurilor**,

în legătură cu condițiile naturale ale fiecărui ținut.[**național-țărănism**

/ **Învățământ agricol** în fiecare provincie,precum și **academii agricole**. [**țărănism** .

/Se vor proteja **aptitudinile specifice** artistice ale poporului român.

[**țărănism**VIII.Programul economic.

/ Producția principală a țării fiind **agriultura**, interesele acesteia **nu vor fi subordonate** intereselor unui **industrialism forțat și artificial**.

[**național-conservator- țărănist antiliberal**]

Măsuri pentru agricultură :

1.Înlăturarea dispozițiilor excepționale, cu **caracter personal** , privind moșiile arendate ;

[**măsuri antiLegeaGaroglid- Averescu**

2.Reducerea proprietăților arendate (unele excepții,și a fermelor model) ;[**țărănism**

- Fixarea **cărților funduare** privind împrumutarea în Ardeal, Banat și Bucovina .

- Cod sistematic pentru **protecția proprietății țărănești**; [**țărănism**

Libertatea circulației pământurilor țărănești (după perioada de tranziție) în scopul

selecționării naturale a cultivatorilor serioși.Se va împiedica , deoparte, **pulverizarea**

, iar pe de altă parte, **acumularea** din nou a **proprietăților rurale mari**. [**țărănism**

Credit rural, ușor și ieftin ;

Dezvoltarea cooperativelor (valorificarea produselor / procurarea mașinilor)

(etc.etc. etc vezi **Programul PȚ din 1925**)

Măsuri în industrie / pentru comerț/ pentru cooperatie /

[**se păstrează programul P.Ț**

Guvern Maniu.Legislatura I. Sesiunea I.1928/1929

48.) Manifestul Program al guvernului Maniu , 29 nov.'28

("Dimineața", 30 nov.'28)

[**LD: sublinierile, floricelele, adausul din paranteze drepte, îmi aparțin.**]

Aplicarea reformei agrare [**doctrină țărănistă, concepție I.Mihalache**]

- Înlăturarea abuzurilor ; **cadastrarea proprietăților** ; trecerea în **cărțile funduare**

a împrumutării din Ardeal, Bucovina și Basarabia ;

introducerea și în Vechiul Regat a cărții funduare.

- Condiții pentru **rentabilizarea agriculturii** , prin revizuirea tarifelor vamale și de

transport; **reducerea dobânzilor** la capitalurile investite în agricultură;

crearea și asigurarea de **debușeelor**.

-Favorizarea introducerii de **mașini și unelte** , prin **educație** agricolă , practică, științifică

prin reorganizarea și lărgirea **creditului agricol** ;prin înființarea **asigurărilor agricole**.

Creditul funciar [**doctrină țărănistă, concepții I.Mihalache**]

- "**Organizarea Creditului funciar** va trebui să înlesnească **cumpărarea și parcelarea**

moșiilor scoase în vânzare de proprietari și **o normală circulație a micii și mijlociei**

proprietăți."

- Pentru **consolidarea proprietății țărănești**, largă dezvoltare a vieții **cooperative** ,

pe baza **autonomiei** instituției .

-**Valorificarea produselor agricole**, pentru **procurarea de mașini și unelte**.

Valorificarea economiei agrare. [**Doctrină predominant țărănistă**]

- Economia **vitelor, viticultura, pomicultura** ,

într-un regim de **mică și mijlocie proprietate**, obiect de specială preocupare.

- Îndiguiri pe terenurile inundabile.

- **Pescăriile**, prin o reorganizare bazată pe dezvoltarea "**clasei pescărești**" și lucrări

tehnice pentru amenajarea bălților.

- **Pădurile** , o rațională **exploatare "anuală"**

cu **"muncitori de păduri cooperativizați"** , și cu vaste lucrări de replantare a terenurilor devastate sau neproductive.

Manifestul-program PNT, 29 nov.'28

49.) dr. N. Lupu (PT), **Discurs la mesaj, 29 dec.'28**

(DAD,MO.5/'29 , șed. 29 dec.'28, p. 156- 158)

▣ **Agricultură / "Țărănism"**

/"Suntem un **stat modern** cu o **armată** puternică, înzestrată cu tot ce trebuie, cu multe **universități**, cu mulți **funcționari**, cu tot **aparatură** greu al unui stat modern, care **își trage originea** și care **se bazează** pe o **producțiune primitivă** de 10 centimetri de arătură , cu 2 cai costelivi ! Acesta este **adevărul** pentru românii de dincoace de Carpați și din Basarabia.

De aici, cum voi dovedi, derivă **originea tuturor relelor noastre**.

Ofensiva unei producțiuni agricole îndoite și întreit , cât poate produce pământul nostru , **trebuie să fie programul , nu al unui guvern, ci al unei generații.**"

/ " **Eu vă fac tot creditul necesar** și am toată speranța nu ipocrită, **speranța reală că veți reuși să faceți ceva** , măcar un început în această direcție și mă uit în special la **Ion Mihalache** (aplauze prelungite, ovații,

sculați în picioare ,la PNT) al cărui **spirit constructiv** l-am apreciat eu însumi.L-am apreciat în **lupta noastră comună** când recunoșteam într-însul pe **șeful de stat major al partidului.**"

/ "[...] în interesul general al țării , dacă veți reuși ca la sfârșitul guvernării dvs.toată **țara să fie arată în toamnă**, să nu pierdem miliarde și zeci de miliarde lăsând ogoarele nelucrate, dacă **veți adânci plugul cu 10 centimetri mai mult** , decît în vremea lui Ștefan cel Mare și a lui Mihai Viteazul cum este azi,veți fi făcut o operă mare și veți binemerita de la patrie.(aplauze la PNT și PT) Degeaba ne zbatem , degeaba facem teorii, degeaba ne luptăm, atîta vreme cît isvorul nostru de producțiune și de bogăție va fi exploatat prin mijloacele unui stat calic, al unui stat primitiv din Africa."

/"A! Dacă aș dori să mă întind **pe arpile idealului** , aș spune : **pășiiți mai departe!** Am văzut în alte părți indigniri. Nu indigniri , dar avem posibilitatea **să transformăm întreaga Valahie într-o Lombardie ca în Italia**, printr-un **canal din Dunăre** lung, de la Mehedinți la Hîrșova , tăind țara la mijloc , să transformăm întreaga țară într-o **Mesopotamie** , într-un **Eden** și n-am sta **ca țărăni** să ne uităm la cer , în anii de secetă, și să zicem : **<dă Doamne ploaie !>**"

/ Trebuie create **credite agricole ieftine** ;

Lupu

50.) **Petre Andrei** ,**Discurs la Mesaj, 28 ian.'29.**

(DAD, MO 20, p.400-406)

Andrei / '29

Regimul național -țărănesc

Din Mesaj și Răspunsul la Mesaj, se vede că "începe **un regim nou** în Țara Romnească, un regim călăuzit de **alte concepții** ,de **alte principii**, decît acelea care au stat la baza trecutului nostru politic în ultimii 50 de ani "

Vechiul regim este reprezentat de **PNL și PP.**

/PNT este un partid izvorît din **realitate**, **reprezintă pătura cea mai numeroasă, țărănimea** din această țară, **care se confundă cu "națiunea însăși"** și a cărei doctrină este **"democrația agrară"**.

50 a) Nae Ionescu ," **Teoreticienii țărănismului** " , **"Cuvîntul"**, 31 ian.'29

(Din Nae Ionescu, "Între ziaristică și filozofie" , Editura "Timpul", Iași, 1996)

Ziarele anunțau că legea pentru reforma administrativă era gata și a fost predată, spre revizuire,lui C.Stere .

" **Spirit nou ?** Faptul că proiectul [...] a fost încredințat spre revizuire d-lui C.Stere , e o **indicație îndoielnică.**

Să ne înțelegem : fără contestație, **dl-Stere e un om de gândire și de serioasă disciplină științifică.**

Despre el se poate spune -pe drept sau pe nedrept- orice : că ar avea în sînul PNȚ o acțiunenesigiuă ;

că un orgoliu nestăpînit îl îndeamnă la acte primejdioase ; că toată activitatea lui stă sub apăsarea unui păcat originar ;

că nu reprezintă o forță morală și că prezența lui comprimă și mai degrabă înăbușă , decît eliberează

puterile creatoare ale partidului ; ș.a.m.d.

Că nu ar fi o puternică minte teoretică , și că nu ar avea - într-un anume sens - o remarcabilă gândire politică , asta nu se poate spune. [...]

Dar **este el într-adevăr teoreticianul partidului național-țărănesc**, și poate reprezenta prezența lui

la redactarea unei legi o garanție pentru înscăunarea **spiritului nou** ? Iată un lucru de care **mă îndoiesc.**

Nae Ionescu / ian.'29

▣ Poporanismul

" Calitatea dlui **Stere de teoretician acreditat al PNȚ** decurge dintr-o **gravă confuzie.**

Se confundă anume **doctrina poporanistă** a conducătorului basarabean , cu

țărănismul.

Ceea ce este fundamental fals. Poporanismul nu e o teorie politică mulată pe viața vie.

Afirmația că poporanismul dlui Stere ar fi o transpunere a unor teorii rusești, e de natură aproximativă. [...]

Impresia mea este că poporanismul ar fi mai degrabă o încercare de a se adapta radical socialismul ,

la problemele agrare.Și punctul de plecare e socialist, și metoda - cea a materialismului istoric - e socialistă.

Nu că d.Stere ar mai fi astăzi socialist ; nu - în ceea ce privește soluțiile , cel puțin.

DI Stere întirzie în schimb într-o mentalitate socialistă , într-o înțelegere și valorificare social-democrată a existenței.

Om nou și revoluționar în aparențe, **fruntașul basarabean** are, calitativ, aceeași orientare ideologică

ca și dl.**Grigorovici** de la Cernăuți, sau dl **Vintilă Brătianu** de la București [???

(mai raționalizată și mai puțin sentimentală decît cel dintîi, mai clară și mai consecventă decît cel de-al doilea.)

Nae Ionescu / '29

▣ Țărănismul

[LD : **țărănismul lui Nae Ionescu ... în 1929.** Numai că definițiile lui se vor potrivi mai degrabă cu ...

țărănismul legionar, și... poate în asta și constă viitoarea lor apropiere.

Sau Nae Ionescu și-a dorit (cum spuneau unii) să devie doctrinarul țărănismului ? !

"Țărănismul e altceva. Atunci cînd **ideologia lui va începe să se formuleze** așa încît să poată deveni

un corp de doctrină, se va vedea că țărănismul nu numai că **nu are nimic de-a face** , ca structură spirituală ,

cu social-democrația, dar el îi este opus chiar.

" **Țărănismul nu este organizarea** tuturor ramurilor de activitate ale **statului în funcție de țăran** și de proprietatea

patriarhal-agricolă. La 1929 , această pretenție ar fi ridicolă și absurdă.

Aș spune mai degrabă că **țărănismul urmărește organizarea statului în conformitate cu o atitudine spirituală analogă celei a țaranului.**

" Această atitudine este **realistă**, față de nominalismul democrației ; **are predilecție**

pentru concret și deci pentru **formulele de viață locală** (descentralizarea) , față de abstractivismul unificator și centralizator al social-democrației ;

este **static și metafizic**, față de dinamismul idealist și științismul liberal ; **se sprijină pe ideea de ordine , de dreptate și de organic** , față de libertatea și contractualismul celui alt ; e **spiritualist și religios** , și nu materialist liber cugetător ;

ș-a-m-d- **Țărănismul** e cu alte cuvinte **viață , social democrația , teorie.**
Nae Ionescu / '29

▣ **Doctrina țărănistă - încotro ?**

" Mai este și mai poate fi , în asemenea condiții , dl-**Stere teoreticianul țărănismului ? Evident, nu .**

Cît de puțin se adaptează mentalitatea d-sale la noua viață politică pe care încearcă s-o clădească țărănismul , se vede și în **incapacitatea "școlii " d-sale de a se încadra teoretic în ritmul noii mișcări.**

Însuși profesorul **Ralea** ,desigur un om de talent, cel mai reprezentativ, cel mai suplu, și cel mai plastic reprezentant

al **tinerii generații de la "Viața Românească " , rămîne în marginea și înapoia noii ideologii - a țărănismului. [.....]**

" Nu, nu - dl Stere nu este și nu poate fi teoreticianul țărănismului.

Ideologia acestei mișcări, va trebui să se precizeze în altă parte .[!?!

E o operație penibilă [!? cu multe cotituri și ezitări,care nu se poate face de azi pe mîine.

"Tineretul țărănist " , care adună o seamă de energii viguroase și înțelegătoare , a anunțat un cerc de studii politice și un ciclu de conferințe. A vorbitd.prof Motru [Nae i-a fost asistent !

[...] Experiența merită să fie încercată [...] Cît despre **d.Stere , - la istorie ! "**

Nae Ionescu / ian.'29

51.) **.Mihai Ralea, Discurs la mesaj, 29 dec. 1928**

(DAD,MO.5/'29, șed. 29 dec.'29, p. 153- 156)

Ralea /'28

▣ **Maniu :neo-junimist democrat .**

/ Cred că d. **Iuliu Maniu** (aplauze prelungite la PNȚ) nu este altceva decît **continuatorul politicii acesteia junimiste , cu mijloace democratice. "**

Aș caracteriza pe **dl Maniu** ca pe un **neo-junimist democrat** fiindcă ,și astăzi , ca și atunci, se pune aceeaș problemă ["**forme fără fond**":

să creiem la **o serie de forme ,conținutul,**

la **o serie de ipocrizii** nota de **sinceritate,**

la **o serie de fantome , corpuri vii,**

care **să poată da fecunditatea** de care are nevoie **Statul român."**

52.) **D.Bogos (PNȚ) , Discurs la mesaj, 18 ian.'29**

(DAD,MO.13/'29, șed. 18 ian.,pp 443- 445)

Bogos / '29

▣ **Partidele politice în Basarabia.**

- În Basarabia,în Sfatul Țării, s-au format **2 grupări** politice mari:

Blocul Moldovenesc și o **Fracțiune țărănească.**

- După unire, basarabenii s-au divizat în **2 partide :**

Partidul Țărănesc basarabeian și **Partidul Poporului** basarabeian.

- Mai tîrziu, **PȚ** s-a divizat în **3 tabere :**

una a plecat și s-a contopit în **PNLdin Regat**

(considerați "oportuniști ", "serviliști")

alta s-a contopit cu **PȚ din Regat** (patrioții români,vechi luptători);

alta s-a contopit cu **PNR din Ardeal .**

-Aceeși soartă a urmat-o și **Partidul Poporului :**

una s- contopit cu **P.P. Averescu ;**

alta s-a contopit cu **P.Conservtor Democrat -Take Ionescu ;**

alta s-a contopit cu **PNR din Ardeal**

/ Cînd se petreceau aceste lucruri în Basarabia,

"guvernele din centru [București] lucrau peste capetele basarabenilor,

și-și făceau interesele **așa cum le convenea** ".

/În sfârșit , **acum[1929]** ,în Basarabia , după o selecțiune definitivă, **există** :
- PNT , în care sunt grupate "**cele mai puternice forțe naționale române**",
singurul partid "apărător al binelui obștesc" . ;
 Bogos

53.) N.Iorga, Discurs la mesaj, 29 dec. 1928

(DAD,MO.5/'29, șed. 29 dec.'28, p. 121- 129)

[**Iorga era singurul reprezentant în Cameră al PND**

Iorga / dec.'28

▣ Problema agrară.

"Fiindcă **eu am apucat vremuri** mai puțin iuți și mai puțin călduroase decît ale dvs, vremuri de acelea cînd **era pe aici și un partid conservator și trăia o tradiție istorică**, din care se inspira în mare parte viața țării noastre, **eu mă bucur - în partea conservatoare**, nu în partea revoluționară **a ființei mele** - mă bucur **cînd întîlnesc două pasagii**[...]nu știu dacă **vă va face aceeași plăcere** ca partea întîia .

/ **PNT făgăduște** o continuare a împroprietării prin **expropriere**.

"Trebuie să ispărim cu iluziunea periculoasă că mai este ceva în țară **de împărțit** pentru **scopuri de partid** sau pentru **rațiuni electorale.(Aplauze PNL)**

Aceasta trebuie **să i se spună** neconținut vrednicului nostru **țăran** ;

să-l învețe cineva că de azi înainte **viitorul lui stă în mâinile lui** ;

că **noi i-am dat** ceea ce **Dumnezeu ne-a dat nouă** , singurul lucru ce-l aveam la

îndemînă, și **că acum ,după aceasta**, în loc să facem din bolta cerului ogoare pe pămînt,

trebuie să-l îndemnăm să fructifice pămîntul care i s-a dat în astfel de măsură încît **să**

înceteze peregrinajul căraușilor de astăzi, **care omoară** în mare parte **adevărata** ,

hrănitorea și remunerătorea agricultură."(p. 122)

Iorga / dec. '28

▣ Țăranul

/ **Îi părea bine** că , "pentru liniștea acestei țări", **PNT, așezat la putere**, "**spune țăranilor** , orice consecințe ar putea să aibă pentru popularitatea lui, **că nu mai trebuie întinse mîinile spre pomana unei noi exproprieri**,ci trebuie **să apuce voinic uneltele de muncă**, pentru a sfîinți pamîntul țării noastre .**(Aplauze prelungite la PNT)**

(evocă episodul din 1822, cînd se facuse la noi o "revoluție grecească" ,venisera peste ei turcii, erau doua armate străine peste țară, populația noastră era puțin numeroasă,

țăranul pe atunci nu era "de club politic" ...și **domnul "pămîntean"** a tipărit **un act** de la

fanarioți ca ...toată țara să fie lucrată.) "Așa va trebui să facem și noi ,

în ciuda popularităților ieftine, pentru binele acestei țări " **(Aplauze)**

/ Cînd va fi luat fără asprime, fără ținare de rău,

"că a uitat pentru moment de marea lui misiune", "după ce **l-am politicianizat** ,

trebuie **să-l despoliticianizăm, să-l întoarcem la datoria lui.** "

/ "**Da**, în ce privește cuprinderea în **ființa mea** a unei părți din **vechile tradiții**

conservatoare ale acestei țări, **sunt foarte mulțumit** că se întîlnește în acest răspuns

această făgăduială " (p. 123)

Iorga

54.) V.Toncescu (raportor la mesaj)

Discurs final la dezbateri mesaj , 28 ian.'29

(DAD, MO.20, șe. 28ian.'29, p. 582- 590)

Toncescu /'29

▣ Politica economică a PNL: <Prin noi înșine ! > (p. 587-588)

"Cred că toată țara a primit cu un hohot de rîs , **pretențiunea liberalilor** că ,

dacă noi ne atingem de politica lui economică , **am face o operă negativă.**

Brătianu susținea ca **industria** să fie astfel încurajată, încît să devină **egală cu**

agricultura . "**Această politică a fost un rău** ,căci **în momentul cînd se transforma**

proprietatea noastră prin expropriere și trecea **de la marea proprietate [...]** la mica

proprietate , [...] cînd **noul proprietar de pămînt** avea nevoie de **numerar** , să poată să-și înființeze **gospodăria** lui și să fie în măsură a face o **cultură intensivă** cît mai bună, tocmai atunci **d. Brătianu cerea** să trecem **capital de la agricultură la industrie.**"
În loc să înființeze o bancă agrară , care să acorde **împrumuturi** noilor proprietari, cu dobînzi mici, **Brătianu** l-a îndrumat spre **comerțul falimentar și industria parazită.**
Toncescu /'29

▣ **Politica de încurajare excesivă a industriei.**

" **PNL** a urmărit să facă **legi** cari **să puie în valoare** toate **bunurile Statului** și **legi** cari **să transforme** din punct de vedere **industrial** țara noastră. Aceste legi sunt în număr de **patru** : **legea energiei, legea comercializărilor, legea regimului apelor și legea minelor.**" vezi **la Legislație**)

/ "**Acel om** care credea că este capital românesc suficient pentru această operă imensă, **acel om** există, **era dl. Vintilă Brătianu**, și , **pe baza credinței sale fundamental greșite** , s-a făcut tot **eșafodajul** de legi pentru **industrializarea țării.**"
Toncescu / '29

▣ **Politica PNL față de capitalul străin.**

/ În **Programul PNL** din 1921, liberalii afirmau că aceste mari lucrări voiau să le facă cu **concursul frățesc al capitalului străin.**
Atunci cînd au ajuns la legiferare ,însă, au introdus în legile lor economice **un astfel de regim** pentru capitalul străin ,încît "**era imposibil ca să vie acest capital** ".
/ **Liberalii nu au fost de bună credință** ,nu au fost nici naivi,ci ...
au urmărit **această politică** mărturisită de însuși conducătorul partidului .
Rezultatul a fost cel știut : n-a venit nici un capital străin, lucrările nu s-au făcut, tot ce au promis a rămas pe hîrtie.

"Ați văzut dvs. **vreo parte a acestei țări să se asemene cu Italia**

-cum promitea **gral Moșoiu** - adică cu o grădină irigată, cu canale navigabile, cu uzine electrice numeroase ?

Ați văzut dvs. **vreun țaran** care să aibă tovarășul - pe care îl promitea **Tancred Constantinescu** - motorul electric cu curent ,venit de la vreo uzină electrică [...] ?"

"Tot ceea ce ați promis dvoastre nu s-a realizat , fiindcă era conceput absolut greșit.

În această politică economică a partidului liberal au vrut să facă lucrări ce nu se puteau executa, cu un capital pe care nu-l aveau"

Toncescu /'29

▣ **PNȚ : < Porți deschise!>**

"De aceea , **la politica partidului liberal fundamental greșită, noi opunem** în Proiectul de Răspuns la Mesaj, **o altă politică**, și , de sigur, aceasta va fi **mult mai bună.**"

Noi, în Țara Românească , **nu avem capitalul necesar** și vom cere **concursul frățesc al capitalului străin** pe care îl vom primi într-adevăr frățește. (aplauze pe băncile PNȚ)
Toncescu

55.a) Dionisie Roman (PNȚ) , Comunicare: emigrația în SUA , 20 febr.'29

b) **Voicu Nițescu** (ministru de Stat):răspuns

c) **Nicolae Iorga** (PND) , Intervenție ,idem
(DAD, MO. 37 , șed. din 20 febr.'29 , p. 1140 - 1141)

Exportul de brațe de muncă românești , 12-13 mart.'29

I.Răducanu (ministr. Muncii) C.Banu (PNL)

N.Iorga (PND) Bilțiu -Dăncuș (PNȚ)

I.Mirescu (PSD) I.Buzdugan (PȚ)
(DAD, MO.49, șed. din 13 martie'29 , p. 1591- 1596)

(vezi context, pe larg, la **Români peste hotare**)

a) Dionisie Roman :

/ " În urma marilor **dezinteresări** și multelor **neglijențe** , precum și **dispozițiilor greșite** luate de guvernele precedente, aproape toate **izvoarele de venit au secat** în această țară, și în urma aceasta **șărăcia și mizeria** din zi în zi bate tot mai tare la ușa

țăranului și mucitorului , precum și la ușa meseriașului și micului industriaș român.În deosebi **Ardealul a devenit** din nou pentru poporul român **valea plîngerilor și a suferințelor. "**

/ Guvernele trecute au oprit românii de la emigrare, dînd acest prilej numai cetățenilor minoritari.

/ "Obiecțiunea aceea că emigranții se vor înstrăina de țara lor , eu deloc nu mă tem, căci toți românii cinstiți care vor pleca în țări străine, de-acum încolo, adică după ce **au gustat din cupa dreptății și libertății cetățenești întronate și garantate în țară de PNT, aceștia niciodată nu își vor putea uita țara lor iubită și niciodată nu se vor duce cu gîndul de a nu se mai întoarce. "**

Voicu Nițescu /'29

▣ Emigrările în SUA și Canada

/ Mulți țărani ardeleni, datorită situației grele , vor să emigreze în America sau Canada.

Ministrul muncii (I.Răducanu)care are sarcina de a elibera aceste pașapoarte, I-a rugat pe el să analizeze caz de caz, și să avizeze.

Începe polemica Iorga ...Nițescu

Iorga : "Mă miră tonul acestei discuțiuni ! Cum, noi avem vreun interes ca să scoatem țărani din țara aceasta ? Este ceva îngrozitor ! O să rămînem numai cu paraziții, cari, ce o să mînce la urmă ? Dacă nu vor mai avea pe țăran să sugă ? Pentru Dumnezeu ! **Să sărăcim noi țara de țărani ? [...]** Cu biciul să-i mînați înapoi la țară .**Paraziților să le dați pașapoarte, dar pe țărani cu biciul să-i întoarceți la datoria lor."**

Nițescu : el a vrut doar să răspundă la întrebarea dlui Roman. Situația este așa : **Zilnic vin țărani din Ardeal să solicite pașapoarte;și la el așteaptă, zilnic, cîte 20-40 țărani care depun "cea mai dîrză insistență" .**

Iorga : "**Mai tăiați din funcționarii inutili; mai tăiați din diplomația inutilă ; mai tăiați de aiurea și dați țărănilor de lucru și țineți-i în țară** că nu cu atașați de presă o să trăiască țara românească , ci cu țărani o să trăiască. Îmi vine greu să spun aceasta unui partid țărănesc !"

Nițescu : : Nu vă supărați, aș dori să stați de vorbă cu acești țărani..

Iorga :: "Să-i bateți să stea în țară " .

Nițescu : : "Eu insist dar ei nu cedează[...] și-mi arată mereu, ceea ce e adevărat , că **cei care s-au dus în SUA și în Canada, au avut posibilitate să cîștige și să-și refacă gospodăriile .[...] Și și-au întemeiat gospodării , bucurîndu-se de reputație și făcînd și țării nume bun "**

Iorga : " : "**Ia ultimele funcțiuni sunt întrebuițați acolo ; sunt sclavi acolo "**

Madgearu : "Nu este exct dle prof. Iorga!"

Iorga : " : "**Sunt obligați să facă ce nu fac americanii .Pentru aceasta îl cheamă., nu pentru binele lui. S-a mîntuit cu sclavia neagră și este în loc sclavia albă , a oamenilor din rasa cea mai superioară din Europa, care este rasa noastră. Tot sîngele îmi clocotește în vine cînd aud lucrurile acestea. "**

Nițescu : : În America de nord au dus-o bine .

Cu toate acestea eu aș fi bucuros să poată rămîne în țară "

Iorga ::"Arestați pe agenții străini ,pe șarlatanii care fură sîngele țării ; arestații și dați-i afară peste graniță "

Nițescu :: El face tot posibilul să-i convingă pe cei ce cer pașapoarte ... dar insistențele lui nu au rezultatul dorit ..

Iorga : " : "**Nu mai susțineți lucrurile acestea.Dați Ardealul naționalităților cînd ajutați pe români să plece; coboriți-vă în conștiința dvs. și nu faceți demagogie pe această temă "**

I.Răducanu (PNT ministr.Muncii) : C.Banu (deputatPNL) a făcut o Comunicare că o publicație a prefectului de Bacău , anunța **oferte de lucru în Franța.**

Există și în chestiunea migrațiilor, "**o concepție romantică "** , ...

"să nu trimitem peste graniță nici un lucrător,dar să-i lăsăm aci să moară de foame. "(Aplauze la PNT)

Îl încredințează pe C.Banu că **nu se pregătește o "panama" cu exploatarea muncitorilor români.Să nu i se pună în cîrcă că ar face păcatul să dea emigranții români , speculației sau mizeriei.**

"Am văzut **țărani moldoveni** în statele Americii de Sud, și știu ce înseamnă soarta acestor oameni sacrificați de un **politicianism fără scrupul în România** [?!?] și de un **sălbăticișm asiatic din Brazilia**.

Dar **emigranții , care s-ar duce pentru sezon, în Franța, sunt totuna cu emigranții pe cari i-am azvîrlit în America de Sud !?"** [?!]

Guvernul francez propune un **acord de la stat la stat**, de la guvern la guvern, cu înlăturarea oricărui intermediar. Este convins că a făcut "**o faptă bună** " .

C.Banu (PNL) :

"**În țara asta, în care ar putea trăi o populație întreită, în țara asta, al cărui pămînt ar putea produce de trei ori mai mult, nu trebuie să ne plîngem de surplus de brațe , ci de lipsă de brațe "**

"Știu că **dorința guvernului și a PNT**, este să așezați **agricultura**

pe primul plan al economiei noastre. Este să se săvîrșească **și la noi** ceea ce încearcă dl Mussolini în Italia, **ruralizarea acestei țări**. Foarte bine , dar vă întreb : ruralizarea aceasta a agriculturii ,pe primul plan , o îndepliniți **cu exportul brațelor trebuincioase în țară** ?[...] Timp de 10 ani , desigur, fără voia dvoastră, **țărănimea a fost hrănită cu iluzii și cu speranțe**. [...] **țărănimea încă mai așteaptă** de la dvs îndeplinirea a ceea ce dînsa crede că este și în sufletul dvs. Cum ați răspuns , vă rog, la aceste așteptări ? Cu contractul de export al brațelor agricole ? "

N.Iorga :

"**Noi nu avem prisos de oameni** . Prin urmare dacă socotiți că șomerii sunt așa de mulți încît constituie o primejdie pentru Țara Românească, care nu le poate da de lucru, să vedeți ce puteți să faceți. Dar, în orice caz, **să ținem cont că avem de a face cu oameni în cari, din nenorocire, sentimentul de patrie este foarte slab și care sunt foarte dispuși să rămînă într-o țară mai agreabil de locuit decît România. România nu este o țară agreabil de locuit . (întreruperi pe băncile PNT)...** Mă rog, dl-or, care este ajutorul pe care voiți să mi-l dați în această privință ? "

Da, România nu este o țară agreabil de locuit , dar tocmai pentru că nu este o țară agreabil de locuit, **trebuie să aibă cineva o înaltă cultură a inimii** ca să facă ceea ce fac cîțiva dintre ai noștri, între care am plăcerea să mă număr, și cu care ,**dacă ar fi țara și de o mie de ori mai rea, înțeleg să le rămînă aici și munca și oasele "**
I.Bilțiu -Dăncuș (PNT, profesor, deputat de Maramureș) : oferă cîteva documente în legătură cu **emigrarea țăranilor români în Franța**.

"La noi avem acum **20.000** de brațe cari așteaptă munca, fiindcă **astăzi sunt cu toții muritori de foame !** În Maramureș, nu este de lucru. Satele sunt suprapopulate [...] **Pămîntul este foarte puțin** , în schimb avem păduri și pășuni ! **Mizeria bîntuie** într-o așa măsură, de ani dearîndul, încît astăzi **populația a ajuns la sapă de lemn** și tuberculoza și toate bolile bîntuie ..

Iorga :Exportați evreii din Maramureș !

Este o mare greșală dacă interveniți să nu mai poată pleca la lucru în străinătate. Vorbește în numele celor 20.000 de muncitori agricoli și forestieri ...

I Buzdugan (PT) : "Dvs exportați români și importați străini"

(ilaritate, zgomot, întreruperi) . "De ce lăsați să vină în **Basarabia** mii de străini ? [**evrei, ruși, ucraineni , fugari din Rusia bolșevică**

Exportați-i pe aceștia peste graniță ! "

- Răducanu :

El respectă părerea autorizată a prof. Iorga.. .ca un patriot cum nu este altul ...

(**aplauze la PNT**) dar **nu cred că lucrătorii noștri nu s-ar întoarce din Franța..** și italienii, cu miile , lucrează în Franța...

Iorga : "**Da, dar ei sunt culți și patrioți; ai noștri nu sunt nici una , nici alta "**

Guvern Maniu.Legislatura I. Sesiunea II.1929/1930

56.) Viorel V.Tilea (**PNT,Cluj, chemărist**), **discurs la mesaj, 28 nov.'29**
(DAD, MO 5 , șed. din 28 nov.'29, p. 61- 67)

Tilea /'29

▣ **Agricultură.Țărănism?**

/ Importanța **legilor agrare** , cari urmează să fie prezentate de ministrul **I.Mihalache**, "**făuritorul programului nostru agrar** ", trebuie subliniată.

/ **Agricultura** este și va fi "**bogăția noastră principală** " și fără **organizarea ei rațională** , fără ridicarea **producției agricole**, împreună cu **ramurile ei industriale**, România nu va dobîndi înflorirea dorită de toți.

/ Trebuie înființat de urgență **creditul agricol** (aplauze PNȚ) , care să acorde **împrumuturi ieftine**, pentru a-și **converti datoriile** și a face **ameliorări** ;

/ Astăzi, cînd **protecționismul agrar** se manifestă în toate statele ,cînd **statele americane ne concurează** pe toate piețele - va trebui să **se asigure debușuri** suficiente **producției noastre agrare**. (p. 67)

57.) Petre Haneș (PNȚ, țărănist, deputat Ialomița) , discurs la mesaj, 28 nov.'29 .

(DAD, MO. 5, șed. 28 nov.'29, p. 67- 72)

[LD.Titlurile, sublinierile, culorile , parantezele drepte, îmi aparțin.

Discursul întreg, în xerox. În calculator, dispersat problematic.

Haneș /'29

▣ **Eroii, orfanii de război.**

/ Al doilea gînd să meargă către **morții de pe cîmpul de luptă**, și către **copii lor rămași** fără îngrijire.Un apel călduros către guvern " **să le poarte de grijă** , în locul **părinților** care s-au jertfit pentru țara de azi." " Mîhnirea noastră este mare că **acești copii nu sunt crescuți așa cum ar merita.**" (p. 67)

Haneș / '29

▣ **Plîngerile Minorităților . (vezi pe larg la Minorități)**

/ **Nemulțumirile** acestea sunt oare **numai ale minorităților** ? Oare populația majoritară este mai mulțumită ? Dl. **Willer se plînge că secuii** dintr-o localitate nu au intrat , încă, în posesia pășunilor .Avem și noi asemenea cazuri în jud. Ialomița, unde nu sunt secui... **Greutățile** sunt generale, **nu sunt în legătură cu naționalitatea populației** ;

În județul Ialomița, pe Bărăgan, mai sunt **țărani care nu au fost împroprietăriți...**

X Același guvern , a găsit **25 milioane pentru școlile minoritare** ;

dar știți că **învățămîntul nostru popular stă mai prost decît al dvs ?**

Știți cu ce **greutăți se sbat învățătorii** de la țară , cu **clase neîncălzite**, cu **copii săraci** care vin desculți la școală ?

" Am vrea ca **dvs. - și nu noi - să spuneți** că **exproprierea** s-a făcut deopotrivă pentru **toți proprietarii** , **indiferent de naționalitate** ;

X că **împroprietărirea țăranilor** s-a făcut **pentru toți țărani** de pe acele moșii , iarăși, **indiferent de naționalitate** ;

X să mai **spuneți - tot dvs, nu noi - că țăranii** de pe acele moșii **n-au bani să satisfacă pretențiile optanților**"(Aplauze PNȚ)

I.Bozdoc (deputat PNȚ de Mureș, județ secuiesc) : "**Guvernul român** nu va putea să retragă pe învățătorii români din secuime , și **dvs. nu dezvăluți adevărul în întregime** , relativ la **ăsa-zisa secuime**. [...] această secuime este **Valea Mirajului**, unde în **36 de comune** , înainte de 80 de ani, **elementul românesc era în majoritate absolută**, după statisticile arhivistului Barabas Endre.

În aceste comune, **pînă azi, elementul românesc era complet maghiarizat** .

Locuitorii și-au uitat limba , și-au **părăsit religia**, în multe părți, prin **faimoasa bulă <Christi fideles Grecae >**. Și trebuie să fac această afirmare că această regiune , unde **avem români, care spun în limba maghiară că sunt Români !**

Prin urmare , **Statul român nu poate să retragă pe învățători ."** (aplauze PNȚ)

(p. 68-69)

Haneș / '29

▣ **Originile ideologice ale țărănismului .**

/ **Ideile de libertate, egalitate, fraternitate**, ale revoluției franceze, au trebuit pregătite de **mișcarea ideilor enciclopediștilor și filozofilor, peste 50 de ani** (citează pe Montesquieu, Voltaire, Jean Jacques Rousseau, Diderot; interdicția publicării lor de către Parlamentul francez; celebrele "Lettres persanes" (Montesquieu), "Lettres anglaises" (Voltaire) etc etc...

"Trebuie totdeauna o **pregătire adâncă**, o pregătire îndelungată de idei ca o **schimbare însemnată în domeniul politic să se poată realiza.**"

"Și este cazul, și suntem mândri să o spunem, că **asemenea pregătire** de mai mult de **100 de ani** s-a făcut în **mișcarea de idei românească**, pînă cînd **țărănimul** a putut să fie **transformat în dogmă politică**, pînă cînd a putut aduce **guvernul care ne conduce astăzi.**"

Haneș /'29

Constantin Radovici din Golești (la 1 oct. 1930, 100 de ani de la moarte), boier bogat, cu autoritate, cu trecere, a obținut de la Kiseleff permisiunea apariției primului ziar românesc - "Curierul Românesc"; a înființat școala de la Golești unde a adus dascăl pe ardeleanul Aron Florian; a tradus (anonim) un capitol mare (dintr-o carte franceză) consacrat Moldovei și Munteniei sub imperiul turcesc; a făcut călătorii în străinătate ca să-și dea copiii la școală, **a cunoscut țărani sași din Ardeal și Bavaria**, și a scris (1826) cartea sa despre acele călătorii:

"**pagini mișcătoare** despre **reaua stare** în care se găsea **țăranul român**, despre **inferioritatea** stării lui față de **a țărănilor** din alte părți".

cum erau ținuți țărani culcați pe spate, cu ochii-nsoare, cu bîrna pe piept, ca să-și plătească impozitele; cum nu-și făceau case pentru că nu erau siguri le păstrau, și de aceea trăiau în colibe, cu o gaură pe unde să fugă;

Haneș /'29

Nicolae Bălcescu, cu lucrarea sa "Question économique des Principautés Danubiennes" ("Reforma socială la români") **netradusă încă în românește**, în care s-a ocupat de **starea țărănimii** și de rolul pe care ea ar trebui să-l joace.

Atît de tare **iubea pe țărani**, încît, el, care l-a glorificat pe **Mihai Viteazul**, a explicat **căderea lui prin prea puțina atenție și desconsiderare a țărănimii** (îi atribuia legarea țărănilor de pămînt și alianța cu sașii-ungurii-secuii, decît să se sprijine pe români!)

Marile **colecții de cîntece și poezii populare românești** (publicate și încurajate de Alecsandri, Kogălniceanu, Russo, Negruți, Bolintineanu) care a dezvăluit în ochii păturii conducătoare **sufletul țărănesc** (Miorița, Toma Alimoș, Mănăstirea Argeșului) **Astfel s-a dezvoltat încetul cu încetul, interesul pentru pătura de jos...**

Haneș /'29

Mihail Eminescu, care nu este numai autorul **poeziilor editate** de marele sfătuitor **Titu Maiorescu**, care a ales din manuscrisele lui **doar ce i-a plăcut lui**, cf. concepției sale estetice, **dînd la o parte restul**. Abia ardelenii (Nerva Hodoș, I. Scurtu, Ilarie Chendi) au descoperit pe **Eminescu ca ... "mare admirator al țărănimii."**

iată **cîteva extrase din opera lui Eminescu** publicate mai tîrziu:

<**Un Mocan** poate fi tot așa de **deștept și deschis la cap** ca și **un ceasornicar din Paris**. Vorba este că **Mocanul n-a deprins meșteșugul** și de aceea **cîștigă într-un an cît cîștigă meșterul din străinătate într-o zi.**>

<**Nu cultura face pe un om cinstit**, și se află în fiecare **țăran de la munte** mai multă **noblețe de inimă**, mai mult **caracter**, mai mult **simț de dreptate** decît în **politicianii lustruiți și aristocratizați.**>

<**Noi țărani**, mici și mari, -căci la urma urmelor **tot țărani suntem - noi băștinașii din țara aceasta** . >

<**Suntem țărani**, scurtă socoteală, și **țărănește ar fi trebuit să ne gospodărim** . >

<**Planta [cînepa] crește și la noi** [...] ar trebui numai niște **mîini vîrtoase, mocănești**, cari **să știe s-o întrebuinteze** . > (cerînd înființarea "Ordinului sfintei cînepe", spînzurătoarea cu frînghia, pentru pătura politică conducătoare)

[L.D : admirabilă această migăloasă căutare a lui Haneș, la Eminescu, pentru a găsi "urme țărănești" în gîndirea lui !

Urmașii lui Eminescu : **Vlahuță, Delavrancea, Duiliu Zamfirescu...**

Revistele "**Semănătorul**" și "**Viața Românească**"

... "ca să vedeți **cît de mult a crescut**, **s-a canalizat**, **s-a teoretizat interesul pentru țărănime**, deocamdată **în domeniul literar**. **Acest curent îl găsim și în pictură** (țărani lui Grigorescu !), **muzică** (rapsodiile lui Enescu), **filologie** (limba lor, deci gîndirea), **etnografie** (casa, îmbrăcămîntea, muzica, bucătăria).

"Aşa se face că **țărănimea a devenit simpatică, i s-a dat atîta importanță** " (p. 69-70)
Haneș /'29

▣ **Țărănismul politic.**

[LD.Cf chiar susținerilor lui Haneș, această "**revoluție**" a fost **opera guvernului liberal, a Parlamentului, care a acordat votul universal și împrumutarea.**

Că, în acest timp , "**țărănăsmul**" ia forme ideologic -politice de **partid**, este de domeniul structurilor respective. De aceea el pune accent pe "**alegeri libere**" , ca moment de preluare a puterii de către **PNȚ**...

/ "Trebuia doar **un prilej** , ca această **idee**, din domeniul cugetării ,
să treacă în domeniul faptelor, în domeniul politic. Trebuia o revoluție , ca în Franța.
" Ei bine, **Revoluția** a fost **războiul**. Războiul a avut la noi și **acest rol** de a trece **în domeniul politic**, preocupările așa de accentuate din domeniul literar, științific și artistic. Și **cînd a venit putința ca poporul să aibă dreptul de a arăta el pe cine vrea să-l conducă** și cînd, în fapt , **i s-a dat voia, cînd a venit libertatea alegerilor** , atunci ați văzut minunea că **partidul național-țărănesc a obținut 2.208.922 voturi [...]** (urmează o serie de date comparative a rezultatelor alegerilor din 1928) (p. 73-74)
Haneș / '29

▣ "**Țărănismul** " guvernului **PNȚ**

/ **PNȚ** era **obligat să răspundă așteptărilor** pe care poporul le-a pus în el, și **să dovedească prin legi** că este **vrednic** de această **încredere**.

/ În prima legislatură (1928/'29), **10 din legile principale** privesc **agricultura și țărănimea** :

cooperăția / reglementarea acidului metilic / administrarea pescăriilor / Creditul Rural / Creditul Agricol / reglementarea circulației pămînturilor dobîndite prin împrumutarea / încurajarea inițiativei private în agricultură / vînzare pe credit a mașinilor industriale / înființarea academiilor de înalte studii agronomice / învățămîntul agricol casnic de popularizare / drumurile / . Vor veni și altele.

/ "**Guvernul** a fost ,deci, **la înălțimea așteptărilor**, a știut cine l-a adus în fruntea țării, și a căutat să poarte grija **celor care l-au recunoscut și l-au impus.** "

/ Dacă **pătura de jos - țărănimea** - reprezintă **85 % din populație**, ar fi fost f. natural ca guvernele trecute să fi avut grijă de acești 85 % , care reprezintă **pătura producătoare pe care se sprijină toate celelate ramuri** (industria, comerțul, funcționăria, intelectualii) . dar **conducătorii politici** dinaintea **PNȚ**, "**n-aveau încredere** în țărănime" , **nu se interesau** de ea, **nu se bizuiau** pe ea, **n-aveau de așteptat** de la ea decît... **impozitele**.

/ Cu **PNȚ** a fost altfel: s-a creat **la cererea țăranilor** ;PNR și PT s-au unit la **cererea țăranilor** ; a venit la guvernare prin **voiața și votul țăranilor**. (p. 71)

Haneș /'29

▣ **Învățămînt.**

/ Marele filozof și pedagog **C.Rădulescu-Motru** a spus că **învățămîntul nostru rural** este un **învățămînt "păsăresc"** .Are mare dreptate .

Învățămîntul rural se reduce la **gramatică** și **aritmetică**, ca în Evul Mediu.

Este acesta un popor "modern" ?

[**LD** : deși contradictoriu, privind **conștiența țărănimii** care a adus **PNȚ** la putere, **Haneș** este un **țărănist realist, nu idealizează și nu fletează pe țărani**.

Are mai mult profilul popranist-semănătorist dinaintea războiului

/ **Țăranul trebuie transformat pentru "viața modernă"** , chiar fizicește.

"**Țăranul**, învățat cu munca aceea grea de la țară, **este masiv, are mișcări brutale, greoaie, simțurile nu-i sunt toate ascuțite, el nu poate conduce ușor o mașinărie.**

Copilul de țăran cu greu se adaptează într-o industrie, în comerț sau administrație, unde trebuie multă supleță , multe maniere. Aceste lucruri să nu le socotim fără preț.

Să adaptăm pe țăran la viața modernă. Adaptarea se face în multe feluri, dar **Statul** are ca mijloc de realizare **învățămîntul** .

Învățămîntul să creeze copilului de azi și omului de mîine , **deprinderile** de cari are nevoie în viață , pentru succesul lui sau a întreprinderilor unde va fi angajat. "

Țărănimea, din cauza **ignoranței** în care am ținut-o, **nu cunoaște nici pe marii ei binefăcători** , **nici pe scriitorii și artiștii care au cîntat-o, au idealizat-o și au ajutat-o** să se ridice la însemnatul rol politic de astăzi .

"Este de datoria noastră să popularizăm lucrurile acestea , după ce, bineînțeles, vom fi pregătit țărănimea să fie în stare să le înțeleagă." (p. 72)
Haneș /'29

▣ Presa.Intelectualii . Artiștii .

[L.D . Și la acest capitol, Haneș are în vedere penetrarea "țărănismului" , atragerea la acest curent a intelectualilor.

/ "Un pas foarte curajos a făcut PNT , când a încurajat presa , alegînd din reprezentanții ei de seamă un număr, și aducându-i în mijlocul nostru, în Parlament."

/ "Procedeu ar trebui dus mai departe. Încurajarea și sub forma intrării în Parlament , și sub orice formă : a intelectualității, a scriitorilor, a artiștilor , a apropierii dintre operele lor și țărănime ."

/ Urmările acestui procedeu, vor fi incalculabile pentru felul cum țărănimea de mîine își va înțelege și își va exercita mandatul ei social și politic [...]" (p. 72)

Petre Haneș /'23

58.)Teodor Iacobescu (PNT, Basarabia, țărănist, deputat Cetatea Albă) , 9 dec.'29

(DAD, MO. 9, șed. din 9 dec.'29, p. 188- 191)

Iacobescu /'29

▣ Țăranul basarabean

/"Cu gîndul de a aduce o clarificare a situației politice în ce privește mai ales Basarabia ,îmi fac o datorie ca,

în haosul politic ce se manifestă zi de zi în țara noastră, în vălmașagul acesta de lupte,în care nu răsare aproape niciodată adevărul,

în luptele acestea între frați deseori, unde noi nu vedem iubirea ce trebuie să-i lege strîns ,îmi fac o datorie de a aduce o lămurire a lucrurilor ,

spre a nu se mai face confuzie în viitor ."

/ "Țăranii din Basarabia , cari au stat o sută de ani sub stăpînire vitregă,

acești plugari a căror țară a făcut parte din < pușcăria popoarelor > ,

la acești țărani în totdeauna în acești ani, a fost tendința de a se elibera

și de a se ridica la viață sub opresiunea unui dușman stăpînitor ,

care n-a înțeles sufletul și care niciodată n-a ținut seama de năzuințele sale.

/ "Acest popor de plugari răzeși , falnici urmași ai plăeșilor voievozilor noștri,

acești oameni a căror viață pare întunecată, dar care au sufletul plin de iubire

și care sunt totdeauna sinceri și loiali ,

acești cetățeni au adus contribuția țării întregi prin lupta zi de zi ,

pe care ei au dus-o în ultimii ani spre a face ea, (p. 188)

[LD: și T.I., ca întreg PNT, neagă vreun merit politic guvernelor românești

în primul deceniu al României Întregite.

Iacobescu /'29

▣ Retro-Basarabia 1917-1918

/ Pentru a înțelege situația politică din Basarabia, consideră necesară o evocare a anilor

revoluției din Republica Basarabeană, care,"sub cuvînt că dorește autonomie ,

ținea cu orice preț să scape cu o clipă mai curînd ,

de sub stăpînirea anarhică a acelor cari introduseseră în imediata apropiere

,un regim poate mai rău și mai vitreg

decît vechiul regim sub care a stat această provincie.

/ "Neamul nostru din Basarabia,

în frămîntările acestea din vremea autonomiei și a revoluțiunii , [Atenție LD !]

n-a arătat dorință de sfărîmare a legilor și a drepturilor statornice ale acestei țări,

ci acești oameni , în manifestările lor, au arătat numai dorința de lege și de dreptate,

n-au voit să dărîme nimic, au voit să clădească o casă nouă. "

/ "Și acești țărani, oameni simpli, cu mîinile bătătorite de muncă,

acești oameni car n-au fost dogoriți de flăcările curate ale cărții ,

acești oameni cari n-au fost conduși de intelectuali,

așa cum au avut parte frații noștri din celelalte provincii ale României,

acești țărani, încă din zilele acelea **din 1917**, arată în scrisorile lor, în manifestările lor , prin gazete , arată **dorința vie de a-și vedea odată neamul întregit."**

[LD: și eu am citat din acest document , în martie 1991, la Chișinău, la oamgiera Unirii în Parlamentul Moldovei, și parlamentul m-a aplaudat iar Snegur m-a felicitat !!!

Iacobescu /'29-retro '1917-1918

[L.D.Scrisoarea soldatului, în sine , este foarte interesantă, desigur autentică, dar ... faptul că **Iacobescu o pune în circuitul documentelor parlamentare , este lămuritor** pentru ceea ce , în epocă, **s-a etichetat drept " bolșevismul" basarabenesc (dar antianarhismul lor)**. De aceea o preiau

/ Nu poate uita cuvintele unui **țaran , umil soldat din Odesa**, care scria în **1917** :

< Basarabia noastră să fie autonomă și să se ocîrmuiască singură, prin deputații ei aleși în **Sfatul Țării** .Destul ne-au hărțuit străinii și împărații de ne-au dat de rîpă.

[**deci autonomie**

Și zacoanele (legile) noastre să fie **zacoane moldovenești și cu dreptate** , nu ți-lhărești ca la sălbatecii noștri stăpînitori de pînă acum. [**deci independență**

Că **rusu** acum **și-a arătat năravu** :nimeni în lume și niciodată nu **s-a făcut așa de rîs** ca dînsul; acum cînd a primit slobozenii și a căpătat **putința să se facă om**,

dar el **s-a făcut dobitoc**. [**deci numai contra anarhismului**

Nu vă arucați la **pămînt ,fără știrea Comitetului !** [**dar pămîntul împărțit !**

Și nu stricați,oameni buni, **casele boierești** , căci ele pot fi întrebuintate pentru școli și alte trebi obștești . [**dar casele confiscate !**

Nu dați foc la **pîinea boierească** , căci ea ne trebuie nouă, ostașilor , și le trebuie și muncitorilor de la fabrici . [**dar pîinea luată !**

Nu vă potriviți nebunilor cari vă îndeamnă la **prădăciune și siluire** ;

cu parul și cu hapa nu se face **dreptate obștească">** [**dar pe cale revoluționară , da !**

/ "[...] să nu uitați că , **acești exponenți ai Basarabiei** , care **se găsesc în mijlocul dvs.**

fac **o mare cinste Parlamentului** , întrucît au fost **frați** , ale căror suflete au tresărit

la unison cu sufletele dvs. în vremurile turburi ale **revoluției** și prefacerii așezămintelor țării noastre." (aplauze PNȚ) "Nu trebuie să uităm că **la 3 martie 1918** , înainte de a se

desăvîrși Unirea,la **Bălți**, 18 țărani, membri ai **Consiliului județean**, în frunte cu prietenul și colegul nostru **Costache Leanca**, făceau prima **Moțiune** prin care **cereau**, cu un moment mai degrabă, **unirea Basarabiei cu Patria Mamă ."** (aplauze la PNȚ)

Spunea Moțiunea lor : <Propunem la glăsuire **dorința noastră** arătată mai la vale ,

de a ne uni cu țara noastră mamă , România ; hotărîm în numele ținutului nostru

Bălți, să ne unim din nou cu scumpa noastră țară, România;**voind să împărțim cu ea**

frățeste tot **norocul și nevoile vieții** noastre viitoare, **ca și în vremile Moldovei lui**

Ștefan cel Mare . > (p. 189)

[**L.D.:** atenție! **Moldova lui Ștefan** , nu regatul unit al României ! să fie o simplă metaforă "istorică"? o înțepenire la timpul în care făceau parte din Moldova ?să fie o sărire peste Unirea Principatelor ? Trebuie meditat la acest **"arhaism" perpetuat în mentalul basarabeian.**

Iacobescu-Basarabia /'29

59.) Virgil Madgearu (ministr.Finanțe) , răspuns la Interpelare,12 dec.'29

(DAD, MO.12, șed. din 12 dec.'29, p. 243- 248)

Madgearu /'29

▣ **Creditul Rural Românesc(PNȚ) (cu capital străin)**

/ "[...] numai **aceia care nu văd**, care nu văd, pentru că nu au văzut niciodată, sau care nu văd, pentru că sunt **oameni de rea credință**,numai aceia **ar putea să afirme**, fluturîndca totdeauna, tricolorul național,că **trebuie să așteptăm** pînă vom putea avea **un capital național**, pentru ca să-l aruncăm și **să devină mînos pentru agricultura țării."**

(p. 246)

(aplauze PNȚ)

/ Și cum este mai simplu să se acorde **credit ipotecar proprietății mari și mijlocii**, cum **proprietatea mică țărănească** trece prin **mari dificultăți** (și nu este terminată cadastrarea) , de aceste credite ar fi profitat ... primele două. [**Atenție LD !**

Dar există ,astfel, posibilitatea ca , **piața internă de capital** să-și sporească

posibilitățile de credit pentru **agricultura românească**.(Aplauze PNȚ)

Madgearu /'29

▣ "Cooperăția" / Băncile Populare / CRR

/Agricultura țărănească are nevoi" specifice"de credit- "o știm noi mai bine decât ei [PNL cari nu au nici un contact cu dînsa " .Pentru că **noi** întemeiem **creditul țărănesc** pe **cooperăție**, pe care voim să o vedem în sănătoșită, pe care voim s-o vedem întărită." **Creditul Rural Românesc (CRR)**, organizat pe bază de **cooperăție**, **cu capital străin și cu emisiune de obligațiuni** .

Legea de reorganizare a CEC , prin care voia să creeze și o **centrală** de formațiune a **capitalului mobilier românesc** , care să hrănească **Băncile Populare**.

"Și cine voiește în mod sincer **ușurarea creditului țărănesc**, trebuie să fie **partizanul Creditul Rural Românesc cu capital străin**." (p.246) (aplauze la PNȚ)

Madgearu / '29

▣ Comunicatul PNL/ Vinovăția/Amenințările /

[LD: unul din cele mai amenințătoare discursuri rostite de Madgearu la adresa PNL . Furie? Frică ? Miza reformelor sale ? Cheia luptei pentru puterea economică?

Neputința și eșecul politicii sale economice ?

Din păcate, eu nu mă pot pronunța cu competență economică.

Dar, din p.d.v. politic, situația seamănă cu cea din toamna 1928, numai cu roluri inversate. Consider momentul o"Albă Iulia" în versiune liberală .]

/ Prin aceasta , voiește PNȚ să distrugă reforma agrară ? (cum spun adversarii) pentru că voiește să pună la îndemîna țăranilor ...

credite ieftine, știință de carte , unelte bune ? [...][...]

" Reforma agrară noi am făcut-o. [L.D. !!! Ei au legiferat-o strîmb, și dacă

noi [P.Ț.? n-am fi exercitat impulsioni din afară [?!?] ,și control dinăuntru ,[??]

legea agrară ar fi fost și mai strîmbă decât este astăzi.

Și dacă legea agrară ar fi fost aplicată de noi, ea nu ducea nici la abuzurile

exproprierii , nici la abuzurile împrumutării. "(aplauze la PNȚ) [...]

În lumina acestor considerațiuni și acestor fapte, Comunicatul pornit de la clubul din Calea Victoriei [în legătură cu instit.de credit] apare ca un act de dușmănie îndreptat împotriva țăranimii ." (aplauze prelungite, îndelung repetate la PNȚ). [...]

PNL voia să țină țăranimea înlănțuită de cămătăria liberală ;

(aplauze prelungite la PNȚ)

"Astăzi încearcă, dlor, să agite plugăria, că noi, prin Legea circulației pămînturilor

între țăranii împrumutării, și numai între țăranii împrumutării ,

distrugem reforma agrară."

Virg.Madgearu *29

60.) Iuliu Maniu (prim ministru): Guvernarea.(deoseberi PNL-PNȚ;sucesiunea)

Completare la discursul lui Madgearu, 12 dec.'29

(DAD,MO 12, șed. 12 dec.'29. p 248-251)

Maniu/'29

▣ Politica agrară PNL

PNL rămîne consecvent în două direcții : politica economică și

aversiunea față de țăranimea și agricultura noastră. (aplauze prelungite)

"[...] cît a fost regimul liberal atotputernic, în sprijinul agriculturii și al țăranimii

s-a făcut puțin, prea puțin. aproape nimic. " (aplauze prelungite)

" Chiar atunci cînd, în urma împrejurărilor istorice prin cari am trecut și a prefacerilor sociale și economice, în a căror vîltoare am ajuns și noi, și chiar atunci cînd,

în urma dorinței și poruncii categorice a decedatului Rege Ferdinand ,

s-a făcut reforma agrară chiar și atunci , partidul liberal a fost împins cu deasila

în această acțiune și nu a ajutat prin o acțiune clarvăzătoare și competentă și printr-o

îubire exprimată și dovedită prin fapte concrete față de țăranime, ca în adevăr ,

reforma agrară de valoare epocală, să aibă întregi rezultatele sale binefăcătoare,

cari să se reverse în întregime, asupra țăranimii împrumutării ." (aplauze)

"Dovadă [...] aplicarea reformei agrare [...] izvorul unei dezorganizări a producției

agricole, a unei descurajări, a închiderii în sine a poporului românesc

[...] prilejul unei grave nemulțumiri și chiar revolte sufletești și morale a opiniei

publice."**(aplauze prelungite)** Dar aceasta ar fi relativ o parte mică de critică în **răspunderea** pe care o poartă **partidul liberal** pentru **decadența** în care a ajuns **producția agricolă și agricultorii mici și mari** ai țării noastre." (p. 248)

Odată cu aplicarea reformei agrare , **PNL nu s-a gândit** că această operație pur tehnico-legislativă trebuia urmată de **trei lucruri esențiale** : imediat și simultan, **creditul agricol ieftin**, pentru ca țărani să-și poată cumpăra acareturile necesare; **cooperatie agricolă** ; **instrucția agricolă** ațărănimii. **PNL nu a avut**, pentru asta, nici **iubirea** , nici **prevederea** , nici **pregătirea necesară**. (p. 249)
Maniu /'29

Iată **consecvența PNT** : "venind după 10 ani **la guvernare** , cu aceeași **iubire** pentru țărănime, cu aceeași **prevedere** problemele social-economice ,cu același **devotament** pentru producțiunea agrară a țării și pentru structura socială sănătoasă a țărănimii proprietară a pământului țării , am urmărit **înființarea neîntârziată a creditului agricol**.
(aplauze îndelungi repetate)

Maniu /'29

▣ Declarația PNL.

Încercarea criminală a PNL să distrugă acest credit **nu l-a "emoționat"**.

" **Conștiința politică** a acestei națiuni, **demnitatea de Stat**, [...] **conștiința** social-economică a **populației** [...] **nu vor lăsa** pe acest **partid liberal** să **distrugă realizările** noastre de **adevărată refacere** a vieții economice a **țării**, a **agriculturii** și în special a **țărănimii**."**(aplauze prelungite, repetate , ovații)**

Iuliu Maniu *29

61.) Pamfil Șeicaru (**ziarist independent, lista PNT**) , **intervenție, 12 dec.'29**

(DAD, MO. 12, șed. din 12 dec.'29, p.252)

Șeicaru /

▣ Avertisment.

/ " Eu , ca simplu spectator, îngăduiți-mi să-mi exprim **fărîma mea de îngrijorare** , că **de pe urma acestei lupte**, [PNL-PNT] **ale cărei proporții nu știu dacă dvs le bănuți**, dar se pot ușor bănui din **însuși tonul** pe care l-a avut **d.primministru și d. ministru de Finanțe**, că **lupta aceasta are proporții mari**, să-mi îngăduiți , zic, să arăt o fărîmă de îngrijorare , ca nu cumva **bietul plugar să rămînă tot fără credit**, și să fie nevoit să **apuce drumul sumbru al hotărîrilor deznădăjduite "**

(Murmure pe băncile PNT)

/ "**Agricultorul** nostru este **strivit astăzi de dobînzii**, el nu mai are astăzi **randamentul** muncii, pe care o pune în cultivarea pământului. Cine poate să nege această realitate ? Dacă deznădejdea nu e bun sfătuitor, astăzi **țăranul plugar**, indiferent cît pămînt muncește, **e la capătul puterii lui de răbdare**.

Ce voiți ? **Polițele** se îngrămădesc, **dobînzile** sunt îndoite decît ce îi dă pămîntul, **pămîntul** nu este darnic în beneficii, e foarte zgîrcit, și atunci ,dlor, **nu știu de unde ar putea să pornească cuvîntul împăciuitor**, pentru că totdeauna **din încordarea unei lupte**, **nu știu dacă țăranul va fi beneficiarul** și nu știu dacă dvs. veți putea transpune și în fapt energia pe care ați pus-o astăzi în discursurile dvs.

-Voci PNT : "Lăsați-ne pe noi, veți vedea! "

-Șeicaru : Atunci cînd am comunicat întrebarea , am spus că **plutește în aer duhul deznădejdii de la 1907**, aceasta nu era o figură literară ci o crudă realitate " (p. 252)
Șeicaru /'29

62.) I.Isac (**PNT- deputat Dolj**) , **discurs mesaj, 13 dec.'29**

(DAD, MO. 13, șed. 13 dec.'29, p- 305.)

[**L.D. redau cîteva fraze din discurs**, avînd în vedere cîteva **idei mai rarissime**.
Din păcate, xerox incomplet

Isac /'29

▣ Rugă la Dumnezeu

Țăranul, cînd merge să facă un lucru necesar gospodăriei sale, spune <Doamne ajută !> "Potrivit acestei **tradiții**, izvorită din **simțămîntul religios** de care este pătruns **sufletul țăranului**, acum cînd pășesc la tribună ca să iau parte la discuția proiectului de Răspuns la Mesaj [...] **îmi ridic gîndul meu la Dumnezeu**, care **a obladuit neamul românesc**, de la naștere și pînă azi, **întărindu-l** ca să poată rezista tuturor lovirilor vitrige ale soartei și care, la vremuri grele, **a dat poporului român oameni providențiali**, cari să-i arate calea cea bună, - **și-l rog să îndrepte pașii în viitor**, Majestății Sale **Regelui Mihai I**, pe calea **virtuților străbune** și ai **Înaltei Regente**, pe **calea înțelepciunii lui Solomon**, pentru ca astfel să fie în concordanță cu sentimentele de dragoste nețărmurită și de devotament profund, pe care neamul românesc le pune la temelie **Tronului și Dinastiei noastre**. " (aplauze) (p. 305) Isac/'29

▣ Țărănism.

/ Năzuința tuturor popoarelor este de a ajunge la cea mai desăvîrșită cunoaștere morală și materială. Datoria noastră este să facem ca **țăranul român** să fie "**dîrz în fața greutăților**"; "**să-și poată calcula fără greșală puterile**, micșorînd rolul neprevăzutului" / **PNȚ** cunoaște cunoaște **rezervele materiale și spirituale** ale neamului românesc, care are ca temelie solidă **țărănimea**.

"**Drumul lor nu merge nici paralel, nici nu se încrucișează**, cu al ei, și astfel se împlinește maxima : **unde este turma, acolo este și păstorul**." (p. 305)

Isac/'29

63.) M.D.Ralea, (PNȚ, deputat Fălciu), discurs la mesaj, 16 dec.'29

(DAD, MO. 14, șed. din 16 dec.'29, p. 313- 317)

[L.D: discurs integral, xerox ; în calculator, dispersat problematic

Mai mult un **pamflet**, decît un discurs parlamentar ; mai degrabă un **discurs electoral**, decît o argumentare doctrinară]

Ralea /'29

▣ Școala.

/ Mai sunt multe de făcut. Continuarea politicii școlare, "**agrarierea**" școlii sătęști.

"Noi trebuie să facem un fel de **misionarism agricol**, un fel de **propagandă agricolă** la sate și această propagandă și acest misionarism agricol **trebuie să-l începem de la școala primară**, care în sate nu poate fi decît după **tipul agrar**." (aplauze PNȚ)

Ralea /'29

▣ PNȚ : "Zuruck" la program !

[Fără a o spune explicit și tranșant, **Ralea pare nemulțumit** de unele politici ale PNȚ **Spicuește accentele "autocritice" și aluziva lui frază de încheiere a discursului.**]

/ " D-lor, mai avem de făcut multe, știm bine acest lucru. Dar mai este încă ceva.

Nu suntem navigatorii acei cari navighează în ceață pe o mare deslănțuită, **avem în fața noastră bolta cerească și o stea polară**, care ne urmărește, **avem programul nostru**, numai cu o condiție, **să respectăm** mai dese ori, chiar în opera noastră de legislație, **litera ortodoxă și strictă a programului nostru**."

(aplauze la PNȚ)

[În Germania, după Bismarck, cînd **P.S.** era amenințat în tezele sale,

s-a auzit un strigăt teribil: <Înapoi la Marx. **Zuruck nach Marx!** >

/" Avem nevoie de **o revenire la program** și **cer cu tot strigătul de disperare**

al unui **partizan loial și ortodox**, să revenim la acest program ca să-l înfăptuim așa cum se prezintă, **să nu deviem dela el**." (aplauze la PNȚ) [...] [...]

"Nu ar fi **crimă mai teribilă** - și nu este în sînul partidului nostru - decît **defetismul** .

(aplauze PNȚ) Acești **defetiști cari au pierdut astăzi speranța**, să aibă cel puțin prudența și eleganța să tacă.

În caravanele de pelerini care merg la Meca, sunt pelerini care cad în pustiu și nisipul deșertului îi acoperă, fără să fi apucat să spună nici un cuvînt de blestem.

Noi să nu permitem defetismului să se întindă [...] și să ne aducem aminte de vorbele lui Goethe : <Peste cadavre, înainte! > (aplauze prelungite, ovații PNȚ)

Ralea'29

64.) P.C.Andrei (PNȚ, stînga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29

(DAD,MO. 14, șed. din 16 dec.'29. p. 318-324)

[L.D-Discursul integral, xeroxat ;în calculator, dispersat problematic

Titlurile, sublinierile, colorarea ,parantezele drepte îmi aparțin.

Este de **observat** și de **subliniat** că **PNȚ**, are **parlamentari reductibili**, care și-au ales drept țintă cîte **un aspect politic** în care își probau **competența**.

Nu contează dacă concepțiile lor erau sau nu demne de urmat.

Este evident că Petre Andrei reprezenta "**stînga**" **democratică**.

Important era că aveau această "**garnitură**" **de competență**,

pe care o aveau, în acel moment, nu numai **liberalii**, dar **și alte partide**.

Acest lucru spune ceva despre **clasa politică românească** a epocii.]

Andrei/'dec.'29

▣ **Liberalism** (PNL) -**Democratism** (PNȚ) (vezi pe larg la Doctrine)

[LD: cum să admit că Petre Andrei putea să aibă o asemenea **confuzie**,

de **a contrapune democrația liberalismului**, decît obligat de **servituți de partid** ?

Dar , plecînd de la aceste premise doctrinare, ce mai rămîne din demonstrația sa ?!

Există la **doctrinarii PNȚ**,după fuziunea cu PNR, dar ,mai ales, după venirea la putere, o mare grijă de **a scăpa de eticheta " țărănism "** și de "**lupta de clasă**" .

Cu evidente **elemente doctrinare socialiste** , cu această substituire de termeni,

au ajuns la un **impas de identitate**

/ **PNȚ** își desfășoară activitatea într-un **anumit cadru** care a fost fixat de însăși

Conferința de pace, căci una din principalele consecințe ale marelui război a fost

încercarea de a se identifica "**granițele politice ale statelor**

cu granițele naționalitare ." [LD!?!]

"În acest cadru **se dă lupta între două concepțiuni politice**, reprezentate astăzi de

două partide importante : se dă lupta între **liberalism** însușit de **partidul liberal**,

și între **democratism**, înscris în programul **partidului național-țărănesc**." (p. 319)

[...][...][...]

/ Unul din șefii PNL a scris că PNȚ se îndepărtează de programul său.

PNL, de altfel, **suferă de o "bicefalie"** .

-dr.Lupu : "**Ca și dvs.**astăzi cu **Mihalache**" [...][...] [...]

-Petre Andrei : "**Este o caracterizare foarte justă**." În toate articolele care au apărut în

presa liberală, cu ocazia discutării diverselor legi economice, se vedește tendința lor de a

afirma că **PNȚ** **dovedea "tendințe capitaliste"** iar **dr. Lupu** afirma că **PNȚ** **tinde să**

creeze o nouă burghezie (citînd, mai ales, Legea circulației bunurilor). (p. 320)

Andrei / dec.'29

▣ **Agrarism = Țărănism ?**

/ **dr. Lupu** afirma că **PNȚ** **tinde să creze o nouă burghezie** (citînd, mai ales, Legea circulației bunurilor).

-Lupu (PT) : "Tocmai așa o să fie.N-ar fi bine să te angajezi prea mult.Ai s-o pățești.

Dacă legea aceasta va avea efect, ai să ajungi la acest efect : **o sută de mii de kulaci** dta știi ce este un kulak - și **un milion de țărani proprietari...**"

Virg.Madgearu: dle dr Lupu țin să-ți atrag atenția...

Lupu : M-ai întrerupt toată vremea cît am vorbit,acum mă întrerupi și la întrerupere ?

(Ilaritate)

Madgearu : atunci atrag atenția opiniei publice că **dr.Lupu nu știe ce este cifra;**

sau **exagerează**, ajungînd la miliarde , sau o reduce la zero!

Procesul circulației pămîntului nu este un fenomen mecanic, ci "**un fenomen**

social." Pe calea **eredității** ,avem un **proces** așa mare de **fărîmițare a loturilor** și așa

atît de **repede** , pe care l-am dat țăranilor pe calea împrumutării , încît **acest proces** în

100 de ani **va fi contrabalansat** , numai într-o oarecare măsură, de **permisiunea**

acordată în legea circulației pămîntului, **de a se cumpăra loturi pînă la 25 ha**.

Apoi mai este **un al doilea proces**,pe care evoluția proprietății rurale din alte țări l-a

arătat :este **procesul de asociere a proprietății mari și a proprietății mici**.

Așa că **putem să fim cît se poate de liniștiți**, în ceea ce privește **spectrul proletarizării**

pe care **dvs, ca adevărat partid țărănist**, îl înfățișați opiniei publice." (aplauze la **PNȚ**)

dr.Lupu : Nu știe ce va fi mai târziu , în ce privește faptele și teoria.

"**Eu mi-am corectat acum discursul**,și m-am trezit cu șapte pagini de întreruperi ale dlui Madgearu.Nu-l mai lăsa să te întrerupă, dle Andrei,căci **îți strică tot discursul ."**

(**Aplauze, ilaritate la PNȚ**)

Andrei / '29-continuă discursul -

▣ **Agrarism=țărănism ?Ascensiunea lentă .**

/ " **Noi nu am deviat de la program** ; în legile noastre economice nu se văd tendințe capitaliste și **atacul care s-a adus legii circulației bunurilor, este neîndreptățit.**

În primul rând, ceea ce ne preocupă pe noi, ca **partid democrat național-țărănist**, este **ridicarea păturilor de jos**. Procesul acesta de ascensiune a păturilor de jos se poate face pe două căi : poate fi vorba de **o ascensiune bruscă** și de **o ascensiune lentă**. Prin **ascensiunea bruscă** s-au văzut în țara românească **valori superioare** cari s-au ridicat și au jucat un rol important în toate domeniile vieții publice.

Dar , dlor, **nu noi vom împiedica ascensiunea bruscă**, însă în mod firesc, un individ care se ridică din păturile de jos,are prea mult de luptat, are prea multe asperități de tocit .

Și atunci **energia** pe care o întrebuințează el **se epuizează**,are nevoie de **energie**, de **asimilare**, și **nu-i mai rămîne energia de creațiune**, atît de necesară pentru transformarea și progresul acestei țări.

Prin procesul de ascensiune bruscă -ca să fiu pe plac și dlui Șeicaru - se creează acea "de`e`racines" [LD:atenție! accent greșit pe e` - **desrădăcinare**] de care vorbește Barre`s,acei **neadaptați**, cari nu mai pot produce, cari nu mai pot fi valori creatoare cari să dea un impuls de transformare progresivă societății."

Pamfil Șeicaru : "Desigur o țară care intră brusc în orbita Statelor civilizate nu poate să aibă randamentul pe care-l au acestea.Dovada cea mai bună, este: unde găsești la noi un om de gîndire care, la 85 de ani, să producă ceea ce a produs **Clemanceau** în "Le Soir de la Pensée" [...].un om trecînd brusc, dintr-un mediu social inferiorîntr-unul superior, poate deveni un "de`racine", cum spuneai dvs.

P.Andrei : " Și atunci, procesul cel mai normal pe care un partid politic [...] trebuie să-l încurajeze, este **ascensiunea lentă**.Prin **legea circulației bunurilor** ,ce am făcut noi altceva decît să **favorizăm tocmai acest proces al ascensiunii lente**, de ridicare treptată a celor de jos, și celor mai nevoiași, pînă păturile cele mai înalte de la conducerea Statului.

Andrei /'29

▣ **Proprietatea țărănească.**

[**L.D. interesant este "legitimitatea" țărănismului de... doctrina socialistă !**

/ **Karl Marx** un fel de paralelism între evoluția industrială și evoluția agricolă, afirmînd că,odată cu concentrarea capitalurilor,se face și **concentrarea proprietății**.

/" Dar ,cum spuneam, faptele sunt mai puternice decît **concepțiile noastre [?!?]**,

Istoria evoluției economice a arătat, bazîndu-se pe cifre statistice,că **proprietatea țărănească mică și mijlocie** este în plină dezvoltare."

/"**Socialiștii** chiar au trebuit să-și **modifice atitudinea față de țărănime și problema agrară**. Mai mult, în **Congresul social-democrat** care a avut loc la Kiel , în 1927, **socialiștii** au afirmat că este un proces natural **trecerea pămîntului** în mîna celui mai bun **cultivator**." [...]

"Și atunci, cînd **dr. Lupu** ne aducea **acuzățiunea**

că **noi creem o nouă burghezie**, că **reprezentăm numai proprietatea mijlocie**, nu proprietatea mică, era **mai catolic decît Papa**."

- **dr.Lupu** : "Află de la mine că **nu cei mai buni cultivatori vor cumpăra loturile de 25 ha, ci cei mai hapticăi**. [...] Eu știu procesul de la mine de la țară.

Această reformă ar fi fost de înțeles într-un moment cînd dvs. **ați fi asigurat creditul agricol** și țărănimea n-ar fi în lipsa aceasta grozavă de astăzi, cînd va fi **nevoită să-și vîndă pămîntul**. Și atunci,vom ajunge să creem **o nouă chestiune agrară** și să reîncepem munca lui Sisif [...] trebuie **să expropiem iar pe cei cari au pămînt**."

-**P.Andrei** : "**dr Lupu** , din colaborarea cu partidul liberal la guvern, a folosit măcar atîta lucru :**nu mai este acuzat de bolșevism și extremism** .

Atunci **dr. Lupu** să **recunoască acest principiu** pe care socialiștii, care sunt de stînga, sunt nevoiți să-l recunoască: **pămîntul trece în mîinile celui mai bun cultivator**.

Legea circulației bunurilor **asigură pe micul proprietar** ,îi dă posibilitatea **să-și mențină**

cele 5 ha de pământ, să le cultive, să-și sporească gospodăria, îi dă însă posibilitatea celui mai muncitor și mai econom, să agonisească mai mult și să mărească proprietatea sa.
P.Andrei /'29

▣ Legătura țaranului cu pământul.

/ S-ar putea obiecta altceva, și, dacă nu se înșeală, **Șeicaru** ("Curentul") sau **Nae Ionescu** ("Cuvîntul") - confuzia dintre cele două gazete era f. frecventă, cîndva ! - a pus chiar problema că "**se distruge ideea valorii etice a legăturii țaranului cu pământul**". [În romanul lui **Raymont "Les paysans"**, se descrie f. frumos această legătură : numai cel care și-a pus ceva din truda trupului său, din aspirațiunile sufletului său, în munca pământului, este cu adevărat legat de pământ. (p. 321-322)
Andrei /'29

▣ Țărănism și agricultură.

/" Este drept că **statele moderne** merg spre **industrializare**, dar nu trebuie să se uite că nu poate exista într-un stat mai multă industrie decît poate fi alimentată cu produse agricole, cu mijloace de traiu, și cu materii prime.

De aceea, **politica noastră economică** trebuie să fie prudentă ; să nu creiem acele **industrii artificiale** [...] **industrii parazitare**."

/Pîna și în statele cu industrie dezvoltată, se vorbește acum de **agricultură**, ca de un factor esențial pentru viața economică.

[**X Lloyd George**, în 1908, constata cu regret de populația rurală din **Anglia**, (9 % din populația țării), amintind cum, de multe ori, Anglia a fost salvată de o catastrofă prin agricultură, îndemnînd muncitorii să-și îndrepte ochii spre **agricultură**. De aceea, acum, el a propus în programul partidului său grija pentru țărani și agricultură.

X Prof. Sombart din Berlin, marele economist și istoric al capitalismului, în zilele noastre ("Der Hochkapitalismus", vol.II)ajunge la o concluzie care întărește **principiul țărănist** : <**Statele moderne** trebuie să-și caute **o nouă bază** pentru economia lor națională și aceasta este **agricultura**. Oamenii politici ,conducătorii, trebuie să gîndească la **sporirea populației rurale**, și să aibă în vedere, în primul rînd, **agricultura**.> (p. 322)
Andrei /' 29

/ " [...] înscriind în programul partidului nostru **principiul țărănist**, grija de agricultură și țărănime, **suntem noi capitaliști ?** În primul rînd, țaranul nu are spirit capitalist. Țaranul adună bani -atunci cînd poate - adună avuție. Banul chiar nu-l speculează, ci-l depune la Casa de economie. Pentru economia rurală ideea de satisfacere a trebuințelor este pe primul plan."
Andrei /' 29

▣ Cooperăția.

Concepția țărănistă se amplifică printr-o altă idee : **cooperăția**.

Prin ea, se va realiza încă o latură a "**democratismului economic**".

/"**Cooperativele**, de orice fel ar fi ele, **nu distrug cîștigul** ;sau ,cum ar spune dnii deputați socialiști, nu distrug **plusvaloarea**. Ele însă nu dau **acest cîștig** în mîinile unui om, ci îl repartizează **la mai mulți**.

Cooperăția are o **organizare burgheză**, are nevoie de **capitalism** și de **circulație**; Cu toate acestea, **nu este capitalistă**.

În interior, **cooperăția** creează **solidaritate** și **ajutor reciproc**.(p. 322)

Andrei /'29

▣ Creditul agricol

/ Nădăjduște ca **legea votată** să-și arate roadele, să nu rămînă pe hîrtie.

PNL, consecvent cu sine însuși, **a vrut să lovească țărănimea**, cu acel "**Comunicat**" prin care **condamna PNȚ** că **apelează la capitaliștii străini**.

-Pamfil Șeicaru : "**S-au răzgîndit a doua zi**."

-P.A : Țărănimea nu va putea uita ușor această lovitură pe care a încercat să i-o dea partidul liberal, pînă în ultimul moment, în timpul guvernării noastre. (p. 323)

Andrei / 'dec.'29

▣ Stat cultural-democrat. [Țărănesc] (vezi pe larg la Cultură)

[Printre puținii oameni politici ai timpului care se ocupa de acest aspect.Desigur, își puneau pecetea , profesia.Dar, ca și în cazul altor probleme abordate,Petre Andrei se raportează ,pornește chiar, de la susținerile **socialiștilor**, pe care le extinde la "**democratismul**" revendicat ca **doctrină a PNT** .

Poate unde erau și singura "opopziție" în parlament? Sau legătura spirituală era mai profundă ? Nu i-am citit opera științifică.]

/ "Grija noastră trebuie să se îndrepte spre **educarea și formarea omului viitorului**, al **omului cu spirit democratic**." Se impune ca guvernul și ministrul Instrucțiunii, să precizeze în detaliu care este **politica culturală a guvernului ?**" (p. 323)

Până acum a existat la noi în țară concepția unui **stat cultural aristocratic**, căci s-au pus bazele unei vieți în care **o pătură subțire**, cîțiva conducători, profitau de cele mai înalte **valori culturale**.

În țara noastră există astăzi **două grupe** care **nu se înțeleg între ele**, care **nu vorbesc aceeași limbă** : de o parte **conducătorii care și-au asimilat cultura** - și nu poate fi vorba de toți conducătorii - iar de altă parte ,**poporul care zace în ignoranță**.

Noi trebuie să realizăm **Statul cultural-democratic**, Statul în care **spiritualitatea** să fie **un scop pentru orice individ**, pentru orice **ființă umană**, oricît de umilă ar fi ea.Numai prin această **politică culturală democratică**

vom putea **educa pe om**, prin **muncă și pentru muncă**." (p. 323)

(Aplauze la **PNT** și **PSD**)

Andrei /'29

▣ Învățămînt

/ Felicită guvernul și ministrul Instrucțiunii [Costăchescu pentru că au anunțat la Mesaj , **reforma învățămîntului superior** (aplauze la **PNT**) " pentru că și-au dat seama că **creațiunea culturii și răspîndirea ei** în popor trebuie să **înceapă** de la **conducătorii culturali firești** , de la **universitate**.

Dar nu este de ajuns atît; ar fi **un început timid și prea sfios** dacă ne-am opri aici.

Toate gradele de învățămînt trebuiesc completate.**Sunt lacune pretutindeni**."

(ex.**învățămîntul complementar sătesc**

care trebuie studiată cu chibzuială și prudență ;) (p. 323)

Andrei /'dec.'29

▣ Realizările gov.PNT (vezi pe larg la Guvern)

/"Într-un an de zile guvernul și partdul național-țărănesc, a făcut tot ce era **omenește posibil să facă**. [...] **Am dărîmat** acele ziduri vechi și mucegăite , dar **trebuie să construim un edificiu nou**, un edificiu în care **să pătrundă mult aer proaspăt și înviorător**, în care **razele soarelui** să se reverse din belșug **și asupra celor plini de grele păcate**,

dar **mai ales asupra celor mulți și ofensați**, care au lăcrămat atîta după **dreptate** și au implorat atîta vreme **bunavoința conducătorilor** ; și poatecă **ei**, mai mult decît alții, **au dreptul să trăiască mulțumiți în țara aceasta** , plămădită în durere și crescută în suferință" (aplauze prelungite, îndelung repetate, bravo ! la **PNT**) (p. 324)

Petre Andrei / dec'29

65.) dr.N.Lupu (PT,deputat de Fălciu), discurs la mesaj, 11 decembrie 1929

(DAD,MO.11, șed.din 11 dec.'29, p. 218-227)

[LD: voce particularizată în peisajul parlamentar PNT.Opozant prin "dezertare" și colaborare cu PNL, Lupu se manifestă ca un autentic "**țărănist**", amintindu-le începuturile, regretînd "abdicările", bucurîndu-se, parcă, de eșecuri, dar lăsînd totdeauna o "porțiță" de înțelegere.În fond, Lupu a reprezentat , atunci, pentru PNT , șansa prezenței **unui opozant** mai comod decît absenței liberali , mai apropiat decît socialiștii, și minoritarii] Lupu / dec'29

▣ Agricultură ▣Creditul

(Pe baza unei statistici a deputatului Udrea, din Tutova, care i-a oferit-o lui)

În Tutova, din **17.000 împrăștiți**, au plătit lotul doar **6.000** de oameni, dintre aceștia, **2000 l-au și vândut**; În satul Zorleni, la 109 locuitori, cu o suprafață de 689 ha, există o datorie de 7 milioane și jumătate!

El a atras atenția lui Madgearu privind aceste dobânzi, și a propus o **Lege a cametei**, dar acesta i-a spus că fenomenul nu poate fi oprit. **În nici o țară din lume nu există dobânzi atât de mari!**

Virg. Madgearu : " Nu, dle doctor, d-voastră **sunteți într-o mare eroare**.

Din antichitate și pînă acum, **de cîte ori s-a încercat să se pună fie prețuri maximale fixe, fie dobânzi maximale**, nu s-a ajuns la **nici un rezultat**. [...] **fenomenul dobînzilor exagerate**, el este **o consecință a întregii situațiuni economice și financiare**, care a fost produsul **împrejurărilor de după război**. (dă și alte explicații)

Lupu : "**Ajunge, ajunge**. O să vă auzim la buget. **Abuzați!** În toate lucrurile există o măsură. Întreruperea e întrerupere, dar dvs. ne faceți un discurs." Atrage atenția președ. Camerei că **nu mai permite nici o întrerupere** a ministrului de Finanțe. "D-tale nu-ți permit, dle Madgearu. **Teoria și capacitatea mea economică, nu uit că de la d-ta le-am învățat.** (mare ilaritate la **PNT**)
Și așa prost elev n-oi fi eu. [...] Noi știm că împreună, **zece ani** duceam lupta neconținută în contra biurocrației și **căutam să învățăm pe țărani** ceea ce este **bancocrația** - ce dracu o fi aia?! - **Și acum cînd ești la guvern**, ne faci dta **expuneri savante**, cari au aerul să ne arate că trebuie să înnotăm în mocirlă și **să murim așa**.

Aceasta n-o să se întîmple niciodată, cu toate teoriile d-tale, fii d-ta sigur."

/ "Aceasta este una dintre **cele mai mari probleme ale ceasului de față** și de dînsa văd că nu vă ocupați în mesaj", iar din răspunsul ministrului de finanțe, Madgearu (p. 221-222)

Lupu/dec.'29

▣ **Țărănism (ante- și post- fuziune)**

/ " [...] un partid țărănesc - pentru că **oricît ar dori d. Petrovici [???-L.D.] să dispară particula aceea**, partidul se cheamă **partidul național-țărănesc** - cuvîntul **țărănesc** este la coadă și **accentul se pune pe țărănesc** și cei mai mulți **miniștri sunt țărăniști**"

(mare ilaritate la **PNT**)

"Ceea ce este inexplicabil e cum puteți d-voastre fi **în permanentă contradicție cu programul** pe care l-ați afișat **zece ani**, și cum puteți dvs., ca **prin legile** pe care le faceți, sau **prin măsurile pe care nu le luați**, să lăsați țărănimea în situațiunea în care se găsește astăzi.

/ **Ați preconizat înainte de fuziune a treia expropriere**.

Nu se mai vorbește de dînsa nicăeri. **Era la temelie partidului dvs.**

-Iuliu Maniu (prim ministru) : "**Niciodată!**"

dr. Lupu : "**La țărăniști...**"

Iuliu Maniu : "**Nici la țărăniști.**"

Dr Lupu : "**Ai să știi dta mai bine decît mine, care eram de la început țărănist!**"

(mare ilaritate la **PNT**)

/ "În **pertractările interminabile**, cari s-au introdus acum ca **un factor nou în viața politică a țării** citiți în gazete că :d. **Maniu** s-a închis cu d. **Mihalache** și 3 ceasuri l-a hipnotizat - cum hipnotizează găina, trăgînd o dungă de cretă și punînd-o cu pliscul pe ea - și în una din aceste **cociliabile ale d-voastre** desigur că **ați înmormîntat exproprierea a treia**, ați pus-o **în zidul partidului**, cum a pus meșterul Manole pe femeia sa, în zidurile de la Argeș."

/ "Ați vorbit tot timpul de **revizuirea împrăștișilor**. **Nu aud, nu văd nimic**.

A, ba da, văd :văd **în anumite județe**, și am văzut chiar în **satul meu**, că **după împrăștișiri definitive**, cu stîlpi de aceea puși în pămînt, cu hotărîrea de la tribunal, cu hîrtii în regulă, cu pămîntul plătit, și **pentru că să voteze un sat contra altui sat, ați adus acolo pe alții!** Asta văd eu. Și aceasta nu înseamnă revizuirea, ci se cheamă **harababură și bătaie de joc**. [...] suntem în al zecelea an de la împrăștișire că avem aproape **35.000 de așa ziși agronomi**, și au aceștia interes să dureze această împrăștișire patru secole, pentru că de acolo **fură cît vor**.

Ați făcut dvs vreun pas mai departe și pe această cale? [...] **deputați marcanti** [ai **PNT**] mi-au declarat, dle doctor, am dori și noi să vorbim acolo [...] dar nu putem, pentru că ar trebui **să-l atăcăm pe Mihalache**, că **nu se face nimic pe chestia asta**.

(întreruperi , protestări la **PNȚ**) Eu vă declar **pe cuvînt de onoare** că sunt oameni care mi-au făcut această mărturisire,dar iarăși declar pe cuvînt de onoare că nu-i voi spune. "

- Iuliu Maniu : "Eu nu cred că **în majoritate**, și nu numai în majoritate, dar în **întreaga țară**, se poate găsi **un om obiectiv care să poată ataca pe d. Mihalache**, pentru **opera mare pe care a făcut-o și o face în politica agrară a țării.**"
(aplauze la **PNȚ**)

-dr.Lupu : "D-le Maniu, oricît respect și prietenie am și pentru d-ta și pentru d. Mihalache, **eu cred ce văd cu ochii , nu ceea ce îmi spui d-ta.**" (p. 222-223)
Lupu /dec.'2

▣ **Credit pentru țărani.**

/ Nu există țară din lume în care agricultura să poată progresa , dacă este silită să împrumute bani cu mai mult de **3-4 maxim la % dobîndă.**"**Și te desfid pe d-ta** , d-le ministru de finanțe, să vii **cu oricare statistică din lume** și să-mi arăți **o agricultură prosperă cu împrumuturi de peste 4%.**[...] **noi, intelectualii** , noi ne pierdem în prima generațiune, **suntem toți sterpi**, [...] numărați și numai pe aceștia, **miniștrii** care sunt aici - și veți vedea că e așa , ori **neînsurați** , ori **fără copii** . (**mare ilaritate**) [...]
Rezervorul de producție pentru o țară este această **țărănime**, țărănime legată de glebă este poporul."

/Pe drumul pe care a apucat-o guvernul, **creditul agricol nu va reuși** .

"Nu prin împrumut în străinătate se poate face, și **nu mai cheltuiți degeaba** pe călătoriile d-lui Lugojanu și d-lui Potîrcă în străinătate, căci în chipul acesta nu puteți face nimic.**Este numai o singură cale** [...] **din bugetul Statului** să luați în fiecare an **3-4 miliarde** , să le dați **la țărani cu o dobîndă de 3-4 %** , acești bani nefiind pierduți și întorcîndu-se înapoi de la țărani la Stat.Nu există altă cale "

-Voce PNȚ : "**Adică prin noi înșine!**" (ilaritate)

-Lupu :"D-lor, **pentru un partid țărănist, care a luptat toată vremea împotriva bancocrației**, împotriva **băncilor mari**,împotriva **capitalului**, împotriva **finanțelor**,și **numai pentru clasa țărănească**, nu este **nici o măsură** utilă pentru țărani, de la care să te împiedice **o teorie oarecare** de la o academie oarecare."

Pamfil Șeicaru :"D-le dr.Lupu, eu am **o mare nedumerire** :cum s-au putut găsi **10 miliarde** să se acorde **creditului industrial**,care nu s-au lut de la capitalul străin, ci s-au luat numai de la Banca Națională [...] și **nu se găsesc 10 miliarde pentru agricultură**,cînd industria se ruinează din cauza agriculturii sărăcite ."

(Madgearu îi promite să-l lămurească)

-Lupu :Pîna să-l lămurească pe Șeicaru,el îi spune că este una din **greșelile**

"capitale",că a fost lăsată o țară ,timp de 10 ani, **fără credit agricol**.

Guvernul PNȚ a făcut împrumutul și "ați plătit **4 miliarde și jumătate industriei** , **care crăpa - mai bine crăpa definitiv** - și **nici un ban din împrumut agriculturii**,și este o crimă că s-au găsit guverne - nu al d-voastră - care să vîre 10 miliarde în industrie și să nu dea nimic pentru țărănime."

-Virg.Madgearu : "**Nu este adevărat**"

Iuliu Maniu: "Dle dr Lupu, cu aprobarea d-voastră,am votat o lege prin care am dat **500 de milioane exclusiv agriculturii**,și **nu ca împrumut**, dar ca o încurajare a acțiunii agriculturii , **o primă de încurajare**,care , **pentru întîia oară** în cei 30 de ani din urmă, s-a întîmplat în țara noastră." (**aplauze prelungite la PNȚ**)

Lupu : Nu este destul . [**schimbă direcția atacului** Ați dat legea circulației bunurilor...

Lupu /'dec.'29

▣ **Legea circulației bunurilor.**

[L.D.: delimitare netă între "țărănismul lupist " de stînga și "țărănismul liberal" care s-a limpezit în PNȚ

/Guvernul a făcut această lege...

-Virg.Madgearu : "**Foarte bună lege**"

-Lupu : " Cînd am auzit de această lege, nu am crezut,și cînd am citit-o,tot n-am crezut,penrucă această lege putea să vie din partea oricui,dar o atre lege nu putea să vină din partea unui particular care se intitulează țărănist. (exclamări la PNȚ)

/Se știe că în **România Mică**, existau **5000 de proprietari -stăpîni** pe jumătatea terenului arabil și **1.000.000 familii țărănești** , pe cealaltă jumătate.

Lupta aprigă **de 3 decenii**,a fost să ajungem **să fărîmițăm marea proprietate**, să facem

din țaran stăpîn de lot, deci să introducem **mica proprietate rurală**.

/ Această **reformă "dăruită"** - pentrucă **nu țaranii au militat, ci intelectualii** de rassa dlui Iorga - **s-a făcut doar parțial**, deoarece nu s-a asigurat creditul agricol, debușeele, **Idealul** era de a avea **o țară de mică proprietate** și să înființăm - cum ziceam - **asociații, cooperative agrare** .

"Ori **dvs aduceți legea circulației bunurilor** care va duce ca **întreg pămîntul** să intre, nu în mîna unor factori agricoli tehnici, ci **în mîna cămătarilor și cîrciumarilor de la sate** , iar **țaranii să rămînă robi și iloți**.[...] dvs veți avea (ex jud.Tutova) în loc de 5.000 de proprietari rurali capabili, 100.000 de cîrciumari și chiaburi acaparatori ai satelor ."(p.223-224)

Lupu /dec.'29

▣ **Legea circulației pămînturilor-continuare** -

" Mă întrebați dvs.,de multe ori,care este **deosebirea programatică** între mine și dvs. V-ați delimitat singuri : sunteți **partidul proprietății mijlocii** a chiaburilor și cîrciumarilor, și eu rămîn **partidul proprietății mici țărănești** ." (Exclamări, zîmbete , la **PNȚ**)
"Rîdeți, rîdeți, căci n-o să mai aveți ocazie să rîdeți , și va rîde mai bine cel ce va rîde la sfîrșit."

Iuliu Maniu : "Îmi dați voie să vă întreprerup ?"

Lupu : da, numai să nu fiți lung, să nu vă molipsiți de la amicul dvs.[Madgearu]

Iuliu Maniu : " Cu permisiunea d-voastră, țin să reflectez foarte pe scurt asupra acestei afirmații a dvs,care, dacă ar fi adevărată, ar putea să sfîrșească nedumerire în opinia publică , față de politica noastră agrară. (vezi pe larg la **Economie**)

.[...] **noi am făcut o lege** după care **aceste pămînturi**, în anumite condiții, pot fi vîndute;dar dvs uitați că , **aceeași lege** , stabilește că

proprietățile mai mici de 25 ha ,nu pot fi vîndute și cumpărate decît **numai de înșiși** cei ce fac parte din **corpul celor împrorietăriți**. " (aplauze la **PNȚ**) [...]

Prin urmare ,**pămîntul** cu care a fost **împrorietărit țaranul** , **nu poate fi cumpărat decît tot de un țaran**."

- **Lupu** : "Dar în loc de **5 țarani o să fie 1**. " [Dă înapoi ,dar nu se lasă !

Iuliu Maniu : Atunci vă întreb pe dvs. dacă într-adevăr este dreaptă afirmațiunea că **aceste proprietăți vor putea fi acaparate de cîrcimari și de străini** ?" [...]

"Al doilea,să-mi dați voie să vă amintesc un lucru .

[**Atenție L.D. ! regimul agrar din Transilvania- model** [...][...] [...]

Odată ce **prin legea votată de noi** , am stabilit că **pămînturile** care cad la libera circulațiune **nu pot fi cumpărate decît** de semenii care fac parte din **marele corp al împrorietăriților** , noi credem că am realizat prin aceasta **două lucruri importante** , de care cu drept cuvînt ne mîndrim, ca o adevărată **politică agricolă sănătoasă**.
 Întîiu, am asigurat **menținerea acestor pămînturi în mîna țaranimeii**, al doilea, am lăsat loc unei **sănătoase selecțiuni** singurul mijloc prin care se poate ajunge la crearea de **individualități economice agrare sănătoase**, formate și întărite prin liberaconcurență între **înșiși țaranii noștri** ."(p. 224-225) (aplauze prelungite la **PNȚ**)

▣ **Români în America**.

- **dr Lupu** : "**Dta explici** - te rog să-mi scuzi expresia - lucrurile **prea simplist**, dacă compari împrorietărirea țaranilor de acum 50 de ani cu situația de credit a țaranilor de astăzi.[...] **în Ardeal, țărănimea română a cumpărat cel mai mult pămînt** , dar știi tot așa de bine ca și mine,că **în timpul dominațiunii maghiare** , **250.000 de țarani din Transilvania și Banat lucrau în America**,unde nu era oprită intrarea străinilor, a sclavilor Europei.

Lupu /dec.'29

▣ **Productivitatea agrară : pîrloagă !**

Regretă că nu era în parlament ,**Ion Mihalache**,care fusese foarte **nervos** cînd **Iorga** i-a spus că "**țara este pîrloagă** "

[Iorga reacționează,se simte flatat, o face pe modestul

"Cum treci Tisa și ajungi în jumătatea occidentală a Europei [...] te lovește următorul spectacol :**95 la sută din întregul pămîntul** acestor țări , Italia, Franța, Germania, **este arat**, făcut ogoare,mărunțit, semănat sau nesemănat.

-**Voce PNȚ** : "**Așa e și la noi**. "

-**Lupu** : " Atunci **dta ai orbul găinilor**.La noi poți să mergi în lungul și latul țării , **afară de**

Banat, care este o minusculă parte, **restul țării nu este lucrat.**

[A fost la Orăștie ; se scula dimineața și privea aurora și cerul de aramă al dimineții . (**răsete la PNT**) "Sigur, îndată ce întrebuițez o expresiune ceva mai fină, începeți a găgâi ca găștele !"

A privit la **Orăștie** pământul, și era la fel de **nelucrat**, ca în vechiul regat...

A privit la **Orăștie** pământul, și era la fel de **nelucrat**, ca în vechiul regat...

/ "Trebuia să **mobilizați toată știința a gricolă a țării**, la urmă puteați mobiliza chiar și armata, să faceți **broșuri**, nu numai prin **scrisorile d-lui Mihalache**, cari, după mine, sunt bune, dar să faceți această **campanie de mobilizare agricolă** pe toate căile.[...] **nu cu epistole** se poate face acest lucru,

căci **țăranul răspunde : foarte bine, dar cu ce ?**" (p. 225-226)

[Ex. :părintului **Man**, care la Sibiu, la **Rășinari**, a făcut demonstrație de lucrat pământul cu mașini, și **țăranii, la început, au ris,**

dar... cînd au văzut diferența, în următorul an au semănat cu mașinile ,

Ex.: **Garoflid**, care a făcut experimente în județul **Ilfov**, cu bune rezultate

Lupu / dec.'29

▣ Alte doleanțe "țărănist-lupiste"

/ A fost în **Basarabia**. Un **țăran** și **femeia** lui i-au spus: < Dle, **am duce-o mai bine** [...] dacă rămîneam **sub ruși ne prăpădeam** [...] **sub guvernul acesta suntem o leacă mai bine** ; dar ,dle, **ne omoară ghirurile și camăta**. Iată, cu **haina mea cu 50 de petice**, am făcut și Paștele.La căruță **aveam două iepe**, [...] **le-am vîndut** ca să plătesc **darea**.[...] și **pricentul**, că-i 15 la sută[...] iar **copiii mei, 5** cîți am, nu- i pot trimite la școală, pentrucă nu am cu ce-i îmbrăca și-mi ia **100 de lei pe zi amendă** și , uite dta, avem **12 învățători în sat**, și o să trebuiască să **vînd și iepele acestea**."

Dle, **e mai rău în anul acesta**,că **s-au făcut produse**, pentrucă "**Ne urojai adna beda urojai ,dve bedi**" -dacă **nu e nici o recoltă,e o belea**; dar **dacă se face recoltă**, sunt **două belele**. >(ilaritate) (p. 226)

Lupu /dec'29

66.) Lotar Rădăceanu (PSD), discurs la mesaj,16 dec.'29

(DAD, MO.14, ședința din 16 dec.'29, p. 325-331)

[L.D.discursul integral xeroxat.In calculator,dispersatproblematic

Ultimul orator social-democrat,la mesaj ;dupa toate discursurile, disputele si polemice PNT-PSD; după "provocarea" lansată de PetreAndrei

Rădăceanu /dec.'29

▣ Problema agrară (vezi pe larg la Agrarienism)

Prin reforma agrară din România , nu a biruit "proprietatea mică" asupra celei "mari", ci "**sistemul burghezo-capitalist**" asupra "**sistemului feudal**".

/ În **regimul nostru agrar**,se disting **două curențe** :

un curent spre formarea unei **clase țărănești bogate**, cu pământ destul, cu puțința de a-și trimite produsele pe piață ;

un curent de proletarizare, care este în curs, prin efectul moștenirilor și a vînzării pământului.

/PNT a dovedit, prin **concepții și legiuri**, că este tot mai mult apropiat de concepția **burghezo-capitalistă**, preocupîndu-se de **țărănimea bogată**, care "**este o clasă utilă și necesară**", dar reprezintă "**burghezia**" într-un "**regim agrar**", nu în sens economic, ci "**în sens politic și ideologic**".[...]

Rădăceanu : "Celălalt proces, [...] procesul de formare a unei **țărănime sărace, fără pământ**, acela **n-a găsit în dvs.apărători**, și n-a găsit la dvs. **înțelegere**."

Noi credem că **Statul** [...] are **datoria** să vină și în ajutorul **țărănimii proletarizate** [...] care va constitui în curînd **o nouă problemă socială foarte gravă** a Statului de mîine."

(aplauze PSD)

-**Petre Andrei** : "Hotărît **aveți dreptate în oarecare măsură**, dar pozițiunea noastră față de **capitalism** nu se poate fixa numai după această lege , ci de complexul legilor care vor mai veni.**Noi utilizăm capitalismul**, e tehnică economică de care avem nevoie,

dar el nu e scopul, ci mijlocul prin care vrem să atingem **alt scop**;

pentru liberali, era scopul, pentru noi e numai un mijloc.Îl considerăm **ca un rău**, dar

de care rău avem nevoie pentru că este **util** în tehnica economică. **Atîta tot."**

- Lotar Rădăceanu : el este mai degrabă **de acord cu dr.Lupu**,
că **PNT a lucrat în interesul "țăranimii chiabure."**

[Programul agrar al **PSD-german** - prof.Baade, congresul de la Kiel -
este **pentru micul țăran,proletariat, căruia să i se dea pămînt...**

-Petre Andrei : În Germania sunt în total **7 milioane țărani** (proprietari și lucrători)
, pe cînd în România sunt **14 milioane țărani proprietari**.Situția diferă.

-Lotar Rădăceanu : În lăuntru regimului de azi, **PSD sprijină țăranimea săracă**, și
dorește măsuri de îmbunătățire a stării ei.(enumeră aceste măsuri) (p. 329)
Rădăceanu/ dec.'29

67.) N.Iorga (**PND,deputat Brăila; supleant la Dolj;**), **discurs la mesaj, 9 dec.'29**

(DAD, Mo.9,șed.din 9 dec.'29, p. 181-188)

[**L.D.:** discurs complet, xerox.În computer, dispersat problematic.

Ca și altădată, greu de sistematizat, de condensat.

De aceea ,voi reproduce pe larg fraza lui.Sublineri, paranteze,supratitluri, îmi aparțin.

Pînă în acea zi, Iorga lipsise din Parlament, dar nu făcea "boicotare"

Anunță o "**declarație**", în realitate... **ține un discurs.**

Eu consider **discursul programatic** - pe termen imediat și în perspectivă -

El îl va experimenta atît în **guvernarea de "tehnicieni"** , dar , și mai ales,

în **regimul personal-dictatorial al lui Carol II.**

Important: **polemicele** lui cu **Mihalache**(agricultura)

Iorga / dec.'29

▣ **Țăranul român / votul universal.**

...Dar **pe țăran, dacă l-ar întreba cineva , prin cine ar vrea să fie condus...**

/ "el , **țăranul**, care **nu știe de teoria noastră de egalitate, de votul anonim,**
de reprezentanții țării care au ieșit acum, au ieșit **potrivit cu dispozițiunile** dintr-un
moment ale **unui grup de oameni influențați, terorizați, ispitiți, zăpăciți,**

el îți va răspunde ce răspundea odinioară țăranul nostru [...] **Satele** noastre erau

conduse **odinioară** de acei cari se chemau **oameni "buni și bătrîni"** ; aceasta înseamna
că se alegeau **oameni cu experiență** ; aceasta însemna că se alegeau **oameni care**
erau în stare a face o faptă."

"Așa cum s-a hotărît la noi **votul universal** și mai ales așa cum s-a cultivat, înrăindu-

se din moment în moment, **înveninîndu-se** satele, făcîndu-se dintr-un **țăran dușmanul**

altui țăran, pînă la lovire, ruinare și moarte, **deslănțuirea acestei terori** ,

a unei **demagogii criminale**, pe care toate partidele și-o împrumută, fiecare căutînd să

meargă mai departe pe această **cale fatală**, se lovește înînsăși **votuși universal."**

/ "**Sufragiul universal** trebuia îngrijit de aproape ,față de **starea în care era țăranimea**

noastră , mai ales țăranimea din **Vechiul Regat.**

Nu vorbesc de **țăranimea din Basarabia** , care era în starea de la 1812, și de aceia din

Bucovina , care era potrivită cu porunca chesaro-crăiască [...] nu vorbesc de țăranimea

din Ardeal , unde era o **veche educațiune** de luptători pentru drepturile națiunii ,

[și dacă **dvs sunteți tari** o parte din partidul care guvernează acum ,

în Ardeal [...] **în puterea acestei discipline de mai multe generații** ,

iar **nu în puterea felului cum guvernați**, și **nu în puterea legilor**

pe care le-ați dat

este acolo o **admirabilă rînduială de vechi legionari** , care **își cunosc șefii din neam**,

care **se despart foarte greu** de acei pe lîngă care au luptat.

"Dar aici, **în Vechiul Regat, nu s-a făcut nimic pentru luminarea țăranimii.**

Pentru țăran, cînd este vorba de votul universal, **cîntărește numai făgăduiala**, cîntărește

numai **ispita**, și în unele cazuri deplorabile, a cîntărit numai **sabia și baioneta.**

[**Avertisment !** Cazuri cu privire la cari **se deschide perspectiva** de a le vedea

repetîndu-se , ceea ce ar fi un **dezastru și pentru cine ar încerca**,

și **pentru cine nu mai e dispus să le sufere ."**(p. 182)

Iorga Mihalache /dec.'29

▣ **Agricultura.Țăranul.**

/ Iorga : "Este deajuns să arunce cineva privirile asupra acestei țări, ca să vadă **cu câtă grabă a fost făcută reforma agrară**, cu **cîtă lipsă de îngrijire a fost inconjurat țăranul proprietar**, cît de puțin l s-a scoborît **simțul de răspundere față de marea avere ce i s-a încredințat**, la ce **catastrofă am ajuns cu cele mai bune intenții** . Este foarte sigur că **economia noastră națională întreagă suferă** de pe urma **întrecerii în demagogie a tuturor partidelor."**

"[...] **reforma agrară** n-a fost făcută pentru ca **țăranul să se plimbe cu butoaiele de vin** pe toate drumurile țării , [...]nu a fost făcută ca **să rămînă pîrloagă** locurile unde erau **semănăturile cele mai bune** [...]

pentru ca să trebuiască **un ministru al agriculturii** , iubitor al țăranului,**să trimeată epistole** ca ale **apostolului Pavel către Corinteni** , pentruca a doua zi după primirea acestor epistole ,

bunul nostru țăran, rău condus, rău îndreptat, stricat de politică, stricat de administrația mizerabilă, stricat de alegerile la fiecare 6 luni sau la un an și cîteva luni, **să nu reacționeze la aceste sfaturi...**

Mihalache (ministr, Agriculturii și domeniilor): "**Vă înșelați amarnic."**

- Iorga : "**Dacă dvs. credeți că reacționează**, și dacă **afirmația dvs.** de aici, vă va aduce mai multe **voturi**, aceasta **vă privește pe dvs.**,

dar **dacă aduce mai multe semănături** ,aceasta **ne-ar privi pe noi** și ne-ar bucura cu toții.Dar eu cred un lucru, dle ministru, că **oricît ați chema pe prefecți** și le-ați spune **prefecților** , cari sunt niște oameni politici, **e în zadar.**

[Să luăm un caz, și anume pe acela de la **Prahova**, unde este **prefect** un onorabil **veterinar**.Îl chemați și-i vorbiți de nevoia semănăturilor din județul Prahova.Omul este preocupat să așeze pe marginea Ploieștiului un **cîmp de alergări**.Ce vreți , dvs ? Între veterinar și animalul lui este o legătură foarte strînsă.[...]**veterinarul este mai mult zoologic.]**

-Mihalache : "Sper că nu ați văzut numai **ce se vede din tren** în județul Prahova.[...] **este una din cele mai bune gospodării."**

-Iorga : [...] "merg și pe jos" [...] "locuiesc la țară" [...] cînd se va întîmpla să avem o zi lebre , **și d-ta și eu, vom face o excursie prin pîrloagă** , din care **vom ieși tot așa de triști amîndoi ."**

-Mihalache : " Vorbiți prea des de pîrloagă , fără să vă gîndiți că în primăvara trecută , măcar că au fost 625.000 ja degerate , măcar că a fost o iarnă întîrziatăca niciodată, măcar că nu au avut țărani semințe,nu numai că nu a rămas nici un deget de pîrloagă , dar s-a semănat mai mult decît în anii precedenți, cu 150.000 ha " (aplauze la PNȚ)

-Iorga : "[...] **să dea Dumnezeu să fie cum zici d-ta, și să nu fie cum am văzut eu.**[...] Să-mi dea Dumnezeu **atîta cîmp mie** ,care nu am moșie, **cîtă pîrloagă am văzut în județul Prahova.** [...] Cred că **pentru un ministru este foarte rău un mare pesimism**, dar **este și mai rău, un optimism** din acelea care zădărnicesc **sfortările pe cari numai pesimismul înfrînat le poate da unui cîrmuitor de țară."**

/ Nu are rost să continue o conversație, o "sfadă" , între **el** (care este greu de convins) și

Mihalache (care este incapabil să fie convins peste opera sa și interesul politic) . În locul lui Mihalache, **el s-ar fi adresat nu prefectului** (care este "politic") , ci ... **inspectorului agricol** (pe care el nu l-a văzut niciodată sfătuind țărani !) .

În parlament au venit nu se sfădească, ci ... **să gîndească împreună** cum să facă ca țara aceasta "să nu ajungă a **împrumuta grîu** [...]că omul mănîncă **pîine bună** [...] că **grîul românesc este cel mai bun din lume."** (p. 188)

Iorga / dec.'29

68.) Mihail Ghelmegeanu (**PNȚ, raportor la Răsuns la mesaj, deputat Ismail**)

Discurs -concluzie , 17 dec.'29

(DAD, MO 16, șed. 17 dec.'29 , p. 355-366)

[**LD :** discursul integral, xeroxat.În calculator, dispersat problematic.

Deși a spus că nu va polemiza cu PNL, întregul lui discurs nu a fost altceva ,

decît o **antiteză PNȚ-PNL** Accentul pe o argumentare metamorfozată semnificativ :

PNȚ - partid de "centru", de "echilibru", de "arbitraj", între stînga (PSD) și dreapta (PNL) ;

Regimul PNȚ: regim democratic (țărăniism atenuat)

Ghelmegeanu /dec.'29

▣ **PT-Lupu** (Vezi pe larg la **PT-Lupu**)

(ilaritate la PNT)

Lupu : "Te rog să nu dai față de mine dovadă de **ingraturitudine** și să-ți aduci aminte că **dacă astăzi reprezinți Basarabia** , Basarabia care în 1926 n-a primit nici pe d. Virgil Madgearu, nici chiar pe d.Ralea, nici pe d.Mihalache... te-a primit pe d-ta , care **ai mers sub aripa mea protectoare** , deși nici ghetele d-tale orange-fraise , nici mănușile d-tale, nici educația d-tale , **nu erau pe placul lor**.

Te rog deci **să nu--mi adresezi mie ironii** , d-ta, și **să-mi fii recunoscător** pentru locul unde te-am pus "(ilaritate la PNT)

Ghelmegeanu :Este știut că **partidul vă datorează foarte mult ...**

Lupu :Dar d-ta mai mult decât oricine

Ghelmegeanu : în ce mă privește, vă rog să vă rezervați, pentru că vă anunț că nu sunt decât la **prima salvă**, și aceea trasă în aer, spre înștiințare . (ilaritate)

(p. 355)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ PNT (Vezi pe larg la Doctrine, Sistem de partide)

/ "Contribuția pe care **partidul nostru a adus-o** , pentru **însănătoșirea regimului politic al partidelor**, este de **a fi emancipat cauza politică a Statului român**, de **cauza economică a partidului liberal**." [...] [...]

N-ar fi , d-lor deputați, **un păcat** mai mare, decât ca acum **să înlocuim exclusivismul liberal** , cu **exclusivismul nostru politic [!!!** ,

pentru a da acel mizer spectacol al **Statului**, care **trece ca pradă politică din mâna unui partid, în mâna celui alt partid** . "

Ghelmegeanu (dec.'29

Stat "agrar" -Stat "industrial"

/ Întreaga **politică economică a PNT** neagă **cele 2 "miraje"** ale lui **Vintilă Brătianu** : că **postulatul** dezvoltării noastre economice este trecerea cât mai rapidă de la stat"agrar" la **stat "industrial"** ; și că **singurul mijloc** de normalizare a vieții economice, o oferă **mijloacele financiare**.

/ Împotriva acestor miraje, **PNT s-a ridicat cu hotărâre**, pentru a elibera țara de aceste greșeli , afirmând **"primatul orientării agricole"**

" **Nu o facem aceasta** , cum s-a spus, **fiindcă partidul nostru ar reprezenta** , în domeniul economic , **vechile păreri ale fiziocraților**, după care **agricultura** este singura ramură de producție care **dă un venit net**, mai mare decât orice altă ramură de activitate.

Țărănismul nostru nu a răsărit din cărțile și doctrinele nimănui; [?!?]

el **s-a ridicat din asprele realități ale vieții** noastre, de acolo **de unde a pornit** și s-a ridicat și **minunatul om [Ion Mihalache** , care în Vechiul Regat , **a întrupat țărănismul** cu cinste și cu competență" (aplauze la PNT) (p. 359)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ 2 Europe : "occidentală" - "orientală"

/Colegul **Ralea**, vorbea de **cele 2 zone politice**.Nu sunt numai politice, ci și **economice**. În **zona în care se află România**, aproape **100 milioane de țărani** trăesc în cadrul unor **unități economice autonome** ; avem **criză agrară** (lipsa creditelor și a uneltelor).[...] (p. 359-360)

▣ Dispută Țărănistă (Vezi pe larg la PT-Lupu)

/ -**Ghelmegeanu** : Tocmai în momentul când și **PSD este de acord cu orientarea agricolă** a economiei , recunoscând temeinicia politicii PNT , tocmai **dr Lupu** crede că **avem greșeli!**

"**Făț de dr.Lupu** avem astăzi **sentimente calme**, pentru că între noi și d-sa procesul politic a fost închis.Îmi aduc aminte în ședința memorabilă a acestei Adunări , când d. **dr.Lupu citea declarația** de formare a **noului Partid Țărănesc**, d.**Ion Mihalache** a dat un singur răspuns: < **procesul dintre noi și d-voastră îl va rezolva țara** . >

Și țara l-a judecat , așa că astăzi ne putem privi în față... [...] [...]

Ghelmegeanu : "d. **dr Lupu** n-a putut să omoare cu desăvârșire în el trecutul și l-am văzut la tribună **apărînd** , în numele acestui trecut, **vechea doctrină țărănistă** de la care **ne-am fi abățut** , pentru că nu mai recunoaștem **exproprierea a treia**, fiindcă am renunțat la **revizuirea împrumuturilor**, și am adus **legea circulațiilor bunurilor**.

[...][...] vechea broșură cu **programul partidului țărăesc** cel vechi, dinainte de fuziune. Dacă dvs. l-ați mai avea, ați vedea că în tot acest program **nu există nicăieri preconizată exproprierea a treia...**

Dr. Lupu: [...] [...] (întreruperi, sgomot, la PNT)

Și sunteți toți pe aceste bănci tocmai prin aceasta așa zisă demagogie agrară. Toți spuneți, când erați țărăniști, că **exproprierea nu este complectă și că o veți complecta.** [...]."

Virgil Madgearu: "Dle Ghelmegeanu, dă-mi voie te rog. **D. dr Lupu poate a făcut**, când era în vechiul partid țărănesc, **demagogie pe chestiunea exproprierii.** [...]

Dr. Lupu: "La Paris [...] **Am făcut amîndoi**" (Ilaritate) Îți aduc **discursul din "Aurora", nu mă necăji!** [...] **la Alba Iulia** am fost împreună și **l-am combătut pe d. Iuliu Maniu. Nu-ți aduci aminte ?"** (sgomot, întreruperi la PNT) O să-ți duc discursul de la Alba Iulia, este în "Aurora", nu mă necăji! "

Virg. Madgearu : " **Desfid pe d. doctor Lupu** să găsească vreun **manifest** al fostului partid țărănesc, în care noi **să fi vorbit de exproprierea a treia.**

Noi am vorbit de altceva, de **revizuirea exproprierii** [...] **revizuirea legislativă și administrativă.**

Iar când s-a făcut **fuziunea cu partidul național**, în **programul nostru** s-a prevăzut **revizuirea administrativă a exproprierii**, pentru că cu toții ne-am dat seama că dacă într-un program politic de guvernămînt se putea pune un an, doi, trei, cinci ani, după realizarea exproprierii, ca un punct serios revizuirea ei legislativă [...]

După 10 ani de la expropriere, după ce s-au tasat lucrurile, **astăzi, în situația actuală**, noi **nu mai putem vorbi ca de un punct programatic** ce urma a fi realizat mîine, prin **revizuirea legislativă a exproprierii.**

Rămîne însă în picioare punctul nostru de vedere, al **revizuirii administrative**, mai ales al **împroprietăririi**, pentru că mai ales la **împroprietărire**, **s-au săvîrșit abuzuri extraordinare** din cauza **demagogiei pe care au făcut-o partidele** care au fost la guvern înaintea noastră, și care, neavînd reazem în masele populare, de la sate, **au căutat să găsească agenți politici cărora le-au dat pămînt fără să fi avut nici o îndreptățire legală la aceasta.** " (aplauze la PNT)

Cît despre **demagogie**, d-lor, aceasta este mai mult **o chestie de temperament.**

Eu nu am temperament demagogic. Dr. Lupu îl are.

Se poate întîmpla ca înăuntrul aceluiaș partid, **d. dr Lupu să fi făcut demagogie**, iar eu și alții ca mine să nu fi făcut [...]

Dar eu cunosc **unul din prietenii noștri**, care nu a făcut niciodată **demagogie** în propagandele acestea populare. **Acesta este d. Ion Mihalache.** (aplauze la PNT)

D. I. Mihalache, de la care **am învățat și eu cum să vorbesc poporului**,

-nu de la dr. Lupu am învățat eu, ci de la d. Ion Mihalache .. (aplauze la PNT)

dr. Lupu: "**Recunoștința e floare rară, care nu crește pe banca ministerială**"

-Madgearu: "**Ioan Mihalache** nu numai că el personal, **în totdeauna, s-a ferit de vreo făgăduială**, care știa că nu se putea realiza [...] dar totdeauna cînd a fost de dat o lozincă prietenilor noștri politici, a fost una singură: **<nu făgăduiți nimic decît ce este scris în programul nostru, cu care ne înfățișăm cinstit în fața corpului electoral.** >

Lupu: [lui Ghelmegeanu "Vezi discursurile ținute de d. Madgearu și de d. Mihalache la Cameră. Dta ești tînăr ! " (p. 360-361)

Ghelmegeanu /dec.'29

▣ **Legea circulației bunurilor.**

În **programul PT** dinaintea **fuziunii**, stă scris: <între alte măsuri, **se vor stabili normele de circulație ale pămîntului țărănesc.**>

/ **La Congresul din 1925, Ion Mihalache** a prezentat o broșură cu **programul**

partidului, "Noul regim agrar" - pe care l-a susținut și Lupu - că

se vor lua măsuri ca să se înlesnească **"disparițiunea proprietății pitice"**,

să se ajute concentrarea proprietății **"în limitele puterii de muncă a familiei"**,

în care scop "se va lăsa **libertatea circulației pămînturilor date țăranilor**",

pînă la limitele "anunțate și fixate de lege după regiuni și împrejurări",

în scopul **"selecționării naturale a plugarilor serioși.**" (aplauze la PNT)

/"Dle **dr Lupu**, aici este toată **deosebirea** - să mă iertați că vă spun acest lucru -

între dvs și d. Ioan Mihalache. **D. Ioan Mihalache** a judecat întotdeauna după criterii gospodărești și economice; d-voastră judecați mai mult după criterii politice, uneori sociale, dar de cele mai multe ori judecați după criterii superficiale

-dr.Lupu : "Dar dacă **d.Mihalache era în contra acestei legi**, ce mai zici? "

- **Ghelmegeanu :** Politica pe care o urmați în trecut, sub imboldul dlui Mihalache, a fost de a se crea **o proprietate țărănească economică, în locul proprietății parcelare**, care, din punct de vedere economic, nu poate răspunde menirii sale."

/ În **Basarabia** și în **Ardeal**, exproprierea a lăsat în mîna țărănimii

proprietăți de peste **5-10 ha, și chiar 20 ha** ;

proprietatea **pitică-parcelară de 1,2,3 ha**, este tipică în **Vechiul regat**;

- dr.Lupu: " Eu atac faptul că **o să-mi lăsați cîteva mii de țărani proprietari** și va trebui **să vin eu** cu a doua expropriere și **să expropriez pe aceștia din nou**.

Nu vreau să-mi **îngreunați mie opera de guvernămînt de mîine**,

de aceea sunt contra."(p. 361) (**ilaritate la PNT**)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ **Țărănime "Țărănism" PNT**

[L.D: atenție.Poate cel mai clar și coerent exprimată, esența doctrinei țărăniste]

/ Măsurile guvernului au fost criticate [PSD] și din alt p.d.v.: **că s-ar putea crea o clasă burgheză conservatoare și la sate.**" [...] poate , **cîndva, țărănimea va fi o clasă conservatoare** , așa cum partidul socialist voia să o zugrăvească.

Dar, în momentul de **astăzi, țărănimea nu este o clasă conservatoare** , fiindcă este departe de a fi ajuns la satisfacțiunile depline , care sunt dictate de emanciparea ei economică.Și cred că, **dacă vom ști** să avem intuiția exactă a viitorului, dacă vom ști să ne ridicăm peste nimicnicia cotidiene, **atunci victoria politică de astăzi [a PNT]** poate să fie **avertismentul victoriei economice țărănești de mîine**.

Atunci cînd **clasa țărănească se va fi emancipat economiceste**, poate va deveni o

clasă conservatoare , dar **nu în sensul dorit de socialiști**, nu va fi o clasă conservatoare de păstrare a bunurilor cîștigate prin egoism și păstrare prin rutină, ci o clasă **conservatoare în sensul de depozitară a principiilor de progres social** , fiindcă o țărănime **bazată pe proprietate de muncă și ridicată prin cooperatie** , este o țărănime **care va ajuta la ridicarea unei societăți** ,

întemeiată pe **aspra morală a muncii** și pe **rolul capitalului** ,[prin creditul rural] **redus în anexă și în serviciul drepturilor muncii.**"

/ "De aceea , pînă atunci, cred că **rostul partidului nostru** este ca

între **stînga socialistă** și **dreapta liberală**, să păstreze **un rol de arbitru** ,

înțelegînd **la stînga sensul problemei muncitorești** ,

iar **la dreapta** , oprind **influențele devastatoare** asupra țărănimii , ale unui **capitalism** , care pînă acum s-a arătat **fără frîu și fără scrupule.**" (**aplauze la PNT**) (p. 362)

Ghelmegeanu / dec.'29

69.) Voicu Nițescu (**Ministru de Stat**), **discurs final la Mesaj, 17 dec.'29**

(DAD, MO.16, șed. din 17 dec.'29, p. 367-373)

[L.D : discurs integral, xeroxat, în calculator, dispersat problematic;

Parantezele, sublinierile, culorile, semnele ... îmi aparțin .

Vorbește în numele guvernului, trăgînd concluziile la dezbatere la Mesaj.]

Nițescu / dec.'29

▣ **Țăranul-**

[Răspunzînd unor critici la legislația economică, adresate de Lupu]

/ [:::] în situația financiară [...] **guvernul nu poate** să ia numaidecît din buget 3,4 miliarde , să înființeze **o bancă pentru ajutorarea țărănimii** , oricît ar dori aceasta. [...]

Am dat 500 milioane , ca prim acot.Și **creditul agricol** care [...] **va lua ființă**, va înlesni creditul țărănesc și va reduce dobînzile."

/ "[...] **țăranul din Ardeal** este **setos** de a ajunge în posesiunea a cît mai mult **pămînt**, el nu lasă peticul lui de loc să ajungă în mîna străinului , nu-l dă altuia , și dacă este dator, face **sforțări extraordinare** ca să cîștige bani pentru a-și salva pămîntul. [...]

La fel e , desigur, și **țăranul din Vechiul regat**.

De altfel, aici, **dacă pămîntul merge de la un țăran la altul, economia nu suferă nimic.**" (p. 372)

Nițescu / dec.'29

▣ Anarhie? Dictatură ? Democrație.

[**Omul este foarte departe de a înțelege aceste fenomene ! A avut experiența războiului, confruntarea cu anarhia bolșevică rusească, de unde își extrage opiniile**

/ "Eu, d-le doctor [Lupu] , **nu cred că în această țară** , în care majoritatea populației o formează țărăimea, peste 85 % , **se poate vorbi vreodată de venirea anarhiei.**

Poporul nostru este **conservativ din fire**, e un popor **iubitor al gliei** lui și **respectuos de legalitate**. Un astfel de popor **nu este un teren potrivit** pentru încuibarea **anarhiei**.

/ "În ce privește **dictatura** , să-mi îngăduiți dle doctor, să nu împărtășesc nici aici credința și bănuiala dvs. **Ce fel de dictatură înțelegeți ? De dreapta sau de stînga ? "**

-dr.Lupu : "De mijloc" (Ilaritate)

- Nițescu : "Dictatura de dreapta ați văzut-o [PNL !] Poporul acestei țări , aproape în unanimitatea lui, s-a ridicat împotriva ei și **a doborât-o.**

Dictatura de stînga ? Țăranul nostru , iubitor de pămîntul lui, ținînd cu fanatism la proprietatea lui. **Stăpîn** ,astăzi, pe aproape **întreg pămîntul cultivabil al țării** , și vechi **cinstitor de legi**, credeți că **ar păutea să consimtă** vreodată la această **dictatură de stînga ? "**

[Evocă vremurile războiului, tranșeile, revoluția bolșevică, anarhia ;

Faptul că armata română nu s-a contaminat de anarhismul armatei rusești ;

Modul eroic în care și-a apărat țara, disciplina, credința ... (aplauze la PNT)]

"Prin urmare **eu nu mă tem că s-ar putea abate asupra țării noastre** vreuna din nefericirile pomenite de dvs. **Poporul român** este un popor care **ține sincer la democrație**. El respectă drepturile tuturor, dar și le respectă și pe ale sale.

Nu înțelege să se ia , însă, **nici după chimere** , căci este un **popor realist** ,

dar **nici să-și încovoie spatele sub ciomagul unei dictaturi** ,
vie ea de la oricine " **[LD:!!! (Aplauze prelungite la PNT)** (p. 373)

Voicu Nițescu / dec.'29

70.) Manifestul-program , lansat la Congresul general PNL, 1-4 mai 1930

(BCS, fond Saint-Georges, pachet XLV, ds.4 , fila 84- 104)

[LD: text integral, fișe de mîină, introdus în calculator.

Capitolele , dispersate problematic. Subtitluri, sublinieri, paranteze, semne, etc, îmi aparțin.

Atenție ! : document programatic , doctrinar , cu care PNL lansează oficial bătălia pentru răstrurnarea de la guvern a PNT ; își fixează coerent și cuprinzător toate componentele și direcțiile de luptă; răspunde (doctrinar și politic) tuturor actelor PNT considerate de el ca dezastruoase, periculoase, distructive, eronate, nerealiste, nefondate.

Prin comparație cu programul PNT de guvernare, se pot determina concepțiile comune dar ,mai ales, diferențele și divergențele privind guvernarea României.

De la părăsirea guvernării , cel mai consistent și amplu document.

PNL / mai'30

▣ Agrarienism .Țărănism ?

România este o țară agricolă. Agricultură este principala ramură de producție.

Astăzi [1930] ea este într-o stare precară.

/ **PNL**, care a făcut **împroprietărirea** , consideră ca **o supremă a sa datorie, să consolideze mica proprietate .**

/Legea circulației bunurilor [PNT] , menită să **distrugă roadele reformei agrare**, este **o adevărată primejdie** socială, economică, națională.

Deci ea **trebuie desființată fără întârziere.**

/ **Agricultura va fi încurajată prin : cercetare științifică** a problemelor de sol și culturi ;

selecționarea și procurarea de cele mai bune semințe și rase ;

educarea profesională a plugarilor ; învățămînt agricol aplicativ ;

lege specială de **încurajare a agriculturii** . (p. 92)

PNL / mai '30

▣ Cooperația .

/Are în viața statelor moderne o mare importanță.**Munca și inițiativa PNL în ultimii 30 de ani** , în problema **cooperației**, este astăzi **serios amenințată [PNT**

Mișcarea cooperatistă trebuie restabilită în **drepturile și menirea ei**, ca un puternic instrument de **solidaritate socială și propășire economică.**

Menținerea principiilor inițiale , care au stat la baza mișcării , au aprobarea tuturor cooperatoilor conștiinței, contribuind la **consolidarea celor două mari reforme: împrăștierea și votul universal.**(p. 95-96)
Programul PNL/ mai'30

71.) Alexandru Topliceanu, "C. Stere" , 10 apr.'30

(rev."Parlamentul Românesc", an III, 10 apr.'30, p. 4-5)

[LD : îl consider pe Topliceanu observator contemporan de "caz", portretist nuanțat , gazetar "moralist" .

Chiar și atunci când emite judecăți ulterior infirmate, nu o face în scopuri partizane.]

Topliceanu / apr.'30

▣ Tragedia lui Stere : ingratitudea prietenilor. (Vezi pe larg și context la PȚD-Stere)

" După 10 ani de formidabil zăbucium, de luptă supraomenească , singur în contra unei țări întregi, **Constantin Stere cade înfrânt.**

[.....]

"Tragedie să fii stăpînul unui partid , cu condiția de a nu îndrăzni s-o spui deschis ; **tragedie să te vezi nevoit să te înconjori de o ceată de necuvîntătoare**, să te trudești neîncetat a-i ridica acolo unde nici măcar n-a visat vreodată că ar putea îndrăzni să rîvnească, știind că numai astfel **apăsătoarea ta prezență poate fi tolerată.**"

" Azi, **C.Stere cade** pentru că **toți cei pe care i-a inventat , îl părăsesc.**"

[.....]

Topliceanu / apr.'30

▣ Stere / basarabeni

"Dar basarabeni ? Acești oameni care de zece ani de zile **plîng** cu trei rînduri de lacrimi , **oride cîte ori îl aud vorbind** ; care de zece ani , **în mîna lui**, sunt niște **manechine fără voință și personalitate** ; aceeași pe care el **i-a adunat , ales, încurajat și ridicat** chiar la situația de a-l putea doborî pe el însuși.

[.....]

Topliceanu / apr.'30

▣ Viitorul lui Stere .

[.....]

"Nu știu ce va mai putea face C.Stere în viața noastră politică.

Așa cum a căzut astăzi, e foarte probabil că **va trebui să se dea la o parte.**

Cel puțin , e sigur că **nu va mai putea juca rolul pe care l-a avut pînă acum.**[...]

De pe urma acestor zece ani din urmă ,rămîne **un activ real destul de redus :**

o ideologie [țărănismul] de care **cei ce neputînd să și-o creeze și au adoptat-o , se leapădă în fiecare moment** [...]

Topliceanu / apr.'30

72.) N.N.Matheescu,"Afacerea" Stere , 30 aprilie'30

(Rev."Parlamentul românesc", 30 aprilie 1930, rubrica "Părerii" p. 12.)

[L.D : **Matheescu** ("Tineretul țărănist independent") a fost printre pușinii care au luat atunci **apărarea lui Stere.**(notă la subsol)

[.....]

Matheescu / apr.'30

▣ "Cazul Stere "

[.....] (Vezi pe larg și context la **PȚD-Stere**)

<Cazul Stere este cazul democrației române. > [...]

"Cît a însemnat Jaurés pentru democrația franceză ! Ei bine, d.prof.Const.**Stere** este **exponentul cel mai autentic și mai autoritar al democrației românești** , celei adevărate, însă. Și **apostol și luptător al principiilor de stînga** ,

încadrate în posibilitățile de realizare practică ale vieții politice." [.....]

"Pentru ca să-și verifice și să-și întărească forțele , **democrația românească** mai **are nevoie de cazul Stere**.

Ea trebuie să reia ofensiva , pentru **lămurirea oamenilor de bună credință**.

" **D.Stere își va publica amintirile și studiile** asupra problemelor sociale ale țării, **va explica** -se spune - **obârșia cazului său**.[.....]

Matheescu / apr.'30

▣ **Stere : ideologia democratică**

"Puține nume de seamă cunoaște **cultura românească** , și în deosebi aceea **socială**, adică cea mai importantă , căci ea este aluatul de frământat realizările de stat :

un Nădejde, un Gherea, un Cogălniceanu, un Iorga , un Xenopol.

Aceștia - implicat Stere - **au creat politica românească de idei** , și ,printre toți, d.Constantin Stere a excelat.

" **A condus**, înainte de război, cea mai populară și cea mai însemnată revistă de cultură :

Viața Românească, sub impulsul și controlul său s-au format atîția literați și oameni de stat.În paginile acestei reviste, se publicau Cronicile asupra fraților din provinciile asuprite , deopotrivă din Basarabia, din Ardeal și din Bucovina.

" În articolele politice , publicate în revistă, în studiul său vast și documentat asupra **poporanismului** ,d.Constantin Stere a precizat problemele și soluțiile practice ale vieții noastre sociale : și a cerut , îndeosebi, **exproprierea și votul universal**

Din articolele acestea s-a încheiat o **ideologie democratică** la paturile noastre intelectuale.

" Ceea ce e mai important , este că d. Const.Stere , ocupîndu-se îndeaproape și de problemele sociale din provinciile asuprite, realiza un fel de **omogenitate spirituală** pentru generația ce avea a face marele act al Unirii.

"D.prof. Const.Stere a fost **profesorul de idei al generației Unirii** , **în aceeași măsură în care d.Nic.Iorga** a fost profesorul de sensibilitate românească al ei. "

Matheescu / apr,'30

▣ **Stere : luptător democratic.**

" Dar d.**Stere** n-a fost numai **apostol** , el a fost **și un luptător neînfricat** pentru **principiile democratice de stînga : de inde ira !**

[.....]

Matheescu / apr.'30

▣ **Stere trădător!?**

[.....]

D.Const.**Stere** a **determinat hotărîtor unirea Basarabiei** și, după război, **s-a pus în fruntea luptei democratice** .

Ori aceasta , numai aceasta nu i se iartă! "(p. 12)

Matheescu / 30 apr.'30

73.) **Din scrisoarea senzațională a lui Stere, 30 aprilie'30**

(rev."Parlamentul românesc", 30 aprilie 1930, p. 13)

[.....]

Stere / ? 1930

▣ **Venirea PNȚ la putere .1928**

"**Luptele politice** au luat în răstimp caracterul unui adevărat **război civil**.

PNȚ, dus din **triumf în triumf** de **valorile masselor populare**, avea împotriva sa toate organele vieții de stat, care fără nici un scrupul se ridicau împotriva noii forțe politice și se puneau la dispozițiunea combinațiunilor de culise ale diferitelor facțiuni oligarhice.

"**PNȚ** , reprezentînd interesele și aspirațiunile masselor populare , **nu avea dreptul** să caute vreo **altă armă** de luptă **decît conștiința acestor masse** , educația , organizarea și disciplinarea lor - fiindcă **altfel am risca să compromitem** interesele cele mai sacre ale națiunii și ale statului.[.....]

" **Setea de < a veni la putere > cu orice preț și în orice condiții** , este **la obârșia catastrofei morale și politice ce a urmat**.

[.....] Stere / apr.'30

74.) "Tragedia țărănismului "

(rev. "Parlamentul românesc", autor : "Un vechi țărănist" , mai ' 30)

[LD: redau pentru atmosferă, pentru mentalitatea "țărănistă"; presupun că este scris de un intelectual țărănist, care poate fi sterist, iunianist, sau pur și simplu ...

"țărănistul" / mai'30

▣ Retro :începuturile PT (Vezi pe larg la PNȚ)

"Cît a trăit **Partidul Țărănesc**, cel adevărat, **Ion Mihalache a fost un steag**.

Toți cei din jurul lui , știam că avem de înfruntat greutăți , , știam că victoria este departe; Știam că , în lupta care ne angajam, trebuie să cadă victime multe, pînă să se deschidă drumul către senin."

[.....]

"țărănistul" / mai'30

▣ Fuziunea PNȚ: ardeleni/ regățeni.

" **Fuziunea cu ardelenii**, dorită de cine **nu le cunoștea nici scopurile și nici structura sufletească , a părut un moment că transformă o ostracizată mișcare idealistă , într-un formidabil partid politic.**

[.....]

"țărănistul " / mai'30

▣ Criza țărănismului

" Zi de zi, pas cu pas, **cel care a cedat a fost numai Ion Mihalache**. Principial și în fapt. **Din vechiul program**, atît defrumos și plin de speranțe al țărănismului curat , **nu a rămas decît o parte de firmă**. Din **vechea gardă** cu care partidul , cu drept cuvînt, se mîndrea altădată, **cîțiva izolați** ce parcă nu au altă menire astăzi ,decît să plîngă amintirea trecutului.

" În guvern, **Ion Mihalache** stă - **izolat** într-o rezervă îngrijitoare - în timp ce **partidul se sfarmă** sub **loviturile meșteșugite ale tovarășului de luptă...**

[.....]

"Țărănistul" / mai '30

▣ Constantin Stere

" **Alungarea lui C Stere** - îți aduci oare aminte , frate Mihalache, de serile și noapțile cînd, **în jurul lui**, la lumina slabă a lămpii de petrol (ni se tăiase electricitatea pentru că nu o plătisem !) **noi, intelectualii partidului, făuream programul.**

Evanghelia noastră politică , aruncată azi la coș ? - a urmat repede, după aceea, a lui Iunian.

"S-ar părea că lăsîndu-l să fie **doborît de ardeleni și takiști, cu concursul liberalilor, Ion Mihalache** a vrut parcă **să se scuture** chiar și de **amintirea trecutului.**

Și Constantin Stere a plecat ." [.....]

"țărănistul " / mai '30

▣ Takiștii și ardelenii

" **Noi am rămas cu Halippa .Țărănismul a rămas cu el** , pentru că în situația actuală nu mai are nevoie de altceva. Din exemplul lui Moș Ion Codreanu, nici unul dintre noi n-a vrut să învețe nimic. **Între el [Stere] și takistul sufletesc Halippa , Ion Mihalache n-a stat nici o clipă îndoială.**

Greșală imensă , pentru că vechea mișcare , aceea care a făcut ca **ideea țărănismului să cucerească aproape o țară, nu pe lichelism și poftă de mărire a fost clădită.**

[.....]

" Se vede însă că **toate** acestea se întîmplă cu **consimțămîntul lui Ion Mihalache** , lucrul acesta este evident, căci altfel **bătaia de joc nu ar fi posibilă.**

O cît de ușoară încordare din partea acestuia, și **d.Maniu s-ar trezi**, imediat , la realitate. **Ion Mihalache însă a tăcut : Iunian și , după el, C.Stere, au fost doborîți.**

A rămas însă **Ionel Răducanu** și asta , probabil, înseamnă suprema satisfacție ,
dovada evidentă a existenței țărănismului ca idee și forță vie , ca grupare, ca partid ! "

[.....]

UN VECHIU ȚĂRĂNIST / mai '30

75.) N.N.Matheescu [T.Ț.R] , " Profesorul țărănismului" , "Părerii" , 6 iunie'30

(rev."Parlamentul Românesc", 6 iunie '30, p. 6- 7)

Matheescu / iun.'30

▣ Țărănismul ideologic sterist.

" Țărănismul român - mai înainte de a trăi politicește cei câțiva ani de eroism ,
de după război , pînă la fuziune - căci **de la fuziune încoace , țărănismul român a fost
pur și simplu zugrumat-** își are o **origină veche** , o **viață proprie** , de aproape două
decenii în urmă , și **de natură exclusiv ideologică** .

"**Animatorul curentului de idei țărăniste și democratice** , înainte de război,
încă de prin 1905, **a fost C.Stere** .

Studiile sale , cercetările sale obiective și documentate , revista "Viața Românească "
,pe care o conducea efectiv - și care , de la "Junimea" lui Maiorescu a fost cel mai
important cuib de spiritualitate românească - în plus, **acțiunea sa practică** pe acest tărîm
în toate provinciile românești , au făcut din prof.**Stere , profesorul țărănismului.** " [...]
"În 1907, 1908 , cînd realitatea vremii era mărginită de legi mizere de tocmeli agricole și
la alegeri parlamentare făcute în familie , d. C.Stere se ocupa cu **probleme de ordin**
politic-sociologic , cari cuprindeau , vast, preocupările de mîine ale țării."

("Scrisori din Basarabia" , "Patru zile în Ardeal" , "Foametea constantă și chestia agrară " ,
"Țară de latifundii " , "Piemont românesc" , "Formarea latifundiilor " , Organizația
administrației locale", Reforma morală și reforma electorală ")

Studiul său capital "**Social-democratism sau poporanism ?** " (apărut în "Viața
Românească " în cîteva numere succesive) în care a arătat "**inaplicabilitatea doctrinei**
socialiste în țările agrare și formulează **teoria progresului social** pentru țările agricole
în **mișcările politice țărăniste** , duce **polemicele** cunoscute cu **Panu și Gherea.**" (p. 6)
Matheescu / iun.'30

▣ Unionismul sterist: Basarabia.

[.....]

Matheescu / iun.'30

▣ Stere - autorul doctrinei țărăniste

" După război, d.**C.Stere** e solicitat să ia **conducerea spirituală a mișcării politice**
țărăniste ; și în această calitate a făcut manifestări politice , de seriozitate și semnificație
științific- politică.

Anteproiectul de Constituție al partidului țărănesc, **programul** partidului,
rezoluțiile lui programatice , toate erau opera lui C.Stere.

Iată de ce, iată cum, d.**Stere a fost profesorul țărănismului,**

în sensul că **ideologia sa a conturat curentul de idei** ce a animat

mișcarea politică țărănistă ,și care , prin acest fapt, și nu printr-o popularitate factice de
moment , pe care o avea și generalul Averescu în 1920 ,
prin acest fapt **și-a impus originalitatea în viața noastră politică.**"(p. 7)

[.....]

Matheescu / iun.'30

▣ Tineretul Țărănist Român.

"Pentru toate aceste lucruri, cînd am prezidat **congresul TȚR** de luna trecută[9-10mai] ,
am subliniat , în aprobările unanime ale congresiștilor, **adevărul evident:**

că **speranța țărănismului rămîne tot d.C.Stere** și că

d.Ion Mihalache e o dureroasă și răsunătoare decepție !"

1) Nota redacției: "Pentru ceea ce a dat țărănismul român, fecior de bani gata al
reforme agrare , îi dorim și noi să rămîină în orbita lui C.Stere ." N.R.A.

Matheescu / iun.'30

76.) I.Paleologu , "Între Stere și Maniu" , "Spărtura" , 6 iunie'30

(rev."Parlamentul românesc", 6 iunie'30, p.12- 13)

[În urma publicării în "**Adevărul**" a celor 21 articole "**Documentări**" și "**Preludii**" - ale "**Jupiterului de la Bucov**"

Paleologu / iun.'30

▣ Trădarea lui Stere

[.....]

Și aceasta ar fi fost imposibil chiar altuia , dat fiind că **toate documentele** care l-ar putea desluși , **continuă să zacă în arhivele secrete de la Florica.**

Și numai datorită acestui fapt , a **scăpat C.Stere de plutonul de execuție.**"

[.....]

Paleologu / iun.'30

▣ Răfuiala lui Stere

"Și atunci ce rost și ce rezultat au avut și trebuiau să aibă aceste <preludii -documentări > ale Jupiterului de la Bucov ? Decît **fulgerele de mînie** cu care a încercat **să lovească și să distrugă partidul și pe șeful său [Maniu] , care l-au mazilit .**

O răfuială cruntă ; care să dea **lovitura de moarte partidului** ce nu l-a mai vroit.

Atît și nimic mai mult . Dar **răfuiala** aceasta era **lipsită de orice eleganță** ca și de cea mai elementară abilitate.Căci biciuind sub **rînjetul ironiei** sale pe tovarășii de ieri cu care, dimpreună, oficia la <fericirea > norodului,**te întrebî ce l-a făcut să stăruie** să se înțepenească chiar, **în tovarășia** acelora pe care îi caracterizează acum drept :

proști,fățarnici, neserioși și machiavelici ? [.....]

[LD: acesta era stadiul "dialogului surd" între Stere și Maniu în ajunul sosirii lui Carol la București.Venirea lui Carol, evenimentele care au urmat, vor îngropa dezlegarea misterului ...

Restaurația, Carol II, 8 iun.'30

Vezi la Monarhie, poziția diferită față de Restaurație:

"țărăniști" -"ardeleni"

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31

77.) Regele Carol, Mesajul Regal, 15 nov.'30

(DAD, MO 1, ședința din 15 nov.'30, p. 1-4)

[L.D: text integral, xerox.În calculator, dispersat problematic.**Integral, la Guvern**
Colorarea, sublinierile, parantezele drepte, îmi aparțin, urmînd a fi comentate
[Madgearu ? Iunian ?]

▣Conversiunea, Raționalizarea

" Pe de altă parte,Guvernul va supune Domniilor Voastre **măsuri urgente de ajutorarea debitorilor agricoli** (**ovațiuni prelungite, strigăte repetate de bravo**)

În acest scop, paralel cu inițiativele pentru **aducerea din afară a capitalului** necesar

a **instituțiilor de credit** , Guvernul meu vă va prezenta un **proiect de lege** pentru înființarea unei **instituțiuni bancare**, menită să asigure regularea datoriilor ce apasă întreaga clasă a agricultorilor. (ovațiuni prelungite, bravo!)

" Această instituție va avea de scop a realiza **soluții acceptate benevol de către debitori și creditori** , îndeplinindu-și misiunea sa în cadrul principiilor sănătoase de **respect al contractelor** și cu ajutorul unei **contribuții limitate a Statului**.

(**aplauze prelungite**)

" Pentru ca **creditul agricultorilor** să fie așezat pe **noui baze serioase** și folositoare dezvoltării agriculturii , **aceeaș instituțiune bancară** va contribui la **raționalizarea exploatărilor agricole**. (**aplauze**)

Mesajul Regal/ 15 nov.'30

78.) Lotar Rădăceanu (**PSD**) , **discurs la mesaj, 29 nov.-1 dec.'30**

(DAD,MO 9, șed. din 29 noiembrie 1930, p. 102- 115

DAD, MO 10,șed. din 1 dec.'30, p. 124- 128)

[LD: **discurs integral xeroxat.În calculator, dispersat problematic.**

Sublinierile, parantezele , supratitlurile , îmi aparțin..

Chiar dacă are dreptate în unele critici,**exagerările, patima, negarea oricăror realizări,**

"demascările" tardive, tonul belicos, reaua credință, duplicitatea,

perseverența diabolică pe anume teme - militarizare, poliție, antisemitism, comunism-

ridică semne mari de întrebare privind **sincerul social-democratism la Rădăceanu.**

În orice caz, manifestarea întregului grup PSD, a demonstrat

nefirescul alianței PNȚ-PSD, greșala, lipsa de discernământ sau miopia lui Maniu

în alegerea aliaților, în lupta contra PNL.]

Rădăceanu / nov.'30

▣ **Țărănism social-democrat**

/ "Noi, dacă vorbim de **problemele țărănești** , o facem cu deplină cunoștință a **caracterului acestei probleme**, care sunt **întocmai ca problemele muncitorești, probleme de clasă, probleme ale luptei de clasă.**

Masele țărănești muncitoare sunt **supuse asupririi actualului sistem social**, în aceeași măsură **ca și masele muncitoare industriale**.[...]

cauza trebuie căutată în organizarea modului de producție și în organizarea sistemului de proprietate [...]"

/ "**Dar țăranul nu merge zi de zi la fabrică, el nu se află în slujba nimănui.**

El se crede stăpîn al gliei lui, pe care a moștenit-o din străbuni sau pe care a cumpărat-o din ce a putut să agonisească.**El crede că este un mic rege pe pămîntul lui."**

/" **Sistemul capitalist a găsit însă mijloacele pentru ca și produsul muncii țărănești să fie supus exploatării** și, pe calea **comerțului intermediar** speculant, și pe calea

cametei , capitalul își însușește o mare parte din **produsul muncii țărănești**, evident fără ca țăranul să vadă întruchipat într-o persoană exploatatorul capitalist."

/ "**Prețul produselor țărănești și creditul țăranesc , datoriile țărănești, sunt**

problemele principale care se pun pentru orice legiuire în materie agricolă." (p. 110)

(explică teoretic mecanismul acestor fenomene) [...][...]

Anghel Demetrescu : "Ce propuneți d-voastră ?"

Iosif Jumanca (PSD) : " Cînd vom veni la guvern, veți vedea" [...][...]

Rădăceanu / nov.'30

▣ **"Țărănismul " PNȚ**

" [...] **n-ați făcut** ceea ce a trebuit să faceți **ca partid care afirmă că se reazămă**

în primul rînd pe **clasa țărănească**.[...] În scxhimb, l-am văzut pe d. **Madgearu** , care fusese **teoriticianul țărănismului** și care **scrisese cărți**

pentru a documenta teoretic **mișcarea național-țărănistă,**

ca **promotor al celei mai pronunțate politici capitaliste în România."**

În cărțile lui Madgearu , mai ales "**Țărănismul**" (pe care el a îndrăgit-o!)

"d-sa face **o icoană încîntătoare a viitorului țării românești.**În acea broșură,

d-sa **nu prea crede în posibilitățile de dezvoltare capitalistă și industrială**

a României, și vede **viitorul țării** mai mult în direcția unei **combinări a cooperăției**

în agricultură , **bazată pe mica proprietate**, cu dezvoltare industrială.

Evident această idee avea timbrul utopismului : căci după cum **dezvoltarea capitalistă** a trebuit să-și facă loc în toate țările agricole înapoiate, tot așa a trebuit să-și facă loc, și-a făcut loc, și-și va face loc și mai larg în viitor, în România.

În orice caz, în **această ideologie**, care era fluturată mai ales de **vechiul partid țărănesc, era ceva revoluționar**, o tendință de **înviorare socială**, care constituia **un aport pozitiv** în politica acestei țări."(p. 114)
Rădăceanu / 29 nov., 1 dec.'30

79.) D.Bogos (PNT-Basarabia) , discurs la mesaj, 28 nov.'30

(DAD, MO. 8, ședința din 28 nov.'30, p. 91- 97)

[LD : xerox integral; în calculator, dispersat problematic ;
sublinieri, supratitluri , paranteze, LD

Bogos / nov.'30

▣ Țărănism basarabean

Problema agrară nu s-a terminat odată cu împrăștierea; **țăranul** a fost pus într-o situație din cele mai **nenorocite** : i s-a dat **un lot de 3 ha**, pe care să-l lucreze cu băta lui, și să facă din el un ogor frumos ! Dar **țăranul nu a fost înzestrat cu unelte și vite**. De aceea , mulți din **lotașii împrăștiți (20 %) și-au vândut pământul ! ...**

ACCUZA :L-au cumpărat jidanii ! (**ilaritate**)

... Celelalte procente, sunt gata să facă la fel...

/ "**Pentru a remedia acest rău**, sunt de părere că în primul rînd **trebuie să folosim ideea care nu este a mea**, au enunțat-o alții,
a asociațiilor țărănești, pe bază **cooperativă**.

Ba mai mult, aș propune să se facă **apel la marii proprietari**, atîția cîți au mai rămas, să facă dovadă de patriotism, **punîndu-se în fruntea acestor cooperative**, pentru că făcînd laolaltă **agricultura în stil mare**, să scoată pe **țărani din impasul greu** în care se găsesc."

/ Să ne ocupăm de **variarea culturii gospodăriei țărănești** (după ex.Danemarcei,grație sistemului cooperatist) : să crească vite, păsări etc.

/ **Reforma consilieratelor agricole**, să meargă **agronomii pe cîmp**, pe ogoarele țărănești, nu în birouri, rozînd hîrțile și falsificînd datele... (**aplauze**)

/ **Atenție industriei și comerțului agricol**;(p. 93)

Bogos / nov.'30

80.) Nicolae Iorga (PND) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 191- 197)

[LD: discurs integral xeroxat. Păstrez citate masive ;

în computer,dispersat problematic, deși ...operația s-a dovedit foarte grea...

Supratitlurile,sublinierile, parantezele,distanțarea proprozițiilor , îmi aparțin
Camera era arhiplină pentru că toată lumea se aștepta la izbucnirea "spectacolului"
dintre cele două partide liberale .

Ori, Gh.Brătianu a ținut discursul ; liberalii ceilalți au tăcut și scandalul nu a izbucnit !

Iorga face un autentic act de pedagogie politică ; este, pe rînd, optimist și tragic, ironic și sarcastic, sfătos și patetic, aluziv și direct, sincer și viclean, amenințător și aparent dezinteresat... domină adunarea,trimite semnale regelui, partidelor, jucîndu-și perfect rolul de **apostol**, pentru ca , în final, să -și lanseze formula :
guvern de concentrare , sub conducerea MSR Carol II

Iorga / dec.'30

▣ Țăranul român

" În fiecare dimineață ni se vorbește de **mizeria neagră a țăranului român**.

Noi abuzăm de acest termen.Iertați-mă .

Eu care am avut nu sentimentalitate , ci **sentiment pentru țăranul român, nu vreau să-l calomniez** prezentîndu-l ca pe un **cerșetor complet ruinat**, din care nu se mai poate face nimic." (**aplauze prelungite**)

Dar oricine cunoaște cîtuș de puțin istoria ultimelor decenii ,

știe că **eu am pus în joc situația mea politică**, liniștea familiei mele,

și iată, unii , dintre cei care nu sunt cu totul tineri , știu că , într-un moment, **mi-am pus în primejdie și viața mea pentru acest țaran român."** [1907]
 "Prin urmare, când l-am servit așa, **n-am nici un motiv să-l lingușesc acum.**
Îl lingușesc acei cari nu l-au servit niciodată, și care vor să-l exploateze.

Prin urmare n-am nici o intenție de a-l exploata,și **nu vreau să-l măgulesc, înjosindu-l.**
 Eu înțeleg **deosebirea** care este dintre **a critica** pe un om sau o clasă socială,
înălțându-i și între **a linguși** un om sau o clasă socială, **scăzându-i."**

" Apoi **eu petrec o parte din viața mea la la țară** și eu am de a face cu multă lume.[...] Eu **sunt puțin boier** prin originile mele, dar nu sunt boier prin apucăturile mele.[...] eu **cu țaranii trăesc de o viață întreagă.**

Eu nu le țin mari discursuri electorale, cu toate că am observat un lucru :
cine s-a ridicat dintre țărani, întrebuițtează **în discursuri tot limbajul sociologic cel mai fin-** de multe ori eu nu înțeleg nimic ! -

iar eu care am învățat ceva la viața mea, vorbesc ca oricare dintre dînșii !"

"Eu îi cunosc prin urmare. Iată, ieri, am fost în mijlocul lor. [la Văleni] **Eu întâlnesc țărani** neconținut și **vorbesc cu dînșii**, dar **n-am întâlnit țărani muritori de foame și țărani disperaiți.** Dar , veți zice dvs: **sunt. Sigur că sunt.**

Numai că **nu există țaranul român**, țaranul român **ca o unitate abstractă** , de care se vorbește **în gazete, în discursuri, în broșuri**, și aici, în **Răspunsul la Mesaj**, de care **vorbesc străini care nu ne cunosc. Există țărani români.**

"Uitați-vă **la țaranul român din Maramureș** ,evident **adus la sapă de lemn**, dar **nu de noi**,

ci **de un regim care durează** încă din vremurile **austriece și ungurești**, și căruia trebuie **să-i găsim un rost**, desigur trebuie să-i găsim un rost , pe acei **admirabili urmași ai vechilor boieri moldoveni**, măcar pentru că **strămoșii lor au întemeiat Moldova** , trebuie să-i salvăm, **nu putem să-i ținem în dependența** contiunuuă a **cîrciumii și a cametei.**

Este o rușine că alături , **în Cehoslovacia, fratele lor român** să fie de zece ori **mai bine tratat** de cum este **țaranul de la noi**

- și Cehoslovacia n-au întemeiat-o țaranii din Carpato-Rusia -

dar **Moldova au întemeiat-o țaranii din Maramureș."**

"Ce asemănare este între acest țaran , vă rog, și **țaranul prahovean** , acela pe care îl cunosc eu așa de bine și care, acest țaran prahovean **nu este muritor de foame**, ci **un bun gospodar** , care **cîștigă** ceva și de la **căraușie**, cîștigă și **din pămîntul lui**, mai **are o moșioară în Bărăgan**, cîștigă în mai multe feluri și ,dacă este om de treabă , **își pune și ceva și la o parte.** Nu este **nici un fel de asemănare** între el și **țaranul bucovinean** , **fost sub regimul austriac."**

"Eu nu sunt antisemit, dar **este foarte sigur** că **o parte din populația evreească din Bucovina** a făcut **o funcție nenorocită pentru alții** , și mai la urma urmei, nenorocită și pentru dînșia - și tot așa **în unele părți din Moldova** de sus - **eu constat faptul, nu judec**,aceasta vine din unele împrejurări istorice , dar **faptul este.** "

"Dar **între țaranul** acesta din **nordul Bucovinei** , din **Basarabia** și din anumite **regiuni moldovenești**, și **țaranul așezat în condițiuni mult mai bune** ,**către munte** în județele **Roman, Bacău** , sau în unele părți din **Putna**, **nu e nimic asemenea.** "

"Dar pentru Dumenezzeu, **să deosebim atîta lucru măcar** : **un teoretician** poate să **încurce lucrurile**, fiindcă **asa îi cere teoria lui**, ce trebuie să fie una singură, dar **un om practic**, care a trăit în viața țării , el **nu trebuie să o facă."**(p. 193) lorga /dec.'30

▣ Datoriile agricole.

"Acum , din fericire ,din nenorocire, **se tot vorbește de datoriile țaranului.**

Dlor, să-mi dați voie, **nu știu dacă este periculos ce spun** dar acesta este **adevărul**, într-un fel foarte trisr, din punctul de vedere al angajamentelor , dar din punctul de vedere al ultimelor rezultate , el e și mulțumitor,

țaranul nostru s-a învățat că nu plătește , dintr-o socoteală a lui și din anumite agitațiuni."" Mărturisesc că **dacă mi-ar spune cineva miine** că toate **tipografiile** care au **1 milion datorii** , nu trebuie să plătească , fiindcă **Statul român** o să vină să plătească milionul, eu unul aș zice : **eu o să-mi plătesc datoria** ,dar s-ar găsi **cineva în familia mea**,

care se ține mai aproape de bani, care să-mi spună ,
dar de ce să plătești, vine Statul român, statul cu finanțele lui
 miraculoase , care ia de sus și de jos, puteri care nu ies de nicăeri ,
 și prin urmare **va plăti."**

"Dar cum este, cum nu este, **țăranul român** din momentul de față **nu prea plătește polițele** ,nu le preschimbă, multe bănci se plîng de asta, că nu preschimbă polițele."

(el a fost în Grecia, unde se întîmplă ceva asemănător, acolo cînd vin executorii, bărbații se ascund pe cîmp, iar femeile ies și cu pușca !)

"Eu înțeleg că **dacă țăranul român s-ar afla în împrejurările fermierului din America , ar fi o primejdie**.Dar acum, **nu este așa**"(p. 193) [...][...][...]

Iorga / dec.'30

"**Dar țăranul român e un politehnician** ,care pricepe orice."

"Am venit într-un rînd din Ardeal unde avusesem un accident. Fusesem aruncat în aer, am căzut de două ori în cap și nu am pățit nimiccea ce dovedește că am capul foarte tare, fiindcă seara am ținut o conferință.[...] Am plecat din Ardeal, de la Bistrița și am venit la București împreună cu răposatul Enacovici ,cu automobilul legat cu sfoară .

A fost un astfel de meșter **șoferul țăran**,încît m-a adus la București seara [...]

Iorga / dec.'30

▣ Boieri,burghezi, intelectuali.

" Nu mă tem cînd **o mare clasă** este așa cum este **clasa noastră țărănească** de azi, încît **are o astfel de inteligență și de răbdare** - cu răbdarea lui **ne-am ținut noi secole** întregi , **cu mintea boierului și răbdarea țăranului.**" (aplauze prelungite, unanime)

"Și de aceea nici **mintea boierului nu trebuie să neglijeze răbdarea țăranului**, dar **nici răbdarea țăranului** să-și închipuie că poate să facă ceva , în virtutea unei **teorii de clasă , fără mintea boierului."**

Iorga / dec.'30

▣ Partidele

[LD: **captare de interes și bunăvoință, atac prin învăluire, lingușire , minimalizare, bagatelizare,persiflare... partidul redus la ideea de "grup" ,de interese meschine , de obținere de posturi,**

"**Oricine este liber să creadă în cuvintele care numesc partidele.**

Dați-mi voie mie să nu cred.[...][...][...]

▣ Retro PNR

" În loc de aceasta, **partidul național român din Ardeal** a fost **un partid ca oricare.**[...][...][...]

" Marea **generozitate ardeleană, spiritul atît de patriarhalal Ardealului**, care făcea dintr'înșii toți, **o adunare de admirabili țărani**, cu **vîldiciei și preoții în frunte**, împetriștată cu ceva **advocați , oameni de bancă, cu ceva medici, ce s-a ales dintr'aceasta ?**

" **S-a ales** ce se putea alege dintr-un **grup de oameni** , în care , **cel puțin jumătate**, își închipuiau că **maica lor i-a născut** pentru ca să se găsească într-o **mare situațiune administrativă, în țara** pe care Dumnezeu i-a ajutat să o vadă **înfăptuită.**"(p. 197)

Iorga / dec.'30

Retro PȚ

" Și pe urmă: cînd s-a format **partidul țărănesc** la noi, eu **l-am apărat** în cele dintîi timpuri,**la această tribună**, sub guvernul Averescu , spunînd: **e foarte bine că țărăniile se grupează și își fac un partid țărănesc, un partid de ordine și național.**

Căutați în dezbaterile parlamentare discursul făcut aci, după ce, în Bloc,am fost alături de dînșii Am zis <: **Mai bine decît partid țărănesc-revoluționar și internațional , să fie un partid țărănesc de ordine, un partid țărănesc național.>**

În loc să am aici în Cameră, țărăniile să fie reprezentate în mare număr,

în care **să se audă**, neconținut, **direct din buze de țărani, dorințele țărănimii** de la noi, în loc de puternicul conservatorism al țăranului

fiindcă **țăranul este cel mai îndărătnic conservator**, care există în România -

în loc de aceasta ,**un partid de stînga**, cu tot felul de **doctrine occidentale,**

cari, dacă **nu sunt revoluționare**, cu atât mai rău.

Cel puțin **cînd merge cineva la stînga**, să aibă curajul pe care îl are revoluționarul care riscă; dar nu **un oportunism îmbrăcat în roșu**.

Și **oportunism roșu** a devenit **partidul acesta țărănesc**." (p. 197)

N.Iorga / dec.'30

81.) N.Șeitan (**PNT, deputat de Ilfov, țărănist, fiu de țaran**), **discurs la mesaj**,

8 dec.'30

(DAD,MO.15, șed, din 8 dec.'30 ,p. 219-220)

[LD :Discurs integral xeroxat; în aceeași zi cu Ralea, la care incinta a fost plină.

În această sesiune nu s-aprea mai vorbit de țărani și țărănim.

Îl înregistrez pentru a exemplifica un fenomen : golirea sălii , în funcție de oratori.

Nu știu cine era Șeitan.În momentul cînd își începe discursul , în incintă mai erau vreo 4 deputați, iar el, spune că va vorbi către ei și către presă ;

Policarp Bețianu îi atrage atenția despre situația penibilă de a vorbi la scaunele goale,

dar el , pe care îl simt umilit ,ca un automat, își rostește omagiul față de MSR ;

recunoștința față de armată și eroii ei; evocă viața țăranilor din trecut și reformele ce s-au

făcut pentru el ,după 1918 ; acest episod se încheie brusc ,cînd C.Iosipescu-Grecul

(vicepreședintele Camerii) ridică ședința, Camera nefiind în număr...

Șeitan / dec.'30

▣ **Țăranul**

" D-lor deputați, **țăranul român** din toate vremurile și pînă astăzi, **ca să scape de nevoi**, ca să-și îndeplinească **trebuințele** și ca **să-și plătească dările** prea grele

a oferit și el ce a avut.

În timpurile cele mai îndepărtate a oferit, în primul rînd boierilor ,mănăstirilor și domnului, **pămîntul și libertatea.**

Mai tîrziu, în timpul învoiellilor agricole , a oferit **brațele lui și ale familiei lui** , pentru **muncă puțin plătită.**

După război, a mai oferit și **produsul cîmpului lui, înainte de a-l semăna.**

Iar astăzi, d-lor, **oferă ceva și mai scump : oferă sufletul și cinstea lui imaculată**

și recunoscută , căci multora dintre țărani noștri , din cauza împrejurărilor grele ,

li s-a schimbat mentalitatea, au pierdut anumite **directive morale**, pe care le aveau,

așa fel, că **astăzi nu-i mai este rușine țăranului** că-i bate toba la ușe,

își tăgăduște semnătura, jură strîmb ;

ba încă ceva și mai mult : aleargă la diferite chițibușuri și ascunzișuri ale legilor

ca **să vîndă pămîntul la rude , în mod deghizat** , spre a nu-i fi scos la mezat.[...]

lata pericoul ce ne amenință ca neam, **iată gura iadului**, ca să zic așa, pe frontispiciul

căreia stă scris că **de aici înainte să trăiască și țăranul din munca altuia,**

fiindcă și-a schimbat principiile sănătoase de conducere în viață, cum le-a avut pînă

acum, concentrate în cuvintele : **<Sărac dar cinstit ! > și <Pe unde iese vorba , iese**

și sufletul . >[...][...][...] O parte din legiuirile făcute pentru înălțarea , pentru întărirea

țărănimii române,au avut același efect asupra vieții materiale și morale [...]au avut un

efect diametral opus scopului urmărit și se pot asemăna cu efectul lor cu efectul brumei

pentru plante" .Șeitan / dec.'30

82.) Costache Leanca (**Sfat parlamentar basarabean-sterist, deputat Bălți**),

8 dec.'30

(DAD, MO.15, ședința din 8 dec.'30, p. 210- 219)

[LD: discurs integral xeroxat; în calculator ,dispersat problematic.Sublinieri, supratitluri, paranteze etc.îmi aparțin.Vorbește după Ralea.

Nici el,nu "rupe pisica", se menține în echivoc, și tot așa de clar **Stere era cheia.**

Se mai adaugă , ca fundal, frustrările Basarabiei.]

Leanca / dec.'30

▣**Criza economică agricolă. (vezi pe larg la Economie)**

- **Leanca** : "Rezultatul acestor fenomene ,a fost **o scădere în rentabilitatea agriculturii** ,astfel că am ajuns astăzi ca agricultura noastră să nu mai renteze." (își argumentează

teza cu date, nu luată din cărți -cum spune el- ci din realități culese din Basarabia)

Ex.: 1kg de grâu "serjoacă" se vinde cu 1leu ; la măcinat, 1kg de grâu costă 0.50 bani ;deci jumătate din recolta țaranului merge la morar ; morarul nu este de vină, are impozite, derivatele petrolului sunt scumpe; la rîndul lor,acestea sunt puse la mari taxe...

"Și astfel, se reduce la nimic munca țaranului nostru."

Ex.: în viticultură, în Basarabia există regiuni întregi ale codrului, care înainte erau plantate cu vii moldovenești. **Filoxera le-a distrus** , pentru că **statul nu s-a interesat** (material și cu îndrumări) , și **țaranul le-a înlocuit** cu soiuri inferioare ("producători direcți") **interzise de Parlament prin lege, dar fără efect !**

Dar , în Basarabia, sate întregi produc acest vin , în schimbul căruia își procură porumbul pentru mămăligă, de la cîmpie!

Ex: în zootehnie, pentru vite, se plătesc tot felul de **"bilete " -taxe** (la stat, pentru capete; pentru iarmaroc, pentru Camerele agricole, pentru Camerele de comerț etc.)

" D-lor deputați, am voit să vă demonstrez acest lucru , pentru ca să vedeți **cît de grea este situația agricultorului nostru**. Evident, **el nu poate face față plății datoriilor** , anuităților și procentelor datorite și nu este nici măcar în stare să-și îndeplinească acea obligațiune esențială , care este **plata impozitelor către stat**.[...] Evident, statul nu se poate opri în loc, mașina statului trebuie să funcționeze, armata trebuie întreținută, bolnavii hrăniți și funcționarii plătiți "

Ex.: perceperea impozitelor ,de către un aparat complex nepregătit, și cu ordinele sălbatece de la centru, cu lipsă de omenie... încît

în satele basarabene este o adevărată jale, iar încasările merg prost.(p.212)

- **Leanca** : "Agricultura ar putea fi ușurată, impozitele agricole ar putea fi scăzute și sistemul sălbatec de încasare ar trebui desființat [...]" (p. 215)

Policarp Bețianu (sterist,Hotin) : **" Este o inchiziție fiscală. "**

I.Buzdugan (PT-Lupu) : **" Aici aveți perfectă dreptate! "**

Virgil Madgearu (Ministr.Agriculturii) : "Dlor, dați-mi voie, să mergem în orice județ, la orice gospodar, și are să se plîngă de tot ce vreți, numai de **impozitul pe proprietatea agricolă nu se va plînge**, pentru că **impozitul acesta e mic**.

Alta este problema, și anume: socotind astăzi venitul la ha, și ne întrebăm dacă impozitul acesta grevează unsau astăzi grevează o pagubă, în anumite părți! [...]

El se plînge de altele ...

Policarp Bețianu : Nici eu nu am avut în vedere impozitul agricol.

Madgearu : **" Se plînge de prețul țării, al petrolului, al chibriturilor, [industria parazitară liberală ! de tot ce vrei, dar nu de acest impozit.** dealtminteri, acest impozit se încasează cu foarte mare băgare de seamă, dovadă este că, în județele cu secetă, nu s-a încasat din impozitul agricol nici 30 %.[...]

a fost, cum spui d-ta inchiziție fiscală ? În primul rînd, **termenul de inchiziție fiscală nu se folosește pentru strîngerea impozitelor**.[...]

Așa că v-aș ruga ,dle deputat, **să nu mai întrebuiți expresia** [...]"

Șeicaru : "Se afirmă că , îndeobște , **județele Basarabiei** , continuu **lovite de secetă** , mai ales în **ultimii 5 ani**, s-a avut în vedere **oarecare indulgență fiscală**.

Este adevărat sau nu ? "

Madgearu : "Dle deputat, vă pot da numele **județelor din sudul Basarabiei**, unde s-au luat, și sub mine, și sub d.Popovici, **măsuri speciale de ajutorare a contribuabililor**." (exemplifică) (**aplauze la PNT**)

Policarp Bețianu (Sterist) : "Aș primi să fiu desmîniț de cineva care vine de la fața locului.[...]dar eu , care vin de acolo, [...]observ că **nu sunteți bine informat**. [...]"

Eu, ca reprezentant al județului Hotin, apărînd interesele acestui județ, țin să vă aduc la cunoștință că **județul Hotin** , în comparație nu numai cu celelalte județe din Basarabia, dar cu județele din întreaga țară, **furnizează suma cea mai mare din încasarea impozitului** [...]**grație unor metode care , numai umane nu se pot numi**[...]lată de ce , dle ministru, am numit aceste metode de încasare drept metode de **"inchiziție fiscală"** [...]**N-am exagerat cu nimic."**

I.Buzdugan (Lupist) : "[...] **în această situație sunt nu numai județele Bălți și Hotin**, dar și **județele Soroca și Orhei**; și acolo se întrebuițează **aceleași metode** pe care le-a definit atît de bine d.Bețianu [...] toate primăriile sunt pline cu lucruri de-ale țaranilor, vîndute apoi cu toba.În toată Basarabia se folosește acest sistem,căci [...]**sub nici un guvern n-a fost această urgie fiscală , urgia agenților fiscali,cum este sub guvernarea dvs. "** (**proteste la PNT**)

Madgearu : dă vina iarăși pe aparatul financiar liberal, pe mentalitățile funcționarilor, promite măsuri ... (p. 216)
 Leanca / dec.'30

83) dr.Nicolae Lupu (PT), **discurs la mesaj, 12 dec.'30**

(DAD, MO 19, ședința din 12 dec.'30, p. 276- 284)

[LD: **discurs integral,xerox ; în calculator, dispersat problematic; Supratitluri, sublinieri, paranteze, îmi aparțin.**

Dr.Lupu este, acum, mai în largul lui decât în 1928 ! Este cel mai dur discurs din sesiune.Multe din afirmații sunt adevărate.

Pretinde că vorbește pentru rege și țară.Le ceresă plece de la guvernare.

Jubilează răutăcios, parșiv, demagog, la situația critică în care este guvernul și PNȚ.

Dar nici din Guvern, nici din Parlament,pe fond ,nu-l mai contreză nimeni .

Lupu / dec.'30

▣ **Criza economică.**

Le amintește ce le-a spus,în 1928, că , dacă vor reuși să nu lase ogoarele nearate și vor adânci brazda măcar cu 5 cm mai adânc decât pe vremea lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul,vor binemerita de la patrie. **Ce s-a făcut ?**

Țăranul.

" Când ați ajuns la putere , **se ara cu doi boi, astăzi se ară cu două vaci,**

căroră li se văd coastele ,sau cu doi cai prăpădiți [...]

acum **țara este abia un sfert arată."**

Ex.(furnizat de Ion Andreianu, președ.Camerei agricole din Fălciu)

Un **țaran cu 5 ha pământ**, o soție,doicopii mari, o pereche de boi,

vacă cu vițel, inventar agricol,care-și muncește singur pământul.

(face diverse socoteli: recoltă, preț, cheltueli, etc)

Aceasta este situația generală, mai rea ca a unui servitor care

muncește la boier. (p. 278)

Lupu / dec.'30

▣ **Viticultura.**

Ex. Vasile Vasilache, țăran neaș, din Odobești, a scos 100.000

decalitri de vin deOdobești, și nu vînduse nimic!

Iar Costache Iarca,din Buzău, cu 30.000 deca, la fel.

"De ce? Pentru că noi nu ne-am îngrijit de viticultură,

cum a făcut Franța, sub imboldul lui Pasteur."

Lupu / dec.'30

▣ **Pescăriile**

"**Avem o bogăție grozavă de pește** în toate bălțile ,avem **specialiști** în materie de

pescării,avem **profesori de universitate**, tot ce vrei,

l-a pus însă pe d.**Căpățineanu** ,ca el **să cultive peștii Țării Românești."**

(**Ilaritate**)

Lupu / dec.'30

▣ **Pomicultura**

Se pare că avem niște varietăți de nuci deosebite : albe, frumoase, fragede, miez dulce.

La Paris sunt foarte căutate.

În 10 ani,am exportat nuci de 25 milioane, dar am importat automobile

de 35 miliarde.Anul acesta , s-a timis **un vapor de nuci** de la

Constanța (negustori greci) . Nucile au ajuns la New-York

putrede, și au fost **aruncate în ocean !**

Lupu / dec.'30

▣ **Ouăle**

1 k grîu costă 1leu, iar **1 ou, 3 lei !** Cum e posibil asta ?!

Sunt 2 milioane de familii țărănești, dacă fiecare ar crește cîte 20 de găini..

Nu s-a făcut nimic nici în această direcție (**Marin Pițigoi** rîde ...)

Lupu : Rîzi d.le Pițigoi, eu nu vorbesc de ouă de pițigoi (**Ilaritate**)

Marin Pițigoi : "Eram obișnuit să aud vorbind lucruri mai serioase. "

(**zgomot, întreruperi**)

Lupu : Exportul Danemaricii se bazează pe producția de ouă ! (279)

Lupu / dec.'30

▣ Criza politică .

" **Da. Prin votul universal** , dat după război, **țara se aștepta la o viață nouă.**

Nu fac procesul nimănui, sau , îl fac pe al tuturor.

Această viață a fost încătușată , votul universal nu a fost lăsat liber.

[...][...][.....]

Atît de deziluzionată este opinia publică de rezultatul votului universal , încît poporul acesta care-și traduce și bucuria și durerea prin versuri, a pus în versuri și viața politică de după război."

"Și un **țaran , Melinte**, din județul Putna - sper că nu-l veți da pe mîna

jandarmilor - acest țaran,deunăzi, la o adunare a partidului țărănesc,

[...] <Votul universal [...] De rîsul omenirii, în ochii tuturor.

De nu te duci la vot, **amendă** îți aplică .

Dacă te duci, **te bate** ca să votezi de frică.

- **Voci PNȚ : "A fost sub liberali ! "**

La locul de votare, **mitraliere** puse ,

Mulțime de jandarmi , cu **carabine** unse ,

Plutoane de **soldați** îi pune cu deasila

În caz de mică forță , să puie ei ștampila . >

- **Voci PNȚ : Autorul ! Buzdugan! (Ilaritate)**

- **dr.Lupu** : " Dacă d-ta nu dormeai de la început , nu mai vorbeai ! Eu am spus autorul de la început, și pentru că autorul este țaran, dta, deputat țaran, îți bați joc de el.

< O altă armată nouă cu nume de **voinici** ,

Oprindu-te cu forța te **înjură** și-ți dă **brînci**

Și dacă mai faci gură că nu-i legalitate,

Mai iei dobîndă-n plus cu **bîtele** pe spate .

Unde se-aprinde flacăra conștiinței ,

Guvernul scoate **forța** , ca bază -a biruinții.>

-**Voci PNȚ : "Ăsta nu este țaran !"** (p. 277)[...] [...] [...]

Lupu / dec.'30

▣ Sănătatea .

A fost la noi un **scriitor francez, Romier**, și la o simplă observație superficială ,

a scris și a conferențiat , că primul lucru de care suferă **țaranul român** ,

este o **stare permanentă de subnutriție** , un **popor** cu vitalitate slăbită , **subnutrit**.

Profesorul Gusti , a inițiat niște cercetări adînci în viața satelor.

A fost în vreo 4-5 sate și a făcut diverse constatări.

La Nereju (Vrancea) , a constatat că în 2 ani, s-au schimbat 5 medici ;

În 1925, în registru figura doar 1 bolnav ; la examinare, din 90 examinați, 40 erau

sifilitici, 12 **tuberculoși** ; pe fiecare cap de familie , se bea annual cîte **150 l de rachiu !**

Dr.Lupu / 12 dec.'30

84.) A.C.Cuza (LANC, **deputat de Roman, alegeri parțiale**) ,

discurs la mesaj, 13 dec.'30

(DAD, MO.20, ședința din 13 dec.'30, p. 297-310)

[LD: discurs integral xeroxat; introdus total în computer , dispersat problematic.

Sublinieri,paranteze, supratitluri, colorări, îmi aparțin

Poate fi considerat **mesajul lui "testamentar"**, total.

Evreii -constituie **ținta** predilectă;

Antisemitism istoric,rasist, religios,naționalist, politic, cultural, economic,

psihic-obsesiv . Articulat doctrinar, enunțat dar nu argumentat.

Toate problemele,abordate **de la , prin** sau ajungînd **la evrei**.

Exponent (?)sau **inspirator** (?) al clișeeilor care alcătuiau substratul ideologic al antisemitismului românesc.

Vorbește peste 4 ore; ședința ține cca 7 ore, pentru că este întrerupt, apostrofat, contrat, încît poate constitui și o mostră de felul cum el ("bătrînul obsedat" și "iresponsabil") și **curentul cuzist** ("boală de tinerețe", fenomen "haotic" marginal, necaracteristic) Țerou tratate , în epocă , de politicieni.

Cuza / dec.'30

Țăranul

" Pentru **dezvoltarea agriculturii** și a producției generale țărănești , mă grăbesc să vă atrag atenția , că **nu este vorba de dezvoltarea producției noastre agricole prin tractoare**.Evident, tractoarele pot să folosească dacă sunt încredințate gospodăriilor rurale.Dar **noi nu putem să venim la acea agricultură a tractoarelor** ,cum s-a făcut în **America de Nord**, unde stau întinderi mari la dispoziția capitalului [...]

Pentru noi, ceea ce este **esențial este păstrarea și întărirea gospodăriilor astfel precum sunt,înlăturarea oricăror intermediari**, și asigurarea dezvoltării depline a clasei noastre rurale."

Mirto : "Dar bani ?"

Cuza : " **Ce ai nevoie de bani pentru dezvoltarea agriculturii?**"

Mirto : "A, uitam că vorbiți în abstract"

Cuza : "Am să-ți demonstrez că **pentru toate aceste măsuri , nu avem nevoie de bani**,că este **o aberațiune** datorită unei **închipuiri greșite** ca **să ne dăm vînduți străinilor** , cînd noi **ne putem dezvolta fără ajutorul lor**.

"Dlor, o chestiune principală este devalorizarea sau valorizarea muncii țăranilor.

Țăranii noștri **muncesc** și astăzi cel mult **100 de zile pe an** .

Despre problema aceasta, **savanții dvs nu vorbesc nimic**, și cu toate acestea este una din cele mai importante probleme.

Trebuie să facem în așa mod,încît **puterile de producție ale țăranului român libere , să poată să fie întrebuințate și în restul anului."**

Voce : "Dar cîte ore pe zi muncesc ?"

Mirto : " Indiferent, este o mare parte din timpul anului neîntrebuințată"

Cuza : " O mare parte din timpul anului ,**țăranul nostru nu muncește , nu poate munci**, pentru că **nu are ce munci."**

Mișa Vasiescu : " În multe vei fi avînd d-ta dreptate, dar aici **n-ai dreptate și ești necunoscător în cauză**.Dta cunoști chestia țăranimii , cum cunosc eu chestiunea profesoratului universitar al d-tale.Așa mă pricep eu la meseria d-tale.

Cuza : " Te rog un lucru,d-le Mișa Vasiescu.D-ta susții că țăranii au muncă destul în tot timpul anului ?**Ce muncesc iarna ?**"

Vasiescu : " Dați-mi voie să vă lămuresc.În timp de iarnă , este destul dacă se scoală la ora 5, **nutresc vitrele** pînă la ora 8, apoi **dejeunează**.Își umple **carul cu gunoi**, și-l duce la holdă.,după masă aduce **carul cu lemne** de la pădure , **hrănește vitele** și vine seara."

Cuza : " Prin urmare **valorizarea integrală a muncii țărănești**, este una din condițiile țării noastre. Dlor, **baza de existență a muncii țărănești , este pămîntul**.

S-au rășluit pămînturile țărănești și continuă a se rășlui.

Mă refer **în deosebi la Basarabia** , unde **s-au împărțit pămînturile țăranilor de către jidani, [???** și prin urmare, fiindcă **jidanii aceia nu sunt capabili și nici nu trebuie să le lucreze**, este o **pagubă enormă** pentru economia națională.[...]

Cum admiteți dvs. ca pămînturile țăranilor să fie vîndute , și acum, mai ales,se vînd din ce înce mai mult, **pămînturi** pe care încep a se stabili **adevărate colonii de către jidani, veniți din toată lumea**, pe cînd agricultorii noștri mor de foame.

Nici pentru aceasta nu avem nevoie de capitaluri străine, pentru că , dincontra, cuaceste capitaluri se cumpără pămînturile țărănești." (p. 318)

LD : Ședința s-a terminat la ora 21, 25, iar **Cuza ... promite că va continua luni...**

Atenție ! Nu știu dacă a continuat, nu am xerox, dar nici nu mai revin la Dezbateri ...

Ar fi urmat partea a V-a , anunțată de el la început.

Este cel mai lung discurs parlamentar găsit de mine.

A.C.Cuza / 13 dec.'30

85.) Gr.Andreiasciuc (**PNT-Ucrainean, deputat Cernăuți**) ,

discurs la mesaj, 5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 197- 199)

[LD : ucraineni "țărăniști" , ucraineni "liberali" , **mai mult resemnați decît loiali**, cu **nostalgia măreției de altădată a Ucrainei** , trăgîndu-se , unii, din români "ucrainizați" , alții din ruteni colonizați, o minoritate care ar fi putut fi "îmbîlnzită" cu acordarea drepturilor lor culturale și împărțînd bunele și relele populației bucovinene. Fără îndoială că, **între bolșevismul de tip sovietic, și soarta de minoritari în România**, el o prefera pe ultima.

Andreiasciuc / dec.'30

▣ Hangaralele țărănești .

" Acum să privim perspectivele de cheltueli a țăranilor. La noi, **în Bucovina, afară de impozite , pe care țăranul nostru le plătește regulat**, în raport cu alte provincii , **se cheltuește** mai mult pentru **băutură și haine**, și numai economia singură îi va sili să strîngă punga la nivelul cîștigului .

Asupra țăranului apasă greu și simțitor, vrînd nevrînd, **cheltueli inutile**, cari pot fi , dacă nu suspendate, cel puțin pot fi normalizate și micșorate. Aceste cheltueli inutile se simt mai greu în această criză, și intră într-o mare parte a **deficitului țăranului** nostru. Acestea sunt : cheltuelile pentru **diferite procese**, de care **sunt pline judecătorile** , în mare parte pornite **pentru nimicuri** sau pentru **ambiiuni personale**.

Dorința țăranului nostru este ca **procesele să fie scurte și ieftine**, iar taxele să fie normalizate , nu la minimum, ci la maximum.

Obiceiurile creștine , moștenite încă din vremea robiei , ne costă mult.

Înmormîntările , cununile, botezurile, nimicesc întreaga economie a țăranului de ani, dacă nu chiar o parte a averii."

Celelate taxe, nu sunt normalizate, și în cele mai multe cazuri, trec peste puterea materială de plată " (p. 198)

Andreiasciuc / dec.'30

86.) Dr.N.Lupu (PT) , Comunicare : țăranii din jud.Someș , 16 dec.'30

(DAD, MO 22, șed.din 16 dec.'30, p. 348)

A fost chemat de **delegații țărani din județul Someș**. A fost la Dej.

L-au așteptat mii de țărani. Situația lor este disperată.

Din statisticile făcute de ei, sunt **îndatorați la bănci** (ipoteci și cambii) cu **peste 1 miliard și jumătate**. I-au arătat hîrțile, prin care **averea lor** - pămînt, vite , casă - le este **scoasă la licitație**.

Un oarecare **Arpad** , cetățean ungar , are a dobîndit cetățenie română, a adus bani cu dobîndă mică de la Budapesta, dînd-o cu dobîndă mare la români, îngenunchind tot județul, băfîndu-și joc de români.

Oamenii au apelat la prefect, deputați, guvern dar....

Vînzările curg, averea lor se macină...

Pîna se va veni cu **Legea contra cametei**, să se ia măsuri...

Lupu / dec.'30

Guvern Iorga -Argetoianu Vezi fișierul următor.
